

374 0099056

ม 5120

ร. 3

ความต้องการในการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนของผู้สูงอายุ
ในสถานสงเคราะห์คนชรา

ปริญฎานิพนธ์

ของ

มาลี รัชตะนาวิน

27 พ.ธ. 2534

32333

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

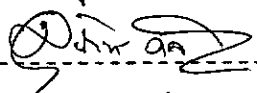
เมษายน 2534

ลิขสิทธิ์ เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

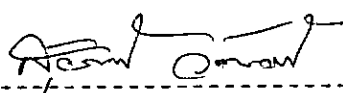
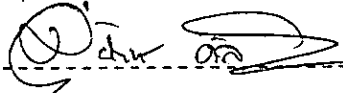
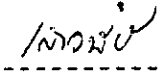
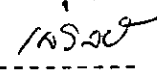
174764

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานีพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

----- ประธาน
(รศ. สวัสดิ์ วัฒนวงศ์)

----- กรรมการ
(ผศ. ดร. สุนันท์ ศลภิกษุม)

คณะกรรมการสอบ

----- ประธาน
(รศ. สวัสดิ์ วัฒนวงศ์)

----- กรรมการ
(ผศ. ดร. สุนันท์ ศลภิกษุม)

----- กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผศ. ดร. เสาวนีย์ เลวลีย์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานีพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

----- คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศ. ดร. สมพร บัวทอง)

วันที่ 7 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2534

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้โดยได้รับความช่วยเหลือ แนะนำ ให้คำปรึกษาอย่างดียิ่ง จาก รองศาสตราจารย์สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ ศรีภักดิ์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เลวลักษณ์ กรรมการสอบปากเปล่า ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความอนุเคราะห์ และขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณ ศาสตราจารย์อุ๋นตา นพคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิศร ทองชั้น ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรกุล เจริญบรม ดร.วิกร ดัดพิฑูพิศ และอาจารย์ใหญ่พัศตร์ ลิมสัมพันธ์ กรรมการตรวจสอบแบบสอบถาม ที่ให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

ขอขอบคุณ ดร.เลิศศักดิ์ ชุ่มนุช ดร.ทวี นาคบุตร อาจารย์ทิพวัลย์ มาแสง คุณพัฒน์สุดา สอนชื่อ คุณสุนันท์ นิลบุตร คุณอำนาจ วงษ์สมิง คุณมาลัย ศักดิ์ตระกูลกล้า คุณทัยวรรณ ชื่นพิศาล ที่ให้คำแนะนำปรึกษาและแนวทาง

ขอขอบคุณผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร และสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี ที่ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ที่ให้ความช่วยเหลือในส่วนอื่นของการวิจัย

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อเลี้ยง ฉ่ำนันทิ ที่เป็นจุดบันดาลใจให้ผู้วิจัยศึกษา และทำปริญญานิพนธ์เกี่ยวกับเรื่องผู้สูงอายุ ขอขอบคุณบูรพาจารย์ที่ถ่ายทอดวิชาความรู้และประสบการณ์แก่ผู้วิจัย และขอขอบคุณคุณประพัฒน์ รัชตะนาวิน ที่ให้กำลังใจและกำลังใจทรัพย์สินในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

มาลี รัชตะนาวิน

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
วัตถุประสงค์ในการศึกษาค้นคว้า	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	6
สมมุติฐานในการวิจัย	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
✓ แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการทั่วไป	8
✓ แนวคิดและความหมายเกี่ยวกับผู้สูงอายุ	11
✓ การแบ่งช่วงวัยของผู้สูงอายุ	11
✓ การเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุ	12
แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการทางการศึกษานอกโรงเรียน	22
บริการสวัสดิการสังคมที่จัดขึ้นสำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย	25
การจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ	28
การจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุในต่างประเทศ	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
3 วิธีดำเนินการวิจัย	36
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	36
วิธีสร้าง เครื่องมือและลักษณะของ เครื่องมือ	37

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล	42
การวิเคราะห์ข้อมูล	43
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	44
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	47
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	117
วัตถุประสงค์ในการศึกษาค้นคว้า	117
สมมุติฐานในการวิจัย	117
วิธีดำเนินการวิจัย	118
การวิเคราะห์ข้อมูล	118
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	119
การอภิปรายผล	123
ข้อเสนอแนะ	128
บรรณานุกรม	130
ภาคผนวก	135
ประวัติย่อผู้วิจัย	150

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	37
2 จำนวนร้อยละของผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ	48
3 เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพ จำแนกตามเพศ	50
4 เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพ จำแนกตามอายุ	52
5 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ ด้าน สุขภาพทางกายเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุในวัยสูงอายุที่มีอายุต่างกัน	54
6 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายเกี่ยวกับการป้องกัน อุบัติเหตุในวัยผู้สูงอายุระหว่างผู้สูงอายุที่มีอายุต่างกันเป็นรายคู่	54
7 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ ด้าน สุขภาพจิตเกี่ยวกับธรรมชาติที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพจิต เมื่อเกิดความวิตกกังวล กลุ่มใด ของผู้สูงอายุที่มีอายุต่างกัน	55
8 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพจิตเกี่ยวกับธรรมชาติที่มี ประโยชน์ต่อสุขภาพจิตเมื่อเกิดความวิตกกังวล กลุ่มใด ระหว่างผู้สูงอายุ ที่มีอายุต่างกันเป็นรายคู่	55
9 เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของความต้องการรับบริการด้านสุขภาพ จำแนก ตามวุฒิการศึกษา	56
10 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ ด้าน สุขภาพทางกายของผู้สูงอายุวุฒิการศึกษาต่างกัน	59
11 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกาย จำแนกตามวุฒิ การศึกษาเป็นรายคู่	59

12	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ ด้านสุขภาพทางกายเกี่ยวกับการป้องกันดูแลรักษาสุขภาพเบื้องต้นของผู้สูงอายุผู้พิการศึกษาต่างกัน	60
13	เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายเกี่ยวกับการป้องกันดูแลรักษาสุขภาพเบื้องต้นระหว่างผู้สูงอายุผู้พิการศึกษาต่างกันเป็นรายคู่ ...	60
14	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ ด้านสุขภาพทางกายเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ หล่นในวัยผู้สูงอายุของผู้สูงอายุผู้พิการศึกษาต่างกัน	61
15	เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ หล่นในวัยสูงอายุระหว่างผู้สูงอายุผู้พิการศึกษาต่างกันเป็นรายคู่	61
16	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ ด้านสุขภาพทางกายเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของฟันและอนามัยในช่องปากของผู้สูงอายุผู้พิการศึกษาต่างกัน	62
17	เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของฟันและอนามัยในช่องปากระหว่างผู้สูงอายุผู้พิการศึกษาต่างกันเป็นรายคู่	62
18	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ ด้านสุขภาพทางกายเกี่ยวกับสมุนไพรไทยที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพของผู้สูงอายุผู้พิการศึกษาต่างกัน	63
19	เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายเกี่ยวกับสมุนไพรไทยที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพระหว่างผู้สูงอายุผู้พิการศึกษาต่างกันเป็นรายคู่	63
20	เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพจำแนกตามสถานภาพสมรส	64

21	เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพ จำแนกตามอาชีพ	66
22	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ ด้าน สุขภาพทางกายของผู้สูงอายุอาชีพต่างกัน	70
23	เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกาย จำแนกตามอาชีพ เป็นรายคู่	70
24	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ ด้าน สุขภาพทางจิตของผู้สูงอายุอาชีพต่างกัน	71
25	เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางจิต จำแนกตามอาชีพ เป็นรายคู่	71
26	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ ด้าน สุขภาพทางกายเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ ของผู้สูงอายุอาชีพต่างกัน	72
27	เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายเกี่ยวกับการเปลี่ยน แปลงทางด้านร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุระหว่างผู้สูงอายุอาชีพต่างกันเป็น รายคู่	72
28	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ ด้าน สุขภาพทางกายเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุในวัยผู้สูงอายุของผู้สูงอายุอาชีพ ต่างกัน	73
29	เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ ในวัยผู้สูงอายุอาชีพต่างกันเป็นรายคู่	73
30	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ ด้าน สุขภาพเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของฟันและอนามัยในช่องปากของผู้สูงอายุอาชีพ ต่างกัน	74

ตาราง	หน้า	
31	เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายเกี่ยวกับการดูแล สุขภาพของฟันและอนามัยในช่องปากระหว่างผู้สูงอายุอาชีพต่างกันเป็นรายคู่	74
32	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ ด้าน สุขภาพทางจิตเกี่ยวกับธรรมชาติที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพจิตเมื่อเกิดความวิตกกังวล กลุ่มใจ ของผู้สูงอายุอาชีพต่างกัน	75
33	เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางจิตเกี่ยวกับธรรมชาติ ที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพจิตเมื่อเกิดความกังวล กลุ่มใจ ระหว่างผู้สูงอายุอาชีพ ต่างกันเป็นรายคู่	75
34	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ ด้าน สุขภาพทางจิตเกี่ยวกับการปรับวิถีชีวิตเพื่อให้มีสุขภาพจิตที่ดีด้วยวิธีการปฏิบัติ อย่างง่ายของผู้สูงอายุอาชีพต่างกัน	76
35	เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางจิตเกี่ยวกับการปรับ วิถีชีวิต เพื่อให้มีสุขภาพจิตที่ดีด้วยวิธีการปฏิบัติอย่างง่ายระหว่างผู้สูงอายุต่างกัน เป็นรายคู่	76
36	เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของความต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามเพศ	77
37	เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของความต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามอายุ	78
38	เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของความต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา	79
39	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ ด้าน เศรษฐกิจเกี่ยวกับแนวทางการทำให้งานเกิดรายได้เกิดดอกผลของผู้สูงอายุวุฒิ การศึกษาต่างกัน	81

40	เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับแนวทางทำให้ เกิดรายได้เกิดดอกผลระหว่างผู้สูงอายุผู้พิการศึกษาต่างกันเป็นรายคู่	81
41	เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของความต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามสถานภาพสมรส	82
42	เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของความต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามอาชีพ	83
43	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ ด้าน เศรษฐกิจของผู้สูงอายุอาชีพต่างกัน	85
44	เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามอาชีพเป็น รายคู่	85
45	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ ด้าน เศรษฐกิจเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินจากรายได้ประจำ เพื่อให้เกิดประโยชน์มาก ที่สุดของผู้สูงอายุอาชีพต่างกัน	86
46	เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงิน จากรายได้ประจำ เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดของผู้สูงอายุอาชีพต่างกันเป็น รายคู่	86
47	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ ด้าน เศรษฐกิจเกี่ยวกับการรู้จักเลือกซื้อสินค้า เพื่ออุปโภคและบริโภคของผู้สูงอายุ อาชีพต่างกัน	87
48	เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับการรู้จักเลือก ซื้อสินค้า เพื่ออุปโภคและบริโภคระหว่างผู้สูงอายุอาชีพต่างกันเป็นรายคู่	87
49	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ ด้าน เศรษฐกิจเกี่ยวกับวิถีชีวิต เพื่อให้สอดคล้องกับรายรับที่ลดลงของผู้สูงอายุอาชีพ ต่างกัน	88

50	เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับการปรับวิถีชีวิต เพื่อให้อุตสาหกรรมกับรายรับที่ลดลงระหว่างผู้สูงอายุอายุที่ต่างกัน เป็นรายคู่ ...	88
51	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ ด้าน เศรษฐกิจเกี่ยวกับข่าวสารภาวะเศรษฐกิจของผู้สูงอายุอายุที่ต่างกัน	89
52	เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับข่าวสารภาวะ เศรษฐกิจในปัจจุบันของผู้สูงอายุอายุที่ต่างกันเป็นรายคู่	89
53	เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคม จำแนกตามเพศ	90
54	เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคม จำแนกตามอายุ	
55	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ ด้าน สังคมเกี่ยวกับงานอดิเรกที่เป็นประโยชน์และทำให้เกิดความเพลิดเพลินของ ผู้สูงอายุด้วยกัน	93
56	เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับงานอดิเรกที่เป็น ประโยชน์และทำให้เกิดความเพลิดเพลินระหว่างผู้สูงอายุที่มีอายุต่างกัน เป็นรายคู่	93
57	เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคม จำแนกตามวุฒิการศึกษา	94
58	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ ด้าน สังคมของผู้สูงอายุวุฒิการศึกษาต่างกัน	96
59	เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคม จำแนกตามวุฒิการศึกษา เป็นรายคู่	96
60	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ ด้าน สังคมเกี่ยวกับงานอดิเรกที่เป็นประโยชน์และทำให้เกิดความเพลิดเพลินของ ผู้สูงอายุวุฒิการศึกษาต่างกัน	97

61	เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับงานอดิเรกที่เป็นประโยชน์และทำให้เกิดความเพลิดเพลินระหว่างผู้สูงอายุที่มีการศึกษาต่างกัน เป็นรายคู่	97
62	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ ด้านสังคมเกี่ยวกับข่าวสารในสังคมชีวิตประจำวันทั่ว ๆ ไป ของผู้สูงอายุที่มีการศึกษาต่างกัน	98
63	เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับข่าวสารในสังคมชีวิตประจำวันทั่ว ๆ ไป ระหว่างผู้สูงอายุที่มีการศึกษาต่างกันเป็นรายคู่ ...	98
64	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ ด้านสังคมเกี่ยวกับข่าวสารการเมืองในสังคมปัจจุบันของผู้สูงอายุที่มีการศึกษาต่างกัน	99
65	เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับข่าวสารการเมืองในสังคมปัจจุบันระหว่างผู้สูงอายุที่มีการศึกษาต่างกันเป็นรายคู่	99
66	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ ด้านสังคมเกี่ยวกับกฎหมายชีวิตประจำวัน เช่น มรดก การทำพินัยกรรมและกฎหมายครอบครัวของผู้สูงอายุที่มีการศึกษาต่างกัน	100
67	เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับกฎหมายชีวิตประจำวัน เช่น มรดก การทำพินัยกรรมและกฎหมายครอบครัว ระหว่างผู้สูงอายุที่มีการศึกษาต่างกันเป็นรายคู่	100
68	เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคม จำแนกตามสถานภาพสมรส	101
69	เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคม จำแนกตามอาชีพ	103
70	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ ด้านสังคมของผู้สูงอายุอาชีพต่างกัน	106

ตาราง

หน้า

71	เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคม จำแนกตามอาชีพเป็นรายคู่	106
72	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ ด้านสังคมเกี่ยวกับงานอดิเรกที่เป็นประโยชน์และทำให้เกิดความเพลิดเพลินของผู้สูงอายุอาชีพต่างกัน	107
73	เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับงานอดิเรกที่เป็นประโยชน์และทำให้เกิดความเพลิดเพลินระหว่างผู้สูงอายุอาชีพต่างกันเป็นรายคู่	107
74	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ ด้านสังคมเกี่ยวกับวิถีแสวงหาความสุข ความเพลิดเพลินและความสงบส่วนตัวโดยลำพังของผู้สูงอายุอาชีพต่างกัน	108
75	เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับวิถีแสวงหาความสุข ความเพลิดเพลินและความสงบส่วนตัวโดยลำพังระหว่างผู้สูงอายุอาชีพต่างกัน เป็นรายคู่	108
76	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ ด้านสังคมเกี่ยวกับข่าวสารในสังคมชีวิตประจำวันทั่ว ๆ ไป ของผู้สูงอายุอาชีพต่างกัน	109
77	เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับข่าวสารในสังคมชีวิตประจำวันทั่ว ๆ ไป ระหว่างผู้สูงอายุอาชีพต่างกันเป็นรายคู่	109
78	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ ด้านสังคมเกี่ยวกับกฎหมายชีวิตประจำวัน เช่น มรดก การทำพินัยกรรมและกฎหมายครอบครัวของผู้สูงอายุอาชีพต่างกัน	110
79	เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับกฎหมายชีวิตประจำวัน เช่น มรดก การทำพินัยกรรมและกฎหมายครอบครัวระหว่างผู้สูงอายุอาชีพต่างกันเป็นรายคู่	111

ตาราง	หน้า
80	เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพ .. 112
81	เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของความต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจ 114
82	เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคม ... 115

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยมีแนวโน้มว่าโครงสร้างของประชากรกลุ่มผู้สูงอายุจะเพิ่มมากขึ้น คณะอนุกรรมการนโยบายและแผนประชากรได้คาดประมาณจำนวนประชากรของประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2513 - พ.ศ. 2548 โดยอาศัยสมมติฐานเกี่ยวกับการเกิด การตาย การเปลี่ยนแปลงระดับภาวะเจริญพันธุ์ ปรากฏว่าจำนวนประชากรผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็น 2.8 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2528 และ 5.3 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2548 (นภาพร ชัยวารณ. 2528 : 10)

สาเหตุที่ทำให้มีการเพิ่มจำนวนประชากรกลุ่มผู้สูงอายุคือ คนอายุยืนมากขึ้น เพราะความก้าวหน้าทางการแพทย์ การจัดบริการสุขภาพแก่ประชาชนมีคุณภาพมากขึ้น ผู้คนรู้จักวิธีการดำรงชีวิตที่ถูกต้อง รับประทานอาหารที่ถูกต้อง, รู้จักป้องกันโรคภัยไข้เจ็บอันเป็นทางนำไปสู่การมีอายุยืนยาวของคนหรืออัตราการตายลดลง การตายในวัยเยาว์ลดลงทำให้นักดำรงชีวิตอยู่ได้จนโต และมีอายุยืนยาวในที่สุด

จากสาเหตุดังกล่าวข้างต้น ทำให้จำนวนประชากรสูงอายุในสังคมเพิ่มมากขึ้นย่อมก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในสังคม ถึงแม้ว่าในสังคมไทยปัจจุบันจะยังไม่เกิดปัญหารุนแรง ดังปรากฏในประเทศซีเรีย ลัตเวีย หรือประเทศแถบเอเชียที่มีการพัฒนาในระดับสูงอื่น ๆ เช่น ญี่ปุ่น เกาหลี (มารศรี นุชแสงผลี. 2532 : 1) ก็ตาม แต่สังคมไทยที่กำลังจะพัฒนาไปสู่ยุคของความก้าวหน้าทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ก่อให้เกิดการขยายตัวของเมืองมากขึ้น มีการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในชีวิตประจำวันมากขึ้น แรงงานหลังจากภาคเกษตรกรรมสู่ภาคอุตสาหกรรมในตัวเมือง ทำให้เกิดการย้ายถิ่นสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีส่วนส่งผลกระทบต่อโครงสร้างของครอบครัว คนในสังคมเริ่มเห็นความสำคัญของครอบครัวเดี่ยว (Nuclear Family) มากกว่าครอบครัวขยาย (Extended Family) ซึ่งเดิมเป็นระบบครอบครัวของสังคมไทย จึงส่งผลให้คนในครอบครัวเดี่ยว

ที่มีขนาดเล็ก ประกอบด้วยสามี ภรรยา และบุตรเท่านั้น ต่างต้องดูแลช่วยเหลือตัวเอง รวมทั้งต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมอยู่ตลอดเวลา ผู้สูงอายุจึงกลายเป็นกลุ่มคนที่ครอบครัวและสังคมให้ความสำคัญลดน้อยลง ทำให้ชีวิตของผู้สูงอายุเริ่มพบกับปัญหามากยิ่งขึ้น ประกอบกับสุขภาพร่างกาย จิตใจเริ่มทรุดโทรม ขาดความกระฉับกระเฉง ความสามารถในการทำงานลดลง ทำให้กิจกรรมต่าง ๆ ลดน้อยลงไปด้วย สิ่งเหล่านี้ทำให้สถานภาพและบทบาทที่เคยมีอยู่เปลี่ยนแปลงไป ผู้สูงอายุจึงต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและเศรษฐกิจ (เขมิกา ยามะรัต. 2527 : 2 - 3)

นอกจากนั้น ภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันบางครอบครัวต้องประสบกับปัญหาในเรื่องค่าครองชีพไม่เพียงพอ ครอบครัวที่ยากจนจึงมีการเพิ่มขึ้นในการเลี้ยงดูผู้สูงอายุ ไม่สามารถอุปการะเลี้ยงดูผู้สูงอายุให้มีความสุขได้เท่าที่ควร หรือสมาชิกในครอบครัวต้องออกไปประกอบอาชีพ จำเป็นต้องทิ้งผู้สูงอายุให้อยู่ตามลำพัง ขาดผู้ดูแล ช่วยเหลือ ซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายได้ หรือสืบเนื่องจากสาเหตุอื่น ๆ จึงทำให้ผู้สูงอายุส่วนหนึ่งต้องเข้าทำงานในสถานสงเคราะห์สำหรับผู้สูงอายุซึ่งมีอยู่ทั้งในกรุงเทพมหานครและภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ

สถานสงเคราะห์คนชรา นับเป็นการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่มีปัญหาต่าง ๆ ซึ่งจัดดำเนินการทั้งภาครัฐบาลและเอกชน ภาครัฐบาลโดยกรมประชาสงเคราะห์เป็นผู้รับผิดชอบ มีวัตถุประสงค์คือ

1. เพื่อให้ความอุปการะคนชราที่ไร้ญาติ ขาดที่พึ่ง ขาดผู้เลี้ยงดู มีฐานะยากจนหรือต้องประสบความทุกข์ยากเดือดร้อนเกี่ยวกับปัญหาครอบครัว
2. เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของครอบครัวที่มีรายได้น้อยหรือยากจน ไม่สามารถเลี้ยงดูคนชราไว้ในครอบครัวได้ เมื่อสมาชิกในครอบครัวต้องออกไปประกอบอาชีพต้องทอดทิ้งคนชราให้อยู่ตามลำพัง อาจก่อให้เกิดอันตรายได้ ซึ่งการรับอุปการะคนชราไว้ในสถานสงเคราะห์จะช่วยแก้ปัญหาให้ครอบครัวได้ การอุปการะดูแลช่วยเหลือส่วนใหญ่มุ่งเน้นในเรื่องของปัจจัยสี่เป็นหลัก เป็นการบรรเทาทุกข์ทางกาย แต่การช่วยตอบสนองทางจิตใจยังมีไม่มากนักเท่าที่ควร เพราะการได้อยู่ใกล้ชิดสัมพันธ์กับคนในครอบครัวมีความหมายสำคัญสำหรับผู้สูงอายุมากกว่าองค์การหรือบริการที่ได้จากเจ้าหน้าที่ขององค์การ เพราะฉะนั้นความรู้สึกของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์

ส่วนใหญ่มักมีความรู้สึกขาดความรัก ความอบอุ่น เหงา ต้องการกำลังใจ เพื่อต่อสู้กับโรคภัยไข้เจ็บ เบื่อหน่ายเพราะอะไรเวลาว่างไม่เป็น หรือต้องการมีรายได้เพิ่มเพราะเศรษฐกิจไม่ดี ค่าใช้จ่าย เพราะเข้ากับเพื่อนวัยเดียวกันไม่ได้ ฯลฯ

งานการศึกษานอกระบบโรงเรียนซึ่งเป็นการศึกษาให้แก่คนที่อยู่นอกโรงเรียนทุกระดับวัย จึงควรมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยผู้สูงอายุสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคได้โดยลำพัง ช่วยให้มีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น ช่วยให้มีสุขภาพของชีวิตธรรมชาติ และสังคมปัจจุบัน ตลอดจนรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสภาวะแวดล้อม ให้ความสำคัญของตนเองให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ หากความเพลิดเพลินจากกิจกรรมของงานการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่จัดขึ้น เพื่อนำให้เกิดความเบื่อหน่าย อันจะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยผู้สูงอายุอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผู้สูงอายุเพื่อศึกษาว่าคนในวัยนี้มีความต้องการที่จะรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนในด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม แตกต่างกันเพียงไร โดยศึกษาจากสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค ซึ่งตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร และสถานสงเคราะห์คนชราภาคตะวันออกเฉียง อ่างทองบางละมุง จังหวัดชลบุรี เพื่อนำมาเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการวางแผนจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ให้ตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้สูงอายุให้ชัดเจนยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความต้องการในการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความต้องการในการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนในด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดชลบุรี

3. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการในการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนในด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมของตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่ เพศ กลุ่มอายุ วุฒิทางการศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพเดิมของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลของการศึกษาค้นคว้าจะเป็นประโยชน์กับสถานสงเคราะห์คนชรา และหน่วยงานอื่น ๆ สถาบันองค์การต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ว่าเป็นข้อมูลในการนำไปวางแผนการจัดโครงการ หรือกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุให้บุคคลต่าง ๆ ที่สนใจเป็นการช่วยกระตุ้นให้สังคมยอมรับผู้สูงอายุ ในฐานะบุคคลที่ยังคงเป็นประโยชน์ต่อสังคมได้ เช่นเดียวกับคนทั่วไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา บ้านบางแค กรุงเทพมหานคร จำนวน 420 คน และผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราภาคตะวันออกเฉียงใต้ จังหวัดชลบุรี จำนวน 380 คน ที่มีช่วงอายุระหว่าง 60-85 ปี

2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ที่เข้ารับการสงเคราะห์อยู่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2502 ถึงปี พ.ศ. 2533 จากสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร จำนวน 420 คน สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำนวน 380 รวมทั้งสิ้น 800 คน โดยจัดการสุ่มจากบัญชีรายชื่อของสถานสงเคราะห์ทั้งสองแห่ง ในอัตราส่วน 1:10 ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 80 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 เพศ

- 1) ชาย
- 2) หญิง

3.1.2 อายุ

- 1) อายุ 60-69 ปี
- 2) อายุ 70-79 ปี
- 3) อายุ 80 ปีขึ้นไป

3.1.3 วุฒิมัธยมศึกษา

- 1) ไม่เคยเรียนหนังสือ
- 2) ประถมศึกษา
- 3) มัธยมศึกษา
- 4) อื่น ๆ

3.1.4 สถานภาพสมรส

- 1) โสด
- 2) สมรส

3.1.5 อาชีพเดิม

- 1) ค้าขาย
- 2) รับจ้าง
- 3) รับราชการ
- 4) อื่น ๆ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความต้องการในการรับบริการทางการศึกษานอกระบบ

จริงเรียนของผู้สูงอายุในด้าน

3.2.1 สุขภาพร่างกายและจิตใจ

3.2.2 เศรษฐกิจ

3.2.3 สังคม

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความต้องการในการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน หมายถึง ความปรารถนาของผู้สูงอายุที่จะให้สถาบันหรือตัวแทนจากองค์การ หน่วยงานต่าง ๆ จัดกิจกรรมในเรื่อง การให้ความรู้ ความเข้าใจ ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม โดยวิธีการของการศึกษานอกระบบโรงเรียน
2. การศึกษานอกระบบโรงเรียน หมายถึง การศึกษาที่จัดให้แก่ประชาชนทุกเพศทุกวัย ที่อยู่นอกระบบโรงเรียน เป็นการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ และทักษะ ตามความสนใจ ความถนัด ความต้องการ ของแต่ละบุคคล อันนี้เป็นความรู้และวิธีการจัดกิจกรรม โครงการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้สูงอายุเกิดความเพลิดเพลิน รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ หรือมักจะได้รับความรู้ด้วย
3. ด้านสุขภาพ หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ในการระวังรักษาดูแลร่างกาย จัดกิจกรรมทำจิตใจให้สงบ ลดความวิตกกังวล เพื่อการมีสุขภาพจิตที่ดี และรวมถึงการรับประทาน อาหารให้ได้สัดส่วน การออกกำลังกายที่เหมาะสมกับเพศและวัย การป้องกันเบื้องต้นจากโรคภัยไข้เจ็บ และข้อเสนอแนะ เพื่อการมีสุขภาพที่ดีของผู้สูงอายุ
4. ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับการครองชีพในวัยสูงอายุ รายรับ-รายจ่าย ปัญหาการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ รวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดรายได้ เพิ่มพูนรายได้
5. ด้านสังคม หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับการรู้จักปรับตัวให้เข้ากับคนวัยเดียวกัน หรือต่างวัย และสภาพแวดล้อม การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม การรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ งานอดิเรกต่าง ๆ ที่จะผ่อนคลายความเหงา ความเบื่อหน่าย และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสันทนาการที่ตนสนใจตามความถนัด ความสามารถส่วนตัว
6. วุฒิการศึกษา หมายถึง การศึกษาของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ ซึ่งแบ่งออกเป็นไม่เคยเรียนหนังสือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอื่น ๆ
7. สถานภาพสมรส หมายถึง สภาพการสมรสของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ ปัจจุบัน แบ่งออกเป็นสถานภาพโสดและสมรส

8. อาชีพเดิม หมายถึง การประกอบอาชีพของผู้สูงอายุก่อนจะมาเข้ารับการสงเคราะห์
ในสถานสงเคราะห์

สมมติฐานในการวิจัย

1. ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ต่างกันมีความต้องการในการรับบริการทางการศึกษาออก
ระบบโรงเรียนด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคมไม่แตกต่างกัน
2. ผู้สูงอายุที่มีเพศ กลุ่มอายุ วุฒิการศึกษา สถานภาพสมรส และอาชีพเดิมต่างกัน
มีความต้องการในการรับบริการทางการศึกษาออกระบบโรงเรียนด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคม
แตกต่างกัน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เกี่ยวข้องกับเอกสารและงานวิจัยดังนี้คือ แนวคิดและความหมายเกี่ยวกับความต้องการ แนวคิดและความหมายเกี่ยวกับผู้สูงอายุ บริการสังคมสงเคราะห์เกี่ยวกับผู้สูงอายุในประเทศไทย การจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุในต่างประเทศและในประเทศไทย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการทั่วไป (Need)

ความต้องการทั่วไป หมายถึง สิ่งที่เป็นต้องได้รับเพื่อการดำรงชีวิตของร่างกาย ความต้องการนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ความต้องการด้านร่างกาย (Physiological Need) ซึ่งเกิดขึ้นจากร่างกาย ได้แก่ ความต้องการอากาศ อาหาร น้ำ ฯลฯ และความ ต้องการทางด้านจิตใจ (Psychological Need) ซึ่งเกิดขึ้นจากสังคม ได้แก่ ความรัก ความมีชื่อเสียง เกียรติยศ ฯลฯ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2528 : 221)

นอกจากนี้ยังมีนักจิตวิทยาที่มีชื่อเสียงมากในด้านทฤษฎีของความต้องการคือ มาสโลว์ (Maslow. 1970 : 37) ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์มีลำดับขั้นที่สำคัญ 5 ขั้นตอน โดยจะเริ่มจากความต้องการขั้นพื้นฐานคือ

ขั้นที่ 1 ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) ได้แก่ อาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เป็นต้น เมื่อบุคคลได้รับการตอบสนองความต้องการประเภทนี้แล้วจึงจะแสวงหาความต้องการระดับต่อไป

ขั้นที่ 2 ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) การป้องกันภัยอันตรายต่าง ๆ แสวงหาความมั่นคง ปราศจากความหวาดกลัว

ขั้นที่ 3 ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Love and Belonging Needs) การยอมรับจากสมาชิกหรือเพื่อนในกลุ่ม ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ

ขั้นที่ 4 ความต้องการได้รับการยกย่อง มีชื่อเสียง และเกียรติยศ (Self-Estcm Needs) ได้แก่ การได้รับความเคารพ ความเชื่อถืออื่น ๆ และความมีชื่อเสียงในด้านต่าง ๆ

ขั้นที่ 5 ความต้องการได้กระทำตามความสามารถที่เป็นจริง (Self-Actualization) ต้องการเป็นตัวของตัวเอง เป็นการพัฒนาเพื่อความสำเร็จของตัวเอง เป็นความต้องการสุดยอดของบุคคล

ความต้องการขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 เป็นความต้องการส่วนบุคคล ส่วนขั้นที่ 3 และ 4 เป็นความต้องการทางสังคม ส่วนขั้นที่ 5 เป็นความต้องการทางสติปัญญา

X ความต้องการของมาสโลว์นี้มีข้อสังเกตอยู่ 2 ประการคือ ประการที่หนึ่ง แต่ละขั้นตอนของความต้องการจะต่อเนื่องกันไปตลอดชีวิตของบุคคลและมีอยู่ตลอดเวลา ประการที่สอง คือบุคคลจะต้องได้รับการตอบสนองในขั้นต้นหรือขั้นต่ำเสียก่อนจึงเกิดความต้องการในขั้นที่สูงขึ้นไป และบุคคลอาจจะไม่เกิดความต้องการครบทั้งห้าขั้นทุกคนไป X

โรลล์ นักการศึกษาผู้ใหญ่อเมริกัน (สวล์ม วัฒนวงศ์. 2524 : 47 - 49; อ้างอิงมาจาก Knowles. 1970) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์แยกออกเป็น 6 ด้าน คือ

1. ความต้องการทางกายภาพ (Physical Needs) เป็นความต้องการเพื่อคงอยู่ของร่างกายในทางการศึกษาผู้ใหญ่คือ ความต้องการ แลเห็น ได้ยินเสียง ความสะอาดสุขสบาย การพักผ่อน ฯลฯ

2. ความต้องการในการเจริญงอกงาม (Growth Needs) ความต้องการด้านนี้เป็นสิ่งสำคัญที่จะพาไปสู่ส่วนอื่น ๆ ของความต้องการซึ่งตรงกับความต้องการกระทำตนตามความสามารถ (Self-Actualization) ตามทฤษฎีของมาสโลว์นั่นเอง เป็นความต้องการมองเห็นความก้าวหน้าหรืออนาคตของตนเอง

3. ความต้องการได้รับความมั่นคงปลอดภัย (The Need for Security) เป็นความต้องการความปลอดภัยทางร่างกาย ถ้าหากความต้องการความมั่นคงไม่ได้รับการตอบสนอง จะเกิดความรู้สึกไม่มั่นคง

4. ความต้องการได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ (The Need for New Experience) ความต้องการได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ ต้องการเพื่อนฝูงใหม่ ๆ วิธีการดำเนินการใหม่ ๆ รวมถึงแนวความคิดใหม่ ๆ ด้วย

5. ความต้องการทางด้านจิตใจและอารมณ์ (The Need for Affection) ต้องการความรัก ความสำเร็จ เป็นความต้องการทางด้านสังคมมีโอกาสแสดงความคิดเห็น ประสบการณ์ต่าง ๆ ถ้าหากความต้องการด้านนี้ไม่ได้รับการตอบสนอง อาจเกิดอาการ 2 ด้านคือ การถอนตัวออกจากกลุ่มหรือมีลักษณะก้าวร้าว แสดงอาการเป็นศัตรู

6. ความต้องการได้รับการยกย่อง (The Need for Recognition) ต้องการได้รับความรู้สึกว่ามีคุณค่า ได้รับการยกย่อง ยอมรับนับถือจากผู้อื่น ทำให้เกิดการรวมกลุ่มทางสังคม เป็นชุมชน สถาบันต่าง ๆ ทำให้เขาสามารถแสวงหาสถานภาพและความสนใจจากสมาชิกในกลุ่มได้ด้วย

คิวด์ (Kidd. 1973 : 272) ยังได้เน้นถึงความต้องการเฉพาะของผู้ใหญ่ ซึ่งประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้คือ ความต้องการด้านต่าง ๆ คือ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว และความสัมพันธ์ในครอบครัว ต้องการเป็นผู้บริโภคและการยังชีพ ต้องการมีความสัมพันธ์ทางสังคม ต้องการมีอาชีพ มีความบันเทิง และต้องการที่จะมีสิ่งยึดเหนี่ยวทางใจ

จากแนวคิดความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎีต่าง ๆ สรุปได้ว่าความต้องการของผู้สูงอายุจะมีความต้องการที่สำคัญอยู่ดังนี้คือ ด้านสุขภาพทางร่างกายและจิตใจ เพื่อให้สามารถสนองตอบต่อความต้องการพื้นฐานของมนุษย์อันจะดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ด้านเศรษฐกิจ ต้องการมีอาชีพ มีรายได้ เพื่อการยังชีพ เพราะฐานะทางเศรษฐกิจจะแสดงให้เห็นสภาพความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ และเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิต และด้านสังคมต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ต้องการทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นและชุมชน ทั้งนี้เพื่อนำไปปรับตนเองให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของวัยและสิ่งแวดล้อมของผู้สูงอายุ

(๗๐๑๖)

แนวคิดและความหมายเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

ความหมายของคำว่าผู้สูงอายุ หมายถึง ความสูงอายุเป็นการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องจากระยะสุดท้ายของช่วงอายุของมนุษย์ ซึ่งเริ่มตั้งแต่เกิดและดำเนินต่อเนื่องจนถึงสุดท้ายของสิ่งมีชีวิตนั้น ๆ และกำหนดให้บุคคลที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปเป็นผู้สูงอายุ (กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงมหาดไทย. 2525 : 11)

ฮาร์วิกเฮิร์สต์ (ปรูม นิคมานนท์. 2528 : 309 - 310; อ้างอิงมาจาก Havighurst. 1972) แบ่งช่วงอายุของคนตั้งแต่แรกเกิดจนถึงตายออกเป็น 6 ช่วง คือ

1. วัยเด็กตอนต้น อายุแรกเกิดถึง 5 หรือ 6 ปี
2. วัยเด็กตอนกลาง 5 หรือ 6 ปี - 12 หรือ 13 ปี
3. วัยรุ่น 12 หรือ 13 ปี - 18 ปี
4. วัยผู้ใหญ่ตอนต้น 18 ปี - 35 ปี
5. วัยผู้ใหญ่ตอนกลาง 35 ปี - 60 ปี
6. วัยสูงอายุ 60 ปีขึ้นไป

นอกจากนั้น สมัชชาโลกว่าด้วยผู้สูงอายุได้กำหนดให้ผู้มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ตามปฏิทินเป็นเกณฑ์สากลในการกำหนดความหมายของผู้สูงอายุทั้งชายและหญิง

สรุปได้ว่าผู้สูงอายุคือบุคคลที่มีชีวิตอยู่ช่วงวัยสุดท้ายของชีวิต เป็นวัยแห่งความเสื่อมถอยทางด้านร่างกาย จิตใจ การงานและหน้าที่ทางสังคม การเข้าใช้เกณฑ์อายุ 60 ปี หรือ 65 ปีนั้นมิใช่ตัวชี้ชัดอย่างชัดเจน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสุขภาพทางกายและจิตใจของแต่ละบุคคล แต่ก็เ็นแนวทางที่ทราบว่าคุณคนใดสมควรเป็นผู้สูงอายุ

การแบ่งช่วงวัยของผู้สูงอายุ

เนื่องจากผู้สูงอายุซึ่งนับตั้งแต่อายุ 60 ปีขึ้นไป ตามหลักสากลนั้นมิได้มีกลุ่มเดียว แต่มีลักษณะที่แตกต่างกันไปตามอายุ สุขภาพ สิ่งแวดล้อม ศาสตราจารย์ ดร.อัลเฟรด เจ. คาร์น

(Professor Dr. Alfred J. Kahn) แห่งมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย ได้แบ่งผู้สูงอายุเป็น 3 กลุ่มคือ

1. กลุ่มผู้สูงอายุวัยต้น (The Young Elderly) ซึ่งมีอายุต่ำกว่า 74 ปี
2. กลุ่มผู้สูงอายุวัยกลาง (The Middle-Aged Elderly) ซึ่งมีอายุระหว่าง 75-84 ปี
3. กลุ่มผู้สูงอายุวัยสุดท้าย (The old Elderly) ซึ่งมีอายุ 85 ปีขึ้นไป (ศรีทัพนิมพานิชพันธ์, 2525 : 27)

จากการแบ่งช่วงวัยของผู้สูงอายุตามหลักสากลนั้น ทำให้มองเห็นความแตกต่างของอายุ สุขภาพ และสภาพแวดล้อม โดยผู้สูงอายุของไทยนั้นได้แบ่งวัยผู้สูงอายุโดยกำหนดให้บุคคลที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปเป็นผู้สูงอายุ นอกจากนั้นยังแบ่งเป็นช่วงอายุคือ ตั้งแต่อายุ 60-69 ปี อายุ 70-79 ปี และอายุ 80 ปีขึ้นไป จนแต่ละช่วงอายุจะเห็นความแตกต่างของวัยได้ค่อนข้างชัดเจน

X การเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุ

การเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุมีสาระสำคัญสรุปได้ 3 ด้านคือ การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจ การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม ซึ่งแต่ละด้านจะมีการเปลี่ยนแปลงปัญหาและความต้องการดังต่อไปนี้ คือ

การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายและจิตใจ

การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย มีดังนี้คือ โครงกระดูก ซึ่งเป็นเครื่องยึดเซลล์และกล้ามเนื้อต่าง ๆ และป้องกันอวัยวะภายใน รวมทั้งเป็นคานในการยึดกล้ามเนื้อต่าง ๆ กระดูกเจริญเต็มที่เมื่ออายุประมาณ 20 ปี หลังจากนั้นเมื่ออายุมากขึ้น ๆ เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเคมีของสารแคลเซียม และการขาดวิตามินดี ทำให้กระดูกมีความเปราะสูง โอกาสที่จะรับเชื้อโรคหรือหักหรือเปลี่ยนแปลงโครงสร้างง่ายขึ้น พันหน้าจะมุกร้อนทำให้อินอาหารไม่สะดวกและไม่อร่อย และอาจทำให้ลักษณะการพูดเปลี่ยนแปลงไป

กล้ามเนื้อลาย ได้แก่ กล้ามเนื้อที่ทำงานภายใต้อำนาจจิตใจ กล้ามเนื้อเกาะติดกับกระดูก โดยมีเส้นเอ็นยึด เช่น กล้ามเนื้อแขนขา ทำหน้าที่หดยืด คลายตัว และคืนสู่รูปร่างเดิม มัดของกล้ามเนื้อประกอบด้วยใยเป็นจำนวนมาก เมื่ออายุมากขึ้นความสามารถและแรงหดตัวยืดหยุ่น แรงดึงตัวก็ลดน้อยลง ใยคอลลาเจน (Collagen Fiber) เพิ่มขึ้น กล้ามเนื้อหย่อน และการประสานงานขาดประสิทธิภาพ

กล้ามเนื้อเรียบ คือ กล้ามเนื้อที่อยู่ตามผนังอวัยวะภายในที่กลาง เช่น ใจช่องท้อง ปอด และหลอดเลือดซึ่งทำงานโดยระบบประสาทอัตโนมัติ ถึงแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงน้อย (ยกเว้นกล้ามเนื้อในหลอดเลือด) และทำงานเป็นปกติแม้ว่าอายุจะสูงขึ้นก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับกล้ามเนื้อประเภทอื่น ๆ

เส้นเอ็นและใยยึดเหนี่ยวประสานระหว่างกล้ามเนื้อต่าง ๆ ให้ยึดติดกันประกอบด้วย "Collagen" ซึ่งเป็นโปรตีน เมื่ออายุมากขึ้นเกิดการสับสน (Gross Linleage) ทำให้อายุหดตัวลำบากหรือเมื่อเกิดการฉีกขาดจะประสานตัวซ้ำ หรือประสานไม่สนิทเป็นรอยแผลเป็น และหายช้าในคนสูงอายุ

ผิวหนัง ซึ่งปกคลุมป้องกันเนื้อเยื่อภายใน มี 2 ชั้น คือ ภายนอก (Cuticle) และภายใน (Demis) ซึ่งมีต่อมไขมัน ขับไขมันทำให้ผิวหนังอ่อนนุ่ม ต่อมเหงื่อขับเหงื่อทำให้ผิวหนังชุ่มชื้น มีปลายประสาทซึ่งรับความรู้สึกร้อนหนาวปรับอุณหภูมิของร่างกายเมื่ออายุมาก การขับไขมันน้อยลง ประสาททำงานช้าลง ผิวหนังเหี่ยวย่น ตกกระ ขาดความนุ่มนวล ผิวหนังแห้ง การปรับอุณหภูมิในตัวช้าลง หม่นร่วง หัวล้าน ผมหงอก ฯลฯ เมื่ออายุมาก BMR (Basal Metabolic Rate = การใช้ออกซิเจน ระดับปกติ) ลดลง ร่างกายจะปรับตัวซ้ำ ทำให้ความรู้สึกหนาวช้าลง ทำให้การเสียดังไรคหนาวสั้น (Hypothemid) สูงขึ้น

ระบบย่อยอาหาร ซึ่งประกอบด้วยปาก ฟัน น้ำลาย น้ำย่อยและอวัยวะเกี่ยวกับการย่อยต่าง ๆ คนเรากินอาหารเพื่อพลังงานปรับอุณหภูมิร่างกายและซ่อมแซมเนื้อเยื่อที่สึกหรอ อาหารคาร์คประกอบด้วยสารอาหารสี่ส่วน 5 ประเภท ตามความต้องการของร่างกาย ปริมาณของสารอาหารก็ขึ้นอยู่กับภาระใช้พลังงานของแต่ละบุคคล เมื่ออายุมากความเมื่อยากอาหารจะลดลงเพราะประสาทรับกลิ่น รส มีความสามารถน้อยลง รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของเหงื่อและฟันทำให้อิน

อาหารลำบาก การหลั่งของน้ำย่อยในกระเพาะอาหารน้อยลง กรดเกลือในกระเพาะอาหารอยู่ในระดับต่ำ อาหารถูกย่อยไม่สมบูรณ์ ความสามารถของระบบย่อยน้อยลง ทำให้เกิดท้องอืด ท้องเฟ้อได้ง่าย นอกจากนี้นิสัยในการเลือกกินอาหารบางอย่าง ทำให้คนสูงอายุขาดโปรตีนและวิตามิน บางอย่างได้ง่าย

ระบบขับถ่าย กระเพาะปัสสาวะจะเล็ก ประสิทธิภาพของกล้ามเนื้อหดเกร็งลดลง ปริมาณของเลือดที่ผ่านได้ลดลง ทำให้อัตราการกรองและจำนวนน้ำที่ขับออกน้อยลง เมื่ออายุมากขึ้นการถ่ายปัสสาวะจะมีปริมาณลดลงแต่บ่อยครั้งขึ้น การขับถ่ายอุจจาระน้อยลง และจับตัวเป็นก้อนแข็ง ขับถ่ายยาก เนื่องจากกินอาหารที่มีกากน้อย และประสิทธิภาพในการย่อยของลำไส้ลดลง

ระบบการรับรู้ต่าง ๆ ซึ่งได้แก่

1. การมองเห็น ระบบประสาทตา กล้ามเนื้อตา และแก้วตาจะเปลี่ยนแปลงเสื่อมสมรรถภาพเมื่อสูงอายุ คนชราโดยทั่วไปจะสายตายาว คือ ไม่สามารถมองเห็นใกล้เท่ากับคนสายตาปกติ ความไวต่อแสง การกระชาระยะทางลดประสิทธิภาพลง การเห็นโดยทั่ว ๆ ไปขาดสมรรถภาพลง ทั้งการรับภาพ ความชัดเจน และฉับไว สีนัยตาก็จะเริ่มขุ่นมัวไม่สดใสเพราะขาดไขมัน ผนังตาเหี่ยวแห้งหย่อนยาน และการกระหริบของตาข้างล่าง

2. การได้ยิน สมรรถภาพของการได้ยินจะเสื่อมลง เพราะการเสื่อมของเยื่อประสาทตอนใน (Cochlea Basal Tune) คนสูงอายุจึงไม่สามารถจะได้ยินระดับเสียงสูง ๆ มากได้ คือเกิดอาการหูตึง และถ้าคนที่เคยทำงานอยู่กับเสียงดังอยู่ตลอดเวลาจะเกิดอาการหูตึงเร็วกว่าคนปกติ ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเกิดขึ้นในเพศชายมากกว่าหญิง และเกิดทางหูข้างซ้ายมากกว่าหูข้างขวา

3. เสียง เมื่ออายุเกิน 40 ปีไปแล้ว หลอดเสียงจะแข็ง และยืดหยุ่นได้ยากขึ้นเพราะการเสื่อมของหลอดเสียงและกล่องเสียง เสียงคนสูงอายุจะแหลมขึ้น การควบคุมและรักษาระดับเสียงจะได้ไม่นาน การพูดจะช้าลง และอาการอ้ออึ้งมากขึ้น

4. การรับรู้อื่น ๆ เมื่ออายุมาก ๆ ความไวต่อรสสัมผัสต่าง ๆ จะลดลงหรือเปลี่ยนแปลงไป เช่น ความไวต่อรสหวานและเค็มลดลง เนื่องจากจำนวนของประสาทการรับรส (Taste Bud) หดตัว และเสื่อมลง การไวต่อกลิ่น ต่อการสัมผัส และรับรู้ก็เสื่อมถอยลงเช่นกัน ประสาท

ที่เกี่ยวข้องกับการสมดุลงของการทรงตัวก็เสื่อมประสิทธิภาพลง ซึ่งเมื่อรวมทั้งการห่อนยานของกล้ามเนื้อและข้อต่อต่าง ๆ จะทำให้คนสูงอายุเกิดอุบัติเหตุล้มได้ง่าย

๖) ระบบหายใจ อัตราการหายใจเข้าออกของผู้ใหญ่ปกติเฉลี่ยประมาณ 15-18 ครั้งต่อวินาที การหายใจเข้าออกตลอดจนความถี่และความลึกของการหายใจขึ้นอยู่กับการทำงานของศูนย์ควบคุมการหายใจในสมองซึ่งทำงานโดยอัตโนมัติ การปรับความถี่และความลึกของการหายใจเพื่อให้ร่างกายได้รับ Oxygen เพียงพอกับความต้องการของเซลล์ต่าง ๆ ในร่างกาย เมื่อมีอายุมากขึ้น ระบบการหายใจลดประสิทธิภาพลงประมาณ 50% เพราะเนื้อเยื่อของปอดเปลี่ยนแปลงทำให้ปริมาณ Oxygen ที่เข้าไปในร่างกายได้น้อย การขาด O_2 ทำให้เกิดอาการวิงเวียนเป็นลมได้ง่าย กล้ามเนื้ออ่อนแอ คิโตะไรนอ็อก และถ้าขาดมากก็จะเกิดอาการสลับหรือถึงแก่กรรมได้

ระบบการหมุนเวียนของโลหิต

1. หัวใจ ทำหน้าที่สูบฉีดโลหิตไปเลี้ยงร่างกาย ในเวลาพักโดยปกติหัวใจของผู้ใหญ่จะเต้นในราว 72 ครั้งต่อวินาที อัตราการเต้นของหัวใจจะเปลี่ยนแปลงช้าลงหรือเร็วขึ้นย่อมแล้วแต่สภาพของอารมณ์และอิริยาบถของร่างกาย

2. การหมุนเวียนของโลหิตในร่างกาย เกิดขึ้นเมื่อหัวใจทำงาน เม็ดโลหิตแดงมีหน้าที่ส่ง Oxygen จากปอดไปสู่เนื้อเยื่อต่าง ๆ และช่วยถ่าย CO_2 กลับไปยังปอด ปริมาณของโลหิตของคนเราจะขึ้นอยู่กับเพศ อายุ และน้ำหนักของร่างกาย อัตราการทำงานของหัวใจ (Cardiac Index = ปริมาณของเลือด ความดันเลือดที่เกิดจากการบีบตัวของหัวใจ) ในคนสูงอายุจะลดอัตราจากวัยหนุ่มสาวลงประมาณ 30%

3. เม็ดเลือดมีคุณสมบัติคือ การแข็งตัว (Clot) ถ้าเกิดในหลอดเลือดเรียกว่า Thrombosis ซึ่งจะเกาะกับผนังหลอดเลือด ทำให้เกิดการอุดตันได้ แรงดันของการไหลของเลือดจะช่วยทำลาย Thrombosis ให้แตกกระจายไป ในกรณีของผู้สูงอายุ การอุดตันอาจจะเกิดจากเม็ดเลือดแข็ง หรือเนื้อเยื่อที่ซอกซำในหลอดเลือดอันเกิดจากการเก่าแก่ของเซลล์เพราะหลอดเลือดแข็งและยืดหยุ่นน้อยลง ดังนั้นกล้ามเนื้อหัวใจจะต้องปรับตัวสูง คือทำงานมากขึ้นหลังจากอายุ 55 ปีไปแล้ว การเต้นของหัวใจจะช้าลง และไม่ปกติความดันโลหิตจะสูงและมีโอกาสที่จะเป็นโรคเกี่ยวกับหัวใจและหลอดเลือดสูงกว่าคนกลุ่มอายุอื่น

ระบบต่อมไร้ท่อและฮอร์โมน

1. ประสิทธิภาพของการทำงานของต่อมไร้ท่อเสื่อมถอยลง เมื่ออายุมากขึ้นการขับปริมาณของฮอร์โมนน้อยลง มีการเปลี่ยนแปลงดังนี้

1.1 ต่อมไธรอยด์มีขนาดเล็กลงโดยเฉพาะสมองส่วนหน้าเสื่อมหน้าที่ให้ฮอร์โมนต่ำ ทำให้อาหาร

1.2 ต่อมไทรอยด์มีขนาดเล็กลงเมื่ออายุเกิน 50 ปีไปแล้ว การผลิตฮอร์โมนต่ำลงอาจทำให้อาหาร ตับอ่อนหลังอินซูลินน้อยลง การใช้น้ำตาลในร่างกายน้อยลง ผู้สูงอายุจึงมีแนวโน้มที่จะเป็นเบาหวานได้ง่ายกว่าคนกลุ่มอื่น

1.3 ต่อมเพศ มีการเปลี่ยนแปลงทั้งรูปร่างและโครงสร้างของอวัยวะสืบพันธุ์ และอวัยวะที่เกี่ยวข้อง ความรู้สึกทางเพศลดลง

2. ระบบประสาทและสมอง ความสามารถของศูนย์กลางควบคุมประสาทลดลงประสิทธิภาพการสั่งงานของสมองลดลง เพราะการเสื่อมของเซลล์สมอง ทำให้ความคิดความจำเสื่อม ความมองัว การสั่งงานต่าง ๆ หัวใจของร่างกายช้าลง (นิตยา ชูจิต. 2525 : 9 - 13)

การเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจ มีดังนี้คือ สภาพทางด้านจิตใจของผู้สูงอายุจะมีส่วนสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงในทางร่างกายอยู่มาก ดังนั้นเมื่อสภาพร่างกายเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เสื่อมลง สภาพทางอารมณ์และจิตใจย่อมได้รับความกระทบกระเทือนตามไปด้วย ซึ่งรวมทั้งความเสื่อมของสติปัญญาและอารมณ์ ความจำในคนชราจะเสื่อมมาก ทำให้อาจเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อารมณ์หงุดหงิด ขี้หลง ขี้ลืม ขี้บ่น ขี้จู้ ใจน้อย บางครั้งขี้มั่ว มีความรู้สึกที่ตัวเองถูกทอดทิ้ง ต้องการให้มีคนเอาใจใส่เหมือนวัยเด็ก และเกิดความกลัวเนื่องจากรู้สึกถึงความเสื่อมถอยภายในตัวเอง (เชียรศรี วิจิตรศิริ. 2527 : 57) ในเรื่องนี้ปานัน บุญ-หลง (2523 : 7) ได้กล่าวไว้ว่า จากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและทางสังคม เช่น การที่กำลังถดถอย การต้องออกจากงานประจำ การเปลี่ยนแปลงวิถีทางการดำเนินชีวิต การลดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เคยทำ ทำให้เกิดความรู้สึกสูญเสียทางฐานะและบทบาท อาจเป็นเหตุให้บางคนที่ไม่สามารถปรับตัวได้ มีมด้อย ผิดหวัง หงุดหงิด วิตกกังวล มีอาการเศร้าหมอง กลัวถูกทอดทิ้ง ขาดความมั่นใจใน

ตัวเอง คิดว่าตนเองหมดคุณค่า เกิดความสงสารตนเอง ในรายชื่อที่ต้องสูญเสียชีวิตหรือเพื่อนสนิท
 รุ่นราวคราวเดียวกัน อาจเป็นสาเหตุให้เกิดความรู้สึกอ้างว้างเปล่าเปลี่ยว ส่วนในรายชื่อที่มีลักษณะ
 ของการเป็นตัวของตัวเองสูง พึ่งตนเองมาตลอดก็อาจจะมีปัญหาในการปรับตัวเมื่อถึงภาวะที่ต้อง
 พึ่งพาผู้อื่น ทำนองเดียวกัน พี่ลสิทธิ์ คำนำณศิลป์ และคนอื่น ๆ (2523 : 11) ได้กล่าวถึง
 การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจว่า คนชราทั่ว ๆ ไปเมื่ออายุมาก ๆ เข้าจะมีอาการทรุดโทรมของ
 เส้นประสาทหรือเนื้อประสาท จะทรุดโทรมมีเนื้อพังพืดแทรกแทน ดังนั้นการนำกระแสความรู้สึก
 จากอวัยวะรับความรู้สึกทั้งหลายจากตา หู จมูก ปาก และผิวหนังกับตัวภายในอวัยวะจะเสื่อมลง
 การเคลื่อนไหวที่เกิดจากการหดตัวคลายตัวของกล้ามเนื้อทั้งหลายจะเฉื่อยชา หรือไม่สัมพันธ์กัน
 ตลอดจนต่อมต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายในอวัยวะต่าง ๆ จะหย่อนสมรรถภาพด้วย เช่น มีความ
 รู้สึกช้าและมีความหลงลืม ความหลงลืมนี้บางครั้งก็เป็นสาเหตุอันสำคัญที่ทำให้คนแก่มีเรื่องผิดปกติ
 ทางอารมณ์ เช่น น้อยใจหรือโกรธได้ บางครั้งเราจะพบว่าคนชราที่มีความรู้สึกน้อยใจและโกรธ
 ลูกหลานที่นำมเหมาจาที่สุดแลหาอาหารมาให้ ทั้ง ๆ ที่ความจริงแล้วคนชรานั้นเพิ่งจะรับประทาน
 อาหารไป ในกรณีทั่ว ๆ ไปเราพบว่าความหลงลืมของคนชราทำให้คนชรานึกว่าตัวเองถูกลืมจาก
 คนใกล้ชิดหรือลูกหลาน ทำให้มีอาการไม่แจ่มใส

การเสื่อมของสมองยังอาจเกิดจากหลอดเลือดในสมองแข็ง คนชราที่มีหลอดเลือดซึ่งนำ
 เลือดเลี้ยงสมองผนังแข็งและโพรงตีบได้บ้างจึงไม่ทำให้เนื้อสมองเสื่อมเสมอไป แต่ถ้าหลอดเลือดหด
 แข็งมาก ๆ จะทำให้มีอาการต่าง ๆ เช่น ใจคอหงุดหงิดง่าย ลืมเหตุการณ์ที่เพิ่งเกิดขึ้นใหม่ ๆ
 หมดความสนใจต่อภาวะต่าง ๆ ไม่สามารถประกอบกิจการงาน มีความรู้สึกขบเซ้าเป็นพัก ๆ
 บางครั้งหน้ามืด วิงเวียน หุดจามไม่ชัด บางทีเปลี่ยนบุคลิกลักษณะกลายเป็นคนฉุนเฉียวดื้อไม่ฟัง
 ใจคน มีลักษณะคล้ายเด็กอีกครั้ง แต่บางครั้งก็อาจจะกลับไปเป็นปกติได้นาน ๆ ถึงในยามปกติ
 ก็ตาม ความผิดปกติในด้านอารมณ์นี้อาจเกิดขึ้นได้จากสาเหตุอื่น ๆ อีก เช่น เกิดการโหม่นส
 จากความน้อยใจ เมื่อคนในครอบครัวไม่สนใจหรือเอาเรื่องด้วยกับตน หรือโดยเฉพาะเมื่อเกิด
 การตายของภรรยาหรือสามีคู่ชีวิตไป วิธีที่จะช่วยบรรเทาหรือป้องกันอาการเหล่านี้ขึ้นอยู่กับความ
 เข้าใจและความสนใจของบุตรหลานหรือญาติใกล้ชิด

X

การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจทำให้ผู้สูงอายุต้องประสบปัญหา คือ

1. ด้านร่างกาย ผลจากการเสื่อมของสังขารทุกระบบจึงทำให้เกิดปัญหาทางด้านสุขภาพ ทำให้การเคลื่อนไหว การตัดสินใจ การดำเนินชีวิตประจำวันช้าลง รู้สึกว่าทำอะไรมันเหนื่อยล้า หลากหลาย จึงพยายามไม่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่เคยปฏิบัติมาเกือบตลอดชีวิต โดยปล่อยให้ลูกหลานทำ หรือการเจ็บป่วย และความพิการอันสืบเนื่องจากการเสื่อมของสังขาร จึงเป็นปัญหาสำคัญทำให้สมาชิกในครอบครัวเครียดมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเจ็บป่วยเรื้อรัง และไม่อาจฟื้นฟูให้ดีเหมือนเดิมได้ (พยอม อิงคตานุรักษ์. 2523 : 116) ทำนองเดียวกัน ปัญหาทางด้านร่างกายเป็นปัญหาสืบเนื่องมาแต่ความเป็นผู้มีอายุเป็นสำคัญ เป็นผลทำให้เกิดโรคในผู้สูงอายุ ได้แก่ โรคสมองเสื่อม โรคหลอดเลือดแข็ง ความดันโลหิตสูง เบาหวาน หรือยังพบภาวะขาดสารอาหาร โรคจิตทางอารมณ์ ความผิดปกติในการนอน และการฆ่าตัวตาย เป็นต้น (เกษม ต้นติผลาชีวะ และกุลยา ต้นติผลาชีวะ. 2528 : 23 - 24)

นอกจากนี้ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ ซึ่งถ้าไม่ทางตา ทางหู ทางจมูก ก็จะเป็นอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่ง ผู้สูงอายุมักจะบ่นว่าเจ็บปวด ชัดยอกตรงนั้นตรงนี้เสมอ (สุรางค์ จันท์เอม. 2525 : 91) ส่วนปัญหาในเรื่องเพศสัมพันธ์สำหรับผู้สูงอายุเพศหญิงความสามารถในการมีบุตรหมดไปตั้งแต่วัยกลางคน ภายหลังการหมดประจำเดือน ซึ่งแสดงถึงการหยุดสรีระวิทยาของรังไข่และความเสื่อมถอยของสังขารตามวัยอีกด้วย กิจกรรมทางเพศของหญิงผู้สูงอายุจึงมักหมดไปโดยปริยาย สำหรับผู้ชายอายุไม่เป็นอุปสรรค มีโอกาสมากกว่าและสังคมยอมรับ ถึงแม้ว่าสรีระวิทยาของอวัยวะเพศและต่อมเพศ ตลอดจนร่างกายส่วนอื่น ๆ จะเสื่อมถอยตามวัยก็ตาม แต่ผู้สูงอายุก็ยังสามารถประกอบกิจกรรมทางเพศและมีบุตรได้ (เชียรศรี วิวิธสิริ. 2527 : 59)

2. ด้านจิตใจ สภาพอารมณ์และจิตใจของผู้สูงอายุมีส่วนสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงในทางร่างกายอยู่มาก ดังที่ นิศา ชูชาติ (2525 : 7) กล่าวว่า ปัญหาทางด้านจิตใจสืบเนื่องมาจากความเสื่อมสภาพของร่างกาย ผู้เคยทำงานนอกบ้านต้องออกจากงาน มีเวลาว่างมากขึ้น รายได้ลดน้อยลง จึงเกิดความรู้สึกขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง กลัวถูกทอดทิ้ง ความวิตกกังวล ปัญหาด้านจิตใจเหล่านี้สำคัญยิ่ง ถ้าไม่สามารถปรับตัวได้จะเริ่มมีอาการหงุดหงิด โมโหร้าย แยกตัวเองและเกิดมีอาการผิดปกติทางจิตขึ้น

ทำนองเดียวกัน จากการเสื่อมของอวัยวะและระบบประสาทส่งผลกระทบต่อสติปัญญา ความจำและอารมณ์ของคนชราให้เปลี่ยนไปบนทางลบด้วย นอกจากนี้ปัญหาสุขภาพจิตยังเกิดจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป ทศนคติของสังคมที่จะให้เคารพและเห็นคุณค่าของคนชรา หรือถือว่าคนชรา เป็นภาระของสังคม และไม่ยอมรับให้เข้ากลุ่ม ทำให้คนชราเกิดความรู้สึกอ้างว้างถูกทอดทิ้ง เหล่านี้ จะทำให้คนชราเกิดความวิตกกังวลเศร้าซึมและหลงลืม (เชียรศรี วิวิธสิริ. 2527 : 58)

การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจทำให้ผู้สูงอายุมีความต้องการ คือ

1. ด้านร่างกาย ต้องการในเรื่องของปัจจัยสี่ ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย เช่นเดียวกับบุคคลในวัยอื่น ๆ ซึ่งสมพร เทพพิทยา (2529 : 59 - 60) กล่าวถึงความต้องการของผู้สูงอายุสรุปได้คือ ต้องการที่อยู่อาศัย สุขภาพอนามัยที่ดี นันทนาการที่ดี

2. ด้านจิตใจ ต้องการความอบอุ่น ความรัก ความมั่นคงทางจิตใจ การยอมรับเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มหรือครอบครัว และความสำเร็จของการทำงานอันเป็นปลายของชีวิต (กัญไชย ตันติสุข. 2524 : 3) หรือต้องการได้รับการเคารพยกย่อง การแสดงความกตัญญูภาคเวทิจากลูกหลาน และสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจซึ่งได้แก่ คำสั่งสอนทางศาสนา เพื่อทำจิตใจให้สงบ ห่างจากความวิตกกังวล (วิรัชช แพ้วสกุล. 2527 : 35)

นอกจากนั้นการส่งเสริมสุขภาพจิตของผู้สูงอายุในปัจจุบัน มีสูตร 5 อ. คือ อ.1 ออกกำลังกาย ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอให้ร่างกายได้มีการเคลื่อนไหว อ.2 อาหาร รับประทานอาหารที่ย่อยง่าย รสไม่จัด มีคุณค่า อยากรับประทานมาก แต่บ่อยครั้งได้โดยครั้งละน้อย อ.3 อัจจาระ อยากรู้ท้องผูกเพราะท้องผูกแสดงว่าเราอัมโรค ควรถ่ายอุจจาระให้ปกติ อ.4 อารมณ์ สร้างอารมณ์ให้สงบ มีกิจกรรมให้เป็นปกติ ความโกรธทำให้ฉิบหาย โกรธง่าย จะแก่เร็ว เหมือนพระท่านว่า "อยากเป็นคนงาม อยากรู้ว่าโกรธง่าย" และ อ.5 อากาศ ให้ได้รับอากาศถ่ายเทดี และตากแดดเสียบ้าง (ประสพ รัตนกร. 2525 : 69)

จึงเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจของคนในวัยสูงอายุ นับว่ามีการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจน โดยเฉพาะการเสื่อมถอยของร่างกาย ซึ่งจะก่อให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ได้ง่าย และมีผลเกี่ยวพันมาถึงจิตใจ ทำให้เกิดอาการต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้น ฉะนั้น การศึกษาถึงความต้องการในการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านร่างกาย และ

จิตใจจึงเป็นสิ่งที่ควรสนใจ ทั้งนี้เพื่อจะได้ข้อมูลที่ตรงกับความต้องการ ความสนใจของผู้สูงอายุ และจะเป็นการช่วยให้ความรู้ด้านสุขภาพและจิตใจ เป็นการเตรียมพร้อมให้ผู้สูงอายุยอมรับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน

การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ

ฐานะทางเศรษฐกิจจะแสดงให้เห็นถึงสภาพความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุและเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิต ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ การมีงานทำ และอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะผู้สูงอายุมีทรัพย์สิน และการเก็บออมที่จำกัด มีโอกาสในการทำงานน้อย และการประกันสังคมไม่มี เมื่อปัจจัยเหล่านี้มารวมกันกับภาวะที่ค่าครองชีพสูงขึ้น จึงทำให้รายได้ที่เคยอยู่ได้อย่างสบายแต่ก่อนนั้นไม่เพียงพอในปัจจุบัน รายได้ที่ลดลงอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชีวิต เช่น ทำให้การติดต่อกับสัมพันธ์กับเพื่อน เพื่อนบ้าน ต้องถูกจำกัดไปด้วย ทั้งนี้เพราะบางครั้งเงินการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นอาจจะต้องอาศัยเงินเป็นปัจจัยบ้าง (มารศรี นุชแสงผลี. 2532 : 30 - 31)

ในเรื่องเดียวกัน ผู้หญิงชราที่มีฐานะไม่ค่อยดีซึ่งต้องพึ่งพาและอาศัยลูกหลานอยู่แล้ว ถ้าสุขภาพไม่ดี ไม่ว่าจะ เป็นกายหรือทางจิต หรือที่การช่วยตัวเองไม่ได้ จะทำให้ปัญหาทั้งหมดที่กล่าวแล้วทวีคูณ ทำให้เสียสุขภาพจิตของสมาชิกในครอบครัวเนื่องจากภาวะที่เพิ่มขึ้น เพราะรายได้ของลูกหลานไม่สมดุลกับรายจ่ายอยู่แล้ว เมื่อต้องมีรายจ่ายเพิ่มขึ้น รวมทั้งความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเจ็บป่วยของพ่อ แม่ หรือผู้สูงอายุ ความสุขของครอบครัวก็จะลดลง ฐานะทางตรงกันข้ามถ้าผู้หญิงชราที่มีฐานะดี สามารถจ่ายค่ารักษาพยาบาลได้ ภาวะที่จะต้องตกไปเป็นของลูกหลานทั้งหมดไป เพราะไม่ต้องกังวลเรื่องค่าใช้จ่าย ทำให้เพิ่มกำลังดูแลพ่อแม่หรือผู้สูงอายุได้ดีด้วยดี (พยอม อิงคตานุวัฒน์. 2523 : 121)

สืบเนื่องมาจากสาเหตุดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้สูงอายุเกิดความต้องการในด้านเศรษฐกิจ คือ ผู้สูงอายุต้องการมีอาชีพ รายได้ งานอดิเรก เพื่อเพิ่มพูนรายได้ หรือแนวทางการทำรายได้ให้เกิดดอกผล การวางแผนการใช้จ่ายจากรายได้ประจำที่มีอยู่อย่างจำกัด ซึ่งล้วนแต่เป็นหนทางที่จะนำไปสู่การมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นกว่าเดิมทั้งสิ้น

ฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจนับว่ามีผลกระทบอย่างมีต่อผู้สูงอายุ ดังเช่น ผลการวิจัยของบุญยืน สุภาพ (2522) พบว่า ปัญหาที่สำคัญที่สุดของผู้สูงอายุในประเทศไทย และทำให้ต้องเข้ารับการสงเคราะห์ในสถานสงเคราะห์นั้นก็คือ ปัญหาทางเศรษฐกิจ และ เมื่อนิตยา ชูชาติ (2525) ทำการวิจัยเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของคนชราไทย พบว่า ปัญหาสำคัญที่สุดของผู้สูงอายุ ได้แก่ ปัญหาทางเศรษฐกิจเช่นกัน การทำให้ความรู้ความเข้าใจในด้านเศรษฐกิจแก่ผู้สูงอายุ จึงเป็นสิ่งจำเป็น อาจเป็นการแนะนำ การทำให้ผู้สูงอายุที่มีรายได้จำกัด หรือขาดรายได้สามารถ ดำรงชีวิตอยู่ได้ตามสมควร หรือเป็นการแนะนำในเรื่องการครองชีพก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหา ด้านเศรษฐกิจได้เช่นกัน

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ผู้สูงอายุจะรู้สึกสูญเสียสถานภาพและบทบาททางสังคม เช่น การเปลี่ยนแปลงทางหน้าที่ การงาน การสูญเสียบทบาทในการเป็นผู้นำครอบครัว จากบทบาทที่เคยเป็นผู้นำเลี้ยงครอบครัว กลายเป็นผู้พึ่งพาอาศัย เป็นผู้รับมากกว่าผู้ จึงรู้สึกสูญเสียอำนาจ หรือจากการเปลี่ยนแปลงทาง สังคมภายนอก มีส่วนกระทบต่อผู้สูงอายุ เช่น การถูกทอดทิ้ง เพราะบุตรหลานต้องไปประกอบอาชีพ นอกบ้าน ไม่มีเวลาเอาใจใส่ดูแลผู้สูงอายุได้เต็มที่ อีกทั้งปัจจุบันค่านิยมในเรื่องการเคารพผู้เฒ่า กำลังจะหมดไป เพราะความนิยมวัฒนธรรมตะวันตกที่ถือว่าตัวใครตัวมัน และคิดว่าผู้สูงอายุเป็นคน ไม่ทันต่อเหตุการณ์ ประสิทธิภาพที่มีอยู่ล้าสมัย ไม่สามารถแนะนำสั่งสอนใครได้ (สุชีรา นัยจันทร์, 2530 : 15)

ฉะนั้นผู้สูงอายุจึงจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มิฉะนั้นก็จะทำให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างไม่มีความสุข จะรู้สึกว่าต้องประสบกับปัญหา อยู่ตลอดเวลา

จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมทำให้ผู้สูงอายุต้องประสบปัญหาคือ ผู้สูงอายุจะประสบกับ ปัญหาความว้าเหว่ เพราะรู้สึกว่าถูกทอดทิ้ง หมดความหมาย เนื่องจากสูญเสียบทบาทหรือสถานภาพ ต่าง ๆ ที่กล่าวข้างต้น ประกอบกับเพื่อนรุ่นเดียวกันที่อาจมาเยี่ยมเยียนกันได้ ก็อาจถึงแก่กรรมไป มากแล้ว ซึ่งนับว่าเป็นการสูญเสียทางใจ ทำให้เกิดอาการนอนไม่หลับ หมดกำลังใจ เบื่ออาหาร ใจสั่น หงุดหงิด และบ่นเพื่อเรียกร้องความสนใจ หรือบางครั้งอาจไม่ยอมปรับตัวให้เข้ากับเหตุการณ์

ปัจจุบัน เช่น ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อให้การดำเนินชีวิตประจำวันง่ายและสะดวก
สบายขึ้น หักอาจเป็นเพราะความหวาดกลัวปฏิบัติมานานจนคิดเป็นนิสัย หรือความสามารถในการ
เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ลดน้อยลง (พยอม อิงคตานุวัฒน์. 2523 : 121 - 122)

ในด้านารเปลี่ยนแปลงทางสังคมจึงทำให้ผู้สูงอายุเกิดความต้องการในเรื่องต่อไปนี้ ผู้สูง
อายุต้องการยกย่อง นับถือ มีส่วนร่วมในกิจกรรม ต้องการให้ผู้อื่นเห็นคุณค่าของตนเอง ต้องการ
ทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นและชุมชน และต้องการความรู้เพื่อนำไปปรับตนเองให้เหมาะสมกับการ
เปลี่ยนแปลงของวัย และสิ่งแวดล้อม ทันต่อเหตุการณ์ ไม่เป็นคนล้าสมัย ทำนองเดียวกัน กุสยา
ตันติลาชีวะ (2525 : 42 - 43) ได้เน้นถึงความต้องการของผู้สูงอายุ โดยยึดแนวคิดของ
Clark ซึ่งพบว่าต้องการในเรื่องต่อไปนี้ คือ

1. ต้องการให้ตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม
2. ต้องการมีส่วนเกี่ยวข้องหรือเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน
3. ต้องการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์หรือเกิดความพึงพอใจแก่ตนทุกวิถีทาง
4. ต้องการเข้าร่วมสนุกกับเพื่อนตามปกติ
5. ต้องการยอมรับนับถือ
6. ต้องการการแสดงผลงานผลสำเร็จของตนเอง

จะเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงด้านสังคมนี้ ผู้สูงอายุจะรู้สึกว่ามันกระทบและสถานภาพ
ทางสังคมอย่างมาก ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงจากสังคมภายนอก ยังส่งผลกระทบต่อผู้สูงอายุอีก
ด้วย ฉะนั้นการให้ความรู้ ความเข้าใจงานเรื่องของสังคมด้านต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

๗ แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการทางการศึกษานอกโรงเรียน

โบลส์ (Knowles. 1972 : 80 - 87) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับความต้องการ
ของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งความต้องการพื้นฐานคล้ายคลึงกับที่มาสโลว์ได้ให้ข้อคิดเห็นไว้ แต่
โบลส์ได้เน้นความต้องการทางการศึกษาไว้ด้วย โดยได้ขยายแนวคิดแบ่งความต้องการของบุคคล
ไว้ 2 ประการคือ

1. ความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ (Basic Needs) ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ประการ คือ ความต้องการด้านร่างกาย ด้านความเจริญงอกงามในชีวิต ด้านความมั่นคงปลอดภัย ต้องการได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ ความต้องการด้านจิตใจและอารมณ์ และต้องการได้รับการยอมรับจากผู้อื่น

2. ความต้องการทางการศึกษา (Educational Needs) เป็นสิ่งที่บุคคลควรจะได้เรียนรู้เพื่อให้ตัวเองดีขึ้น เพื่อให้สถาบันหรือองค์การของเขาดีขึ้น หรือเพื่อให้สังคมของเขาดีขึ้น ความต้องการทางการศึกษาจึงเป็นความแตกต่างระหว่างระดับความรู้ ความสามารถของบุคคลในปัจจุบันกับความปรารถนาที่อยากจะให้มีขึ้นในอนาคต หรืออาจหมายถึงช่องว่างระหว่างระดับความรู้ ความสามารถของบุคคลในปัจจุบันกับความปรารถนาที่อยากจะให้มีมากขึ้นในอนาคต

คูลส์ (Coombs. 1974 : 15) ได้ให้ความหมายของความต้องการด้านการศึกษาของปัจเจกชน โดยแบ่งให้เห็นได้ดังนี้คือ ความต้องการด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเรื่องทั่ว ๆ ไป ความต้องการในการศึกษาเพื่อปรับปรุงชีวิตครอบครัวให้ดีขึ้น ความต้องการในการศึกษาเพื่อปรับปรุงชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ และความต้องการในการศึกษาด้านอาชีพ เช่น ความรู้ทักษะเฉพาะซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต

การศึกษาความต้องการเป็นขั้นตอนหนึ่งในการวางแผนจัดโครงการทางการศึกษาออกจากรัฐ ความต้องการของผู้รับบริการเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะเป็นตัวชี้ว่าโครงการที่จัดนั้นจะบรรลุผลหรือไม่ ดังที่เนลส์ได้เสนอแนวคิดว่าโครงการที่ไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของความต้องการของผู้เรียนหรือผู้รับบริการอาจจะประสบความล้มเหลว ซึ่งแตกต่างกับโครงการของเด็ก เพราะต้องสำรวจหาความต้องการของผู้รับบริการก่อน เพราะผู้ปกครองหรือผู้รับบริการเข้ามาใช้บริการก็กรรมนั้นมีสาเหตุต่าง ๆ คือ เพื่อความอยู่รอดของชีวิต เพื่อได้ค่าจ้างแรงงาน เพื่อต้องการมีสุขภาพอนามัยดี เพื่อแสวงหาความสุขในชีวิตหรือเพื่อต้องการเป็นพลเมืองดี ฯลฯ

เนลส์ (Knowles. 1972 : 23 - 25) ได้เสนอแนะแหล่งข้อมูลและวิธีการรวบรวมข้อมูล ความต้องการทางการศึกษาเพื่อนำไปประกอบการประเมินความต้องการ ได้แก่ ตัวบุคคลที่เป็นเป้าหมายการศึกษา บุคคลอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น สื่อมวลชนต่าง ๆ ในสังคม และองค์การทางสังคม และชุมชนของบุคคลนั้น ส่วนวิธีการรวบรวมข้อมูลกระทำโดยวิธีแบบสอบถามและ

การสัมภาษณ์ เช่น สอบถามหรือสัมภาษณ์จากกลุ่มเป้าหมาย การสำรวจชุมชน และการวิเคราะห์ข่าวสารจากสื่อมวลชน ข้อมูลที่ได้จะสามารถนำไปใช้ร่วมกันเพื่อประเมินเป็นความต้องการทางการศึกษาต่อไป

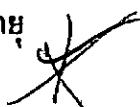
การสำรวจความต้องการและความสนใจจึงเป็นสิ่งสำคัญขั้นแรกในการวางแผนจัดกิจกรรมโปรแกรมการศึกษา ซึ่งจะต้องนำเอาความต้องการที่ได้เหล่านี้มาลำดับความสำคัญก่อนหลัง เพื่อนำไปกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของโครงการในการจัดกิจกรรมทางการศึกษานอกโรงเรียนให้กลุ่มเป้าหมายต่อไป

ในการสำรวจหาความต้องการนั้น โนมันมัด อับดุลกาเดร์ และสมจิตร สร้อยสุริยา (2520 : 13 - 14) ได้ชี้ให้เห็นถึงส่วนประกอบที่สำคัญในกระบวนการสำรวจหาความต้องการ ซึ่งมีด้วยกัน 4 ประการดังนี้ คือ

1. กำหนดสภาพที่ต้องการ
2. สำรวจสภาพที่เป็นอยู่ ณ ปัจจุบันตามหัวข้อที่กำหนดในสถานการณ์ที่ต้องการ
3. เปรียบเทียบข้อมูลจากการสำรวจในข้อที่ 2
4. จัดลำดับความสำคัญของความต้องการที่มีความจำเป็นก่อน-หลัง

เมื่อดำเนินการครบตามกระบวนการทั้ง 4 ขั้นตอนแล้ว สิ่งที่ได้ก็คือข้อมูลที่เรียกว่าความต้องการจากแนวคิดดังกล่าว เห็นได้ว่าความต้องการของมนุษย์นั้นประกอบด้วยความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ และความต้องการทางการศึกษาความต้องการประการหลังนั้น เพื่อเป็นการพัฒนาให้ตนเอง อาชีพ และสังคมดีขึ้น การศึกษาความต้องการจึงเป็นขั้นตอนสำคัญในการวางแผนจัดทำโครงการเพื่อกำหนดตรงกับวัตถุประสงค์ของโครงการนั้น ๆ ทั้งยังนำมาซึ่งความสำเร็จอย่างแท้จริง เนื่องจากสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการอีกด้วย

จากทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ โดยไม่ได้คำนึงถึงความเสื่อมถอยของสังขาร จะมีส่วนช่วยฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุ ทำให้รู้สึกว่าคุณค่า ไม่ได้ถอยอยู่อย่างโดดเดี่ยว กิจกรรมต่าง ๆ จึงมีส่วนช่วยชดเชยสิ่งที่ขาดหายไปได้ในชีวิตของผู้สูงอายุ

บริการสวัสดิการสังคมที่จัดขึ้นสำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย

บริการที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานเอกชน ได้แก่ บริการด้านนันทนาการ บริการด้านศาสนา และการพยาบาล และการบริการเสริมบริการหลักในด้านการศึกษา การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุทุกด้านหน่วยงานของภาคเอกชนในรูปขององค์การ สมาคม มูลนิธิ และสถานสงเคราะห์ ที่ให้บริการในด้านต่าง ๆ แก่ผู้สูงอายุ ซึ่งส่วนใหญ่มุ่งจะเน้นการบริการในด้านของสถานสงเคราะห์ การส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ เพื่อให้ความช่วยเหลือกันและกันระหว่างผู้สูงอายุ ตลอดจนการส่งเสริมและการสนับสนุนให้มีการค้นคว้าการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุในประเทศไทย

บริการที่จัดโดยรัฐบาล-แบ่งออกได้ดังนี้ คือ บริการด้านสุขภาพอนามัย ได้แก่ การดูแลรักษา ฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้สูงอายุ การส่งเสริมและให้ความรู้แก่บุคลากรทางการแพทย์ในการให้บริการแก่ผู้สูงอายุ และการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ เป็นต้น และบริการด้านสวัสดิการสังคม ได้แก่ การให้บริการด้านที่อยู่อาศัย และการให้การอุปการะเลี้ยงดู การให้บริการด้านสังคมสงเคราะห์ บริการส่งเสริมความรู้และการศึกษา บริการทางศาสนาและประเพณี บริการพยาบาล และการให้บริการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าต่าง ๆ เป็นต้น

การดำเนินการให้บริการของภาครัฐบาลเป็นการดำเนินการในรูปของการให้บริการโดยยึดหลักมนุษยธรรมและการพัฒนาควบคู่กันไป โดยผ่านหน่วยงานในระดับกรมและกระทรวงต่าง ๆ ซึ่งมีขอบเขตหน้าที่ และความรับผิดชอบอยู่ในกรอบของหน่วยงานของตน หน่วยงานที่ให้บริการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุเหล่านี้ ได้แก่ กรมการแพทย์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ และกรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี (พฤตินันท์ เหลืองใหญ่ลย์, 2530 : 11, 57 - 58)

กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย ได้ให้การสงเคราะห์แก่คนชราที่ไม่มีผู้อุปการะเลี้ยงดูหรือประสบปัญหาความเดือดร้อน ซึ่งนับได้ว่าเป็นงานประชาสงเคราะห์หรืองานสังคมสงเคราะห์ที่ดำเนินการโดยรัฐบาลอย่างหนึ่ง ในอันที่จะส่งเสริมสวัสดิภาพของผู้สูงอายุตาม

นโยบายของรัฐบาล เพื่อแก้ไขปัญหาหรือบรรเทาทุกข์ รวมทั้งส่งเสริมให้บุคคลเหล่านี้ได้ช่วยเหลือตนเองและมีความเป็นอยู่ตามควรแก่อัธยาศัย

บริการที่ให้แก่คนชรา นั้น ได้แก่ บริการสถานสงเคราะห์ซึ่งเริ่มจัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชราขึ้นเป็นแห่งแรก ในปี พ.ศ. 2496 คือสถานสงเคราะห์คนชรารับางแค กรุงเทพมหานคร (ศรีทิพย์ พานิชพันธ์. 2525 : 30 - 31)

^{บ้านเมตตา} สถานสงเคราะห์คนชรารับางแค ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2496 ในสมัย พ.ท. จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี การจัดตั้งสถานสงเคราะห์แห่งนี้นับเป็นสถานสงเคราะห์คนชราแห่งแรกของรัฐบาลไทย เพื่อให้การสงเคราะห์คนชราตามนโยบายสังคมสงเคราะห์ของรัฐบาลปี พ.ศ. 2496 โดยเปิดดำเนินการในสมัยของนายปรกรณ์ อังศุสิงห์ เป็นอธิบดีกรมประชาสงเคราะห์โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญดังนี้ คือ

1. เพื่อให้การสงเคราะห์คนชราที่ยากจนประสบปัญหาความทุกข์ยากเดือดร้อน ไม่มีที่อยู่อาศัย ขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู หรืออยู่กับครอบครัวไม่มีความสุข
2. เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของครอบครัวที่มีรายได้น้อย หรือยากจนไม่สามารถอุปการะเลี้ยงดูคนชราหรืออยู่กับครอบครัวได้
3. เพื่อเป็นการตอบแทนคุณงามความดีของคนชราที่ได้ทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ เมื่อครั้งยังอยู่ในวัยหนุ่มสาว และเพื่อรักษาประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของไทย ในการที่จะให้อุ้มและช่วยเหลือคนชรา เพื่อแสดงความกตัญญูต่อบุคคลที่ต่อคนชราของประเทศ

ลักษณะของประเภทของผู้รับบริการสงเคราะห์

1. ประเภทสามัญ ให้การอุปการะเลี้ยงดูแก่คนชราโดยไม่ต้องเสียค่าบริการใด ๆ ทั้งสิ้น
2. ประเภทเสียค่าบริการ คนชราพักอยู่ในหอพัก ซึ่งแบ่งออกเป็นห้อง มีห้องน้ำในห้องพักเสียค่าบริการคนละ 550 บาทต่อเดือน (ห้องเดี่ยว) และห้องคู่เดือนละ 1,060 บาท (รวมค่าอาหาร ค่าซักรีด และค่าทำความสะอาด)
3. ประเภทพิเศษ (บังคับ) กรมประชาสงเคราะห์ได้อนุญาตให้คนชราปลูกบ้านในสถานสงเคราะห์ตามแบบแปลนที่กองแบบแผนกำหนดไว้ตลอดชีวิต และผู้ปลูกจะต้องยกกรรมสิทธิ์ให้กรมประชาสงเคราะห์โดยผู้ปลูกสามารถพักอยู่ได้จนถึงแก่กรรม

4. สถานแรกรับและฟื้นฟูคนชราบ้านทิพย์สุนทร เป็นบ้านประเภทสามัญ ตั้งอยู่ในหมู่บ้าน เศรษฐกิจ เป็นบ้านที่ น.ส.ทิพย์สุนทร ศรียอด ยกให้เป็นกรรมสิทธิ์ของกรมประชาสงเคราะห์ เพื่อรับคนชราประเภทสามัญที่รอเข้าบ้านบางแค และเป็นสถานที่พักปรับสภาพร่างกายและจิตใจ ของคนชรา

ผู้ที่สมัครเข้ารับการสงเคราะห์ต้องมีคุณสมบัติ คือ

1. หญิงอายุ 60 ปีขึ้นไป ชายอายุ 65 ปีขึ้นไป
2. ไม่เป็นผู้พิการหรือทุพพลภาพหรือจิตฟั่นเฟือน
3. ไม่เป็นโรคเรื้อรังหรือโรคติดต่ออันตราย
4. เป็นผู้ที่ไม่มีผู้อุปการะเลี้ยงดู ไม่มีที่อยู่อาศัยหรือมีที่อยู่อาศัยแต่ขาดผู้ดูแลช่วยเหลือ

หรืออยู่กับครอบครัวไม่มีความสุข _____

การสมัครเข้าอยู่ในสถานสงเคราะห์ ผู้ประสงค์จะสมัครเข้าอยู่ในสถานสงเคราะห์ให้ยื่น ใบสมัครตามแบบฟอร์มที่กำหนด พร้อมด้วยหลักฐานคือ ใบสำเนาทะเบียนบ้าน ใบรับรองแพทย์

กรุงเทพมหานคร ยื่นเรื่องที่กองสวัสดิการสงเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์

ภูมิภาค ยื่นเรื่องได้ ณ ที่ทำการประชาสงเคราะห์จังหวัด

หน้าที่และความรับผิดชอบของสถานสงเคราะห์ มีดังนี้คือ

1. การสงเคราะห์คนชราในสถานสงเคราะห์
2. ศูนย์บริการคนชรา
3. หน่วยสงเคราะห์เคลื่อนที่

ปัจจุบันนอกจากสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร แล้วยังมีสถาน สงเคราะห์ในจังหวัดต่าง ๆ อีก 11 แห่งคือ (กรมประชาสงเคราะห์. 2532)

1. สถานสงเคราะห์คนชราภาคตะวันออก อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี หรือเรียกว่า สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี ซึ่งสมเด็จพระนเรศวรมหาราชชนนี ได้เสด็จ พระราชดำเนินวางศิลาฤกษ์ เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2510 และได้เปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 13 เมษายน 2511 สถานสงเคราะห์ฯ แห่งนี้ นับเป็นสถานสงเคราะห์แห่งแรกที่จัดสร้างขึ้นโดย

ความร่วมมือระหว่างรัฐบาลกับภาคเอกชน บริจาคเงินจัดสร้างอาคารที่พักคนชราถึง 14 อาคาร มีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค ทั้งนี้เนื่องจากอยู่ข้างสังกัด กองสวัสดิการสงเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย เช่นเดียวกัน

2. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านธรรมปกรณ์พิทักษ์กลาง จังหวัดนครราชสีมา
3. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านธรรมปกรณ์วัดม่วง จังหวัดนครราชสีมา
4. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่
5. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา
6. สถานสงเคราะห์คนชราเขาบ่อแก้ว จังหวัดนครสวรรค์
7. สถานสงเคราะห์คนชรา จังหวัดจันทบุรี
8. สถานสงเคราะห์คนชราภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดมหาสารคาม
9. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านอุ้มทอง-พื้งดัก จังหวัดชุมพร
10. สถานสงเคราะห์คนชราวาสนะเวศน์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
11. สถานสงเคราะห์คนชรา จังหวัดนครปฐม

การจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ

การจัดการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่หรือผู้สูงอายุ นั้น จะมีลักษณะแตกต่างไปจากการศึกษาสำหรับเด็ก ทั้งนี้เพราะงานการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ใหญ่นั้น หลักสูตรควรจะได้สร้างขึ้นจากความสนใจและความต้องการของผู้รับบริการเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะพบว่าตัวเองมีประสบการณ์เฉพาะด้านเกี่ยวกับหน้าที่การทำงาน งานอดิเรกหรือสันทนาการ ชีวิตครอบครัว ชีวิตในชุมชน สถานการณ์ต่าง ๆ นี้จะช่วยให้ผู้เรียนหรือผู้รับบริการปรับตัวและการจัดการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ควรเริ่มจากจุดนี้ ส่วนตำรา และผู้สอนนั้นก็ควรมีหน้าที่และบทบาทรองลงไป แหล่งความรู้ที่มีคุณค่าสูงสุดก็คือประสบการณ์ของผู้เรียนหรือผู้รับบริการเอง และมีข้อคิดที่สำคัญว่า "ถ้าหากการศึกษาคือชีวิตแล้ว ชีวิตก็คือการศึกษา" สรุปได้ว่าประสบการณ์นั้นคือ ตำราที่มีชีวิตจิตใจสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2524 : 57)

แนวทางการจัดการศึกษาให้แก่ผู้สูงอายุจะต้องจัดตามความต้องการและความสนใจ
 ยิ่งกว่านั้นจะต้องทำให้ผู้สูงอายุเกิดความเชื่อมั่นในตนเองว่าเขาเรียนได้ อย่าจัดบรรยากาศของ
 การเรียนในลักษณะประกวดประชัน ต้องแจ้งให้นักศึกษาหรือผู้รับบริการเข้าใจอย่างชัดเจนว่าเรา
 ต้องการให้เขาเรียนรู้อะไร ให้นักศึกษาเรียน ให้นักู้จักจินตนาการ ผสมผสานความคิดเห็นจากการ
 ได้ยิน และการมองเห็น หรือสัมผัสทางหูและสัมผัสทางตา โดยให้ผู้เรียนเรียนตามความสามารถของ
 เขาเอง ทั้งในด้านวิธีเรียนและความเร็ว ความช้าของการเรียนรู้ การที่นักศึกษานอกกระบวน
 วิชาเรียน และคนทั่วไปเข้าใจว่าผู้สูงอายุจะสามารถเรียนรู้ได้ประกอบกับเข้าใจถึงวิธีการสนับสนุน
 ให้ผู้สูงอายุเรียน จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสังคมในปัจจุบัน (รัตนา พุ่มไพศาล, 2525 : 95)

งานทำนองเดียวกัน คัดด์ (สวัดน์ วัตมวงส์, 2533 : 77; อ้างอิงมาจาก Kidd, 1973) ได้เสนอแนะไว้ดังนี้

1. เพิ่มระดับของการใช้สิ่งเร้าให้สูงมากกว่าปกติ เช่น การให้แสงสว่างสำหรับพวก
 ที่สายตาและการแลเห็นผิดปกติ
2. ให้ผู้เรียนมีเวลาได้เรียนรู้เนื้อหาวิชามาก่อนล่วงหน้า เพื่อช่วยให้ทราบถึงสภาพการ
 เรียนรู้ใหม่ ๆ
3. ให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสามารถของตนเอง
4. พยายามให้ผู้เรียนได้ทราบผลของการเรียนรู้ในทันทีทันใด
5. พยายามจัดและลดองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความไม่สบาย
 ความเหน็ดเหนื่อย ความเคร่งเครียด
6. ใช้แรงเสริม (Reinforcement) แก่พฤติกรรมที่ประสบความสำเร็จ
7. ช่วยกระตุ้น สนับสนุนให้แต่ละบุคคล พยายามเพิ่มการช่วยเหลือตนเอง หรือการจัด
 งานการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (Self-managing)

อูล (Houle, 1972 : 28 - 30) กล่าวถึงผู้ใหญ่ที่มาร่วมกิจกรรมการศึกษา มี
 เหตุผลต่าง ๆ กัน 3 ประเภทคือ

ประเภทที่จุดมุ่งหมายเฉพาะในการเรียน เช่น ต้องการวุฒิบัตร ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความสำคัญ
 ต่อการประกอบกิจการงานอาชีพของตน

ประเภทที่สนใจกิจกรรมเพื่อคบหาสมาคม เพื่อความเพลิดเพลินแก้เหงา เป็นการผ่อนคลาย
อารมณ์

ประเภทที่สนใจการเรียนรู้ มีความสุข ความพอใจ ความตื่นเต้น จากการทำจะได้รู้ เข้าใจ
ได้ค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ได้ขบคิดปัญหาต่าง ๆ

บุคคลเดียวกันอาจมีความต้องการหรือเหตุผลทั้ง 3 ประเภทอยู่ด้วย แต่อาจจะมีความ
โน้มเอียงไปทางเหตุผลใดเหตุผลหนึ่งมากกว่าในช่วงชีวิตต่าง ๆ กัน และความแตกต่างกันระหว่าง
บุคคลก็สามารถจะพบได้ในแรงจูงใจประเภทนี้ด้วย

การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่จะเรียนได้ดีด้วยเหตุผลเหล่านี้คือ เมื่อต้องการที่จะเรียน
รู้สึกว่าจะมีความจำเป็น สิ่งที่เรียนมีความสัมพันธ์หรือสอดคล้องกับประสบการณ์เดิม เรียนได้ดีด้วย
การกระทำ เรียนจากสภาพปัญหาที่เป็นจริง และบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เป็นกันเอง วิธีการ
เรียนนันทนาการและวิธีการหลาย ๆ อย่าง จะเรียนได้ดี ถ้าหากได้ทราบจุดประสงค์การเรียน
ชัดเจน ต้องการการชี้แนะที่เหมาะสม ไม้ชี้คะแนนหรือเกรด (ปฐม นิคมานนท์. 2528 :
332)

การจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุในต่างประเทศ

ในต่างประเทศมีการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุมากมายหลายโครงการ ดังเช่น ประเทศ
ออสเตรเลีย เป็นการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุในช่วงที่ปลดเกษียณแล้วคือ ผู้ที่มีอายุในช่วง 65 ปี
โครงการดีเด่นที่เรียกว่า School for Senior Citizens ซึ่งประกอบด้วยโครงการย่อยหลาย
โครงการ เช่น โครงการสอนด้านภาษาต่างประเทศ ได้แก่ วิชาภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน เป็นต้น
โครงการบรรยายเรื่องการเมืองและสังคม และโครงการเล่นกีฬาเทนนิส ฯลฯ โดยอาชีพสถานที่เข้า
จากเอกชนที่อยู่ใจกลางเมือง แบ่งเป็นหลาย ๆ ห้องตามลักษณะเนื้อหาของแต่ละโครงการ ขณะ
เดียวกันจะมีห้องโถงกลางสำหรับพักผ่อน และมีสถานที่ที่จะแสดงสิ่งประดิษฐ์ โดยนักศึกษากลุ่มผู้สูง
อายุนี้ เมื่อผู้ใดสนใจงานของผู้สูงอายุก็สามารถซื้อกลับไปได้ เป็นการช่วยผู้สูงอายุ (ผู้เรียน) มี
รายได้และเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนไปพร้อม ๆ กัน วัตถุประสงค์ที่แท้จริงของ School

for Senior Citizens คือการให้โอกาสผู้สูงอายุได้พบเพื่อนวัยเดียวกัน ได้พูดคุยกัน และ
ข้อสำคัญก็คือ การแสดงให้เห็นว่าสังคมไม่ได้ละเลยทอดทิ้งเขา โดยผู้สอนในโครงการนี้คือผู้สูงอายุ
ที่ปลดเกษียณแล้ว มีความสนใจหรือมีความสามารถด้านหนึ่งด้านใดตามที่โครงการเปิดสอน ซึ่งเขา
เหล่านี้ก็มีโอกาสได้มาสอนนักศึกษา ทำให้เขารู้สึกว่าตนเองยังมีประโยชน์แก่สังคม และ
รอยยิ้มจะออกจากบ้านมาพบปะกับคนวัยใกล้เคียงกัน

✓ สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกาอาจจะไม่มีลักษณะการจัดการศึกษาเฉพาะผู้สูงอายุ ดังเช่น
ประเทศออสเตรเลียที่กล่าวข้างต้น แต่การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเป็นการจัดการตามความ
สนใจของผู้เรียนมากกว่าตามอายุ โดยจะมีโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการศึกษาให้อ่านออกเขียน
ได้ โครงการวาดภาพ โครงการถักนิตติ้ง โครงการทำอาหาร และโครงการแกะสลัก เป็นต้น
(รัตนา พุ่มไพศาล. 2525 : 96 - 97)

จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาในประเทศออสเตรเลียนั้น เน้นการจัดเฉพาะผู้สูงอายุ ซึ่งนับ
เป็นโครงการที่น่าสนใจ เพราะจะทำให้คนวัยใกล้เคียงกันได้มีโอกาสพบปะพูดคุยกัน โดยกิจกรรม
ต่าง ๆ เป็นสื่อกลาง หรือเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน

ส่วนในประเทศไทยนั้นเป็นการจัดการศึกษาให้แก่คนทุกวัย จัดตามความสนใจ
เป็นการเปิดโอกาสให้แก่ผู้สูงอายุได้มีโอกาสพบปะกับคนต่างวัย เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน
และกัน ช่วยลดช่องว่างระหว่างวัย แต่อย่างไรก็ดีการจะนำมาดัดแปลงใช้กับบ้านเราก็ต้องพิจารณา
ข้อจำกัดต่าง ๆ เพราะสังคมความเป็นอยู่ การดำรงชีวิตของผู้สูงอายุนั้นแตกต่างกันจึงต้องพิจารณา
ให้เหมาะสม

✓ สำหรับการจัดการศึกษาหรือกิจกรรมต่าง ๆ แก่ผู้สูงอายุในประเทศไทยหลายหน่วยงาน
ที่ดำเนินการในเรื่องนี้ โดยกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ได้เริ่มตั้งชมรมผู้สูงอายุ วิชา
พยาบาลสงฆ์ขึ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 ปัจจุบันกรมประชาสงเคราะห์เป็นหน่วยงานหลักในการ
ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุขึ้น ขณะนี้มีชมรมผู้สูงอายุทั่วประเทศ ประมาณ 91 ชมรม และ
ได้จัดตั้งองค์การผู้สูงอายุระดับชาติ คือ สมาคมผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยขึ้น ทั้งนี้วัตถุประสงค์หลักคือ
ให้บริการในด้านความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่สมาชิกและผู้สูงอายุทั่วไป และบริการตรวจสุขภาพทุก
เดือน (สุชีรา น้อยจันทร์. 2530 : 32)

กิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ที่จัดขึ้นมีดังนี้คือ โครงการศึกษาผู้ใหญ่ ศึกษาวิชาชีพ โครงการศึกษา
 เบ็ดเสร็จ การเผยแพร่ความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุแก่สมาชิกในครอบครัว ตลอดจนการฝึกอบรมก่อน
 การเกษียณอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้เข้าใจงานสภาพการเป็นผู้สูงอายุในระยะต้น ๆ และระยะต่อไป
 โดยเน้นการจัดกิจกรรม การรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ หรือมีอาชีพที่เหมาะสมในระยะหลัง
 การเกษียณอายุ เป็นต้น (พฤตินันท์ เหลืองใหญ่. 2530 : 55) ✓

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เสาวนีย์ กานต์เดชารักษ์ (2524 : 66 - 72) ศึกษาเรื่องความต้องการด้าน
 สุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุ โดยเปรียบเทียบความต้องการด้านสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุใน
 ชุมชนและศึกษา เปรียบเทียบความคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบของครอบครัวและรัฐต่อผู้สูงอายุใน
 ด้านต่าง ๆ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน พบว่า ผู้สูงอายุชายและหญิงมีความต้องการทางด้าน
 สุขภาพอนามัยไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านความสามารถทางร่างกาย และพบว่าความแตกต่างทาง
 ด้านอายุ สถานภาพสมรส รายได้ และการศึกษามีทำให้ความต้องการทางด้านสุขภาพอนามัย
 ต่างกัน และความแตกต่างทางด้านเพศ อายุ การศึกษาของผู้สูงอายุไม่ทำให้ความต้องการด้าน
 ความรับผิดชอบของครอบครัวและรัฐต่างกัน

นิศา ชูรัต (2525 : 107 - 108) ศึกษาเรื่องคนชราไทย เพื่อสำรวจลักษณะ
 ทางสังคมและโครงสร้างทั่ว ๆ ไปของคนชราในประเทศไทย เกี่ยวกับลักษณะครอบครัว การ
 ดำเนินชีวิตประจำวัน การทำงาน การพักผ่อนหย่อนใจ และการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคม
 เพื่อทราบถึงความคิดเห็นของตนเองที่เกี่ยวกับการชราภาพและอนาคต รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ ที่
 คนชราประสบอยู่ กลุ่มตัวอย่างอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 1,000 คน โดยวิธีสุ่มตัวอย่างทั่วประเทศ
 ผลการศึกษาพบว่าคนชราส่วนใหญ่มิได้รับการศึกษา หรือได้รับการศึกษาดำกว่าระดับประถมศึกษา
 มีอาชีพทางเกษตรเป็นส่วนใหญ่ ฐานะยากจนเป็นภาระของบุตรหลาน รัฐต้องช่วยเหลือครอบครัว
 และลูกเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในชีวิตของคนชรา ปัญหาที่สำคัญคือ ปัญหาทางเศรษฐกิจ สุขภาพและการ
 ขาดเพื่อน

ปี พ.ศ. 2526 กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ทำการวิจัยเรื่องผู้สูงอายุในสังคมไทย (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2526 : 134 - 151) กลุ่มตัวอย่างที่นำมาวิจัยคือ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป จำนวน 580 คน เก็บข้อมูลจากตัวแทนภาค และกรุงเทพมหานคร รวม 5 จังหวัด พบประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

1. เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุนั้น ชุมชนที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุมีกิจกรรมด้านการศึกษานอกโรงเรียนเพียงร้อยละ 50 ยกเว้นชุมชนกรุงเทพมหานคร มีกิจกรรมทางการศึกษาพอเพียงชุมชนเดียว

2. ในด้านลักษณะส่วนตัวสถานภาพครอบครัว กิจกรรม และบทบาทของผู้สูงอายุ พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และมีระดับการศึกษาสูงกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 เพียงร้อยละ 18 ผู้สูงอายुर้อยละ 16 เท่านั้นที่อาศัยอยู่กับคู่สมรส และผู้สูงอายुर้อยละ 50 ยังเป็นผู้มีรายได้ออยู่ เพราะยังมีสุขภาพแข็งแรง พอทำงานได้ ส่วนผู้สูงอายุที่ไม่ได้ประกอบอาชีพลูกหลานจะหาเลี้ยง กิจวัตรประจำวันและงานอดิเรกคือ ทำงานบ้าน เลี้ยงหลาน ฝ้าบ้าน ทำบุญ กิจกรรมอื่น ๆ คือ สังสรรค์กับเพื่อนบ้าน เล่นกีฬา ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือ เลี้ยงสัตว์ ตามลำดับวิธีการหาความรู้เพิ่มเติมที่สำคัญของผู้สูงอายุคือ การฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ การพูดคุยสังสรรค์และการอ่านหนังสือ ตามลำดับ

3. งานแง่ความวิตกกังวล ผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานครมีความวิตกกังวลน้อยกว่าผู้สูงอายุในส่วนภูมิภาค ผู้สูงอายุในส่วนภูมิภาคมีความวิตกกังวลในเรื่องรายได้ สุขภาพร่างกาย และเป็นห่วงลูกหลาน ส่วนในเรื่องความสุข ความพอใจของผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความสุขในครอบครัวคือ การได้อยู่ร่วมกับบุตรหลาน การได้รับความเคารพจากบุตรหลาน การมีฐานะ เศรษฐกิจที่มั่นคง

บทบาทและความภาคภูมิใจของผู้สูงอายुर้อยละ 99 ต้องการช่วยบุตรหลานในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร้อยละ 77 ไม่มีปัญหาการอยู่ร่วมกับบุตรหลาน สำหรับรายที่มีปัญหาเนื่องจากความคิดเห็นไม่ตรงกัน และบุตรหลานเอาใจใส่ไม่เพียงพอ ผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานครมีปัญหาการมีความคิดเห็นไม่ตรงกันกับบุตรหลานสูงสุด งานแง่ความภาคภูมิใจเกิดจากการมีสภาพเศรษฐกิจที่มั่นคง เป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ การเลี้ยงดูบุตรหลานให้ประสบผลสำเร็จในชีวิต และการได้ประกอบกิจกรรมทางศาสนา ผู้สูงอายุกว่าร้อยละ 90 ต้องมีบทบาทช่วยเหลือสังคม แต่มีปัญหาเรื่องการเงินและสุขภาพ

ความคาดหวังในอนาคตของผู้สูงอายุ ต้องการที่จะทำนุบำรุงและปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา
 ความมีฐานะทางเศรษฐกิจมั่นคง การที่ได้อยู่พร้อมหน้ากับบุตรหลานตามลำดับ และตัวแปรที่มีความ
 สำคัญในลักษณะความคาดหวังในอนาคตของผู้สูงอายุคือ เพศ การศึกษา อาชีพ งานอดิเรก เพศชาย
 มีความคาดหวังในอนาคตที่จะทำประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าผู้สูงอายุซึ่งเป็นสตรี ผู้สูงอายุที่จบ
 มัธยมศึกษาตอนปลายเน้นเรื่องการทำประโยชน์ต่อสังคม และการได้อยู่ร่วมกันพร้อมหน้าบุตรหลานมาก
 ที่สุด ผู้สูงอายุทุกอาชีพคาดหวังที่จะบำรุงปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาและมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ
 กลุ่มผู้สูงอายุที่มีงานอดิเรกชอบประดิษฐ์สิ่งของ มีความคาดหวังด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ
 ส่วนกลุ่มผู้สูงอายุที่มีงานอดิเรกด้านการเขียนหนังสือ สะสมของเก่า จะมีความคาดหวังด้านการ
 ทำประโยชน์ให้กับสังคมสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ

* วิรัช แผ้วสกุล (2527 : 120 - 124) ศึกษาเรื่องความต้องการทางการศึกษา
 นอกโรงเรียนของผู้สูงอายุที่เป็นข้าราชการเกษียณอายุ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กลุ่มตัวอย่าง
 242 คน ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบของการจัดกิจกรรมทางการศึกษานอกโรงเรียนที่ต้องการมาก
 ที่สุดคือ จัดแบบมวลชน ต้องการให้จัดรายการทางทีวี วิทยุ จัดทำคู่มือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ
 ตามลำดับ เนื้อหาความรู้และทักษะที่ต้องการคือ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลวัยเดียวกัน
 และระหว่างบุคคลต่างวัย ความรู้และทักษะใหม่ ๆ ทางวิชาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ และกิจวัตรใน
 ชีวิตประจำวันกับความรู้และทักษะใหม่ ๆ เพื่องานอดิเรก

วรัญ ดันชัยสวัสดิ์ และบุญนำ วงศ์เขาวัดณ์ (2528 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง
 สุขภาพจิตในผู้สูงอายุและอิทธิพลของการอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชรา การศึกษาขั้นต้นของคณะ
 แพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยศึกษาเปรียบเทียบสุขภาพจิตของผู้สูงอายุที่อยู่กับ
 ครอบครัวในชุมชนจำนวน 29 คน กับผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา จำนวน 31 คน จาก
 การศึกษาพบว่าบุคลิกภาพของโรคจิตกึ่งจริงและโรคประสาทหิมะเศร้าสูงถึงร้อยละ 40 ในกลุ่มผู้สูง
 อายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ เมื่อเปรียบเทียบในกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่กับครอบครัวซึ่งมีเพียงร้อยละ
 15 และแสดงให้เห็นว่าปัจจัยทางสังคมและจิตวิทยาเกี่ยวกับภาวะอยู่ในสถานสงเคราะห์ของผู้สูงอายุ
 มีผลทำให้อัตราการเกิดโรคจิตกึ่งจริงและโรคประสาทหิมะเศร้าสูงขึ้น

* สุมลย์ ทัมส์ (2530 : 99 - 102) ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์เนื้อหาเอกสาร
สิ่งพิมพ์ทางวิชาการเกี่ยวกับผู้สูงอายุในประเทศไทย ซึ่งตีพิมพ์ตั้งแต่ปี 2493-2529 จำนวน 223
ชิ้นแบ่งออกเป็น 5 ประเด็นคือ ประเภทเอกสาร ประเภทผู้จัดทำ อาชีพของผู้เขียน ปีที่จัด-
พิมพ์ และลักษณะเนื้อหา โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 ด้านคือ ด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม ด้าน
เศรษฐกิจ ด้านอนามัย ด้านความช่วยเหลือต่าง ๆ และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ สรุปผลการ
วิจัยคือ การศึกษาเรื่องอนามัยของผู้สูงอายุตั้งแต่ปี 2493-2529 อย่างต่อเนื่อง ปริมาณเอกสาร
เพิ่มมากขึ้นตั้งแต่ปี 2524 จนถึงปัจจุบัน และมีการศึกษาเรื่องผู้สูงอายุครบทุกด้าน วิธีการเสนอ
สาระเกี่ยวกับผู้สูงอายุที่นิยมมากคือ บทความและงานวิจัยทางการแพทย์ ส่วนเนื้อหาส่วนใหญ่เป็น
ด้านอนามัยของผู้สูงอายุที่เขียนโดยผู้มีอาชีพแพทย์ ผู้ผลิตเอกสารนั้นเอกชนและรัฐบาลผลิตกันจำนวน
เท่า ๆ กัน เรื่องอนามัยเป็นเรื่องที่ผู้สนใจศึกษามากที่สุด รองลงไปได้แก่ เรื่องสิ่งแวดล้อมทาง
สังคม เรื่องเศรษฐกิจ และเรื่องความช่วยเหลือที่ให้แก่ผู้สูงอายุได้รับความสนใจน้อยที่สุด

* ทัมส์สุดา สอนชื่อ (2531 : 143 - 146) ศึกษาความต้องการทางการศึกษานอก
โรงเรียนของข้าราชการบำนาญ กระทรวงศึกษาธิการในกรุงเทพมหานคร ปี 2530 จำนวน
422 คน โดยแบ่งความต้องการออกเป็น 3 ด้านคือ ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม
ผลการวิจัยพบว่าข้าราชการบำนาญมีความต้องการได้รับความรู้ และมีความต้องการรู้มีความรู้
ด้านเศรษฐกิจ สุขภาพ สังคม อยู่ในระดับปานกลาง แต่ข้าราชการบำนาญหญิงมีความต้องการ
ได้รับความรู้ด้านสุขภาพอยู่ในระดับมาก

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นส่วนใหญ่มุ่งจะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐาน ปัญหาและ
ความต้องการทั่ว ๆ ไป ของผู้สูงอายุ ซึ่งกระทำในลักษณะเฉพาะด้าน ไม่ครอบคลุมถึงความ
ต้องการทางการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์
คนชรา จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาถึงความต้องการในการรับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียน
ของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราต่อไป ทั้งนี้เพื่อจะได้ข้อมูลที่สุดสอดคล้องกับความต้องการ
อย่างแท้จริง

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการในการให้บริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้คือ ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง วิธีสร้างเครื่องมือและลักษณะของเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร และสถานสงเคราะห์คนชราภาคตะวันออกเฉียง อําเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ที่เข้ารับการสงเคราะห์อยู่ตั้งแต่เดือนกันยายน 2502 ถึงเดือนสิงหาคม 2533 ตามบัญชีรายชื่อของสถานสงเคราะห์คนชรา ทั้ง 2 แห่ง ที่มีช่วงอายุระหว่าง 60-85 ปี จำนวน 800 คน

กลุ่มตัวอย่าง งานการศึกษาครั้งนี้ได้จากการสุ่มแบบมีระบบ จากรายชื่อที่ขึ้นทะเบียนไว้บนทะเบียนของผู้สูงอายุจำนวน 800 คน กำหนดช่วงการเลือกหน่วยตัวอย่างคือ 1:10 จากจำนวน 800 คนโดยเลือกทุกหน่วยที่ลิ้นมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 80 คน รายละเอียดดังตาราง

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

สถานสงเคราะห์	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
บ้านบางแค กรุงเทพมหานคร	60-69 ปี	50 คน	5 คน
	70-79 ปี	240 คน	24 คน
	80 ปีขึ้นไป	130 คน	13 คน
รวม		420 คน	42 คน
บ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี	60-69 ปี	30 คน	3 คน
	70-79 ปี	200 คน	20 คน
	80 ปีขึ้นไป	150 คน	15 คน
รวม		380 คน	38 คน

วิธีสร้าง เครื่องมือและลักษณะของ เครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสาระสำคัญของผู้สูงอายุ เพื่อหาขอบเขตของความต้องการในการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม
2. ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ และจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุในชมรมพิบูลยเวศม์ จำนวน 10 คน แบ่งเป็นผู้สูงอายุที่มีอายุ 65-69 ปี จำนวน 4 คน อายุ 70-74 ปี

จำนวน 5 คน และอายุ 80 ปี จำนวน 1 คน แบ่งเป็นเพศชาย 6 คน และเพศหญิง 4 คน ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่าต้องการรับบริการการศึกษาจากระบบโรงเรียนในด้านต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

ด้านสุขภาพทางกาย ผู้สูงอายุต้องการความรู้เกี่ยวกับการป้องกันดูแลรักษาสุขภาพเบื้องต้น, วิธีออกกำลังกายที่เหมาะสมกับเพศและวัย การป้องกันอุบัติเหตุในวัยสูงอายุ และโรคที่เป็นอันตรายแก่ผู้สูงอายุ ส่วนสุขภาพทางจิตผู้สูงอายุทุกกลุ่มต้องการความรู้ด้านสุขภาพจิตมากกว่าทุกด้าน ซึ่งแสดงออกมาเป็นคำพูด และอาการทางจิตที่ผู้สัมภาษณ์สามารถสังเกตเห็นได้ เพราะในการสัมภาษณ์ใช้ระยะเวลาประมาณ 30-60 นาทีต่อ 1 คน ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพจิตที่ผู้สูงอายุต้องการ คือ วิธีฝึกอารมณ์ให้สงบ เคล็ดลับในการดำรงชีวิตให้มีความสุข และการรู้จักปรับจิตใจให้ยอมรับกับการเปลี่ยนแปลง เพื่อความสุขในชีวิต

ด้านเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุต้องการแนวทางการใช้จ่ายเงินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด การรู้จักซื้อสินค้าเพื่ออุปโภคและบริโภค งานอดิเรกที่เกิดให้ทำรายได้ และข่าวสารเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน

ด้านสังคม ผู้สูงอายุต้องการความรู้เกี่ยวกับวิธีแสวงหาความสุข ความเพลิดเพลิน ความสงบส่วนตัวตามลำพัง เพราะผู้สูงอายุส่วนหนึ่งต้องการอยู่เฝ้าบ้านตามลำพัง เนื่องจากลูกหลานออกไปปฏิบัติภารกิจนอกบ้าน นอกจากนั้นต้องการรู้เรื่องเกี่ยวกับข่าวการเมือง ข่าวในสังคมทั่วไป และต้องการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

(3.) สร้างแบบสอบถามโดยอาศัยข้อมูลในข้อ 1 และข้อ 2 แบ่งแบบสอบถามออกเป็นสามตอน คือ

✓ ตอนที่หนึ่ง เป็นข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนตัวของผู้สูงอายุ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส ฯลฯ มีจำนวน 18 ข้อ

ตอนที่สอง เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความต้องการในการรับบริการทางการศึกษาจากระบบโรงเรียนของผู้สูงอายุ ประกอบด้วยประเด็นคำถามครอบคลุมความต้องการการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม โดยมีเกณฑ์การตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่ามีห้าตัวเลือกคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยยึดหลักเกณฑ์และวิธีสร้างแบบสอบถามของลิเคิร์ต (Likert) มีข้อคำถามจำนวน 36 ข้อ แบ่งออกเป็นด้าน ๆ ดังนี้คือ

ด้านสุขภาพ เป็นคำถามเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการป้องกัน การดูแลรักษา สุขภาพ ร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ รวมทั้งการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับเพศและวัย การป้องกันอุบัติเหตุ และโรคที่เป็นอันตรายแก่ผู้สูงอายุ ในด้านสุขภาพจิตเกี่ยวกับธรรมชาติที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพจิต วิธีทำสมาธิเพื่อให้อารมณ์สงบ และการหาความสุขด้วยการรู้จักทำใจๆให้ยอมรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ จำนวน 20 ข้อ

ตัวอย่างข้อคำถามด้านสุขภาพ

ลำดับที่	ลักษณะของความต้องการ	ระดับของความต้องการ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ก. สุขภาพทางร่างกาย						
1	การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ					
2	การป้องกันดูแลรักษาสุขภาพเบื้องต้น					
3	โรคที่เป็นอันตรายแก่ผู้สูงอายุ					
4	วิธีออกกำลังกายที่เหมาะสมกับเพศและวัย					
5	การรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกายของผู้สูงอายุ					
ข. สุขภาพจิต						
1	วิธีการทำสมาธิเพื่อให้อารมณ์สงบ ใจสบาย					
2	ธรรมชาติที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพจิตเมื่อเกิดความกังวล กลุ้มใจ					
3	การรู้จักหาความสุขด้วยวิธี "รู้จักทำใจ"					
4	การปรับทัศนคติเพื่อให้มีสุขภาพจิตที่ดีด้วยวิธีการปฏิบัติอย่างง่าย					
5	วิธีฝึกอารมณ์ให้สงบ					

ด้านเศรษฐกิจ เป็นคำถามเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินจากรายได้ประจำเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด การรู้จักเลือกซื้อสินค้าเพื่ออุปโภคบริโภค งานอดิเรกเพื่อเพิ่มพูนรายได้ และข่าวสารเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน จำนวน 9 ข้อ

ตัวอย่างข้อคำถามด้านเศรษฐกิจ

ลำดับที่	ลักษณะของความต้องการ	ระดับของความต้องการ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	<u>ด้านเศรษฐกิจ</u>					
1	การใช้จ่ายเงินจากรายได้ประจำเพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด					
2	งานอดิเรกเพื่อเพิ่มพูนรายได้					
3	แนวทางการทำทำให้เกิดรายได้ เกิดดอกผล					
4	การรู้จักเลือกซื้อสินค้าเพื่ออุปโภคและบริโภค					
5	การประกันสุขภาพและการประกันชีวิต					

ด้านสังคม เป็นคำถามเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในวัยเดียวกันและต่างวัย การเข้าร่วมกิจกรรมในสังคม งานอดิเรกที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลินและข่าวสารเกี่ยวกับผู้สูงอายุ การเมือง ความเคลื่อนไหวในสังคมทั่วไป ซึ่งเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ จำนวน 10 ข้อ

ตัวอย่างข้อคำถามด้านสังคม

ลำดับที่	ลักษณะของความต้องการ	ระดับของความต้องการ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในวัยเดียวกัน					
2	การสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลต่างวัย					
3	การเข้าร่วมกลุ่มและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ต่อชุมชน					
4	งานอดิเรกที่เป็นประโยชน์และเกิดความเพลิดเพลิน					
5	วิธีแสวงหาความสุข ความเพลิดเพลิน และความสงบส่วนตัวโดยลำพัง					

(3) ตอนที่สาม เป็นการแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนในด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมของผู้สูงอายุ

ตัวอย่างข้อคำถาม

ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการรับการบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนของผู้สูงอายุ

ด้านสุขภาพ

ด้านเศรษฐกิจ

ด้านสังคม

4. นำแบบสอบถามไปหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยมีผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนห้าคน คือ ผู้เชี่ยวชาญในด้านภาษา 1 คน ด้านทดสอบและประเมินผล 1 คน ด้านเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน 2 คน และด้านเกี่ยวกับผู้สูงอายุ 1 คน เพื่อตรวจสอบความครอบคลุม ความถูกต้องด้านเนื้อหา และวัตถุประสงค์ พร้อมทั้งแก้ไขสำนวนภาษาให้อ่านเข้าใจง่าย

5. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเรื่องภาษา เนื้อหา และการสร้างเครื่องมือ แล้วนำไปทดลองสัมภาษณ์ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี ที่ไม่เข้ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ผลปรากฏว่าเรื่องภาษาส่วนใหญ่ผู้สูงอายุจะเข้าใจจนข้อคำถามค่อนข้างชัดเจน แต่มีบางข้อที่นำมาปรับในด้านภาษาให้สื่อความหมายตรงกัน จนการสัมภาษณ์ใช้เวลาประมาณ 30-60 นาที เพราะต้องพยายามนำเข้าสู่ประเด็น ขณะเดียวกันผู้สูงอายุจะพูดคุยเล่าเรื่องในอดีตให้ผู้สัมภาษณ์ฟังด้วย ซึ่งทำให้ผู้สูงอายุมีความสุข บรรยากาศในการพูดคุยจึงเป็นไปด้วยดี วิธีการลำดับของข้อคำถามเป็นไปตามขั้นตอนนำวกวน ขณะสัมภาษณ์สังเกตว่าสุขภาพจิตของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ควรที่จะได้รับการเอาใจใส่ เพราะจากกิริยาท่าทาง และคำพูดแสดงออกถึงความต้องการของเรื่องจิตใจเป็นส่วนใหญ่ และคำที่ตอบตรงประเด็นคำถามเป็นส่วนมาก จากนั้นนำแบบสอบถามฉบับดังกล่าวมาวิเคราะห์ความเชื่อมั่นวัดยวิธาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมดอยู่ในระดับ 0.92

การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ถึงกองสวัสดิการสงเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์ เพื่อขอความร่วมมือไปยังสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร และสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี โดยกำหนดระยะเวลาที่เข้าสัมภาษณ์เป็น 2 ระยะ ระยะแรกระหว่างวันที่ 1-3 สิงหาคม 2533 เข้าสัมภาษณ์ที่สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร

และระยะที่สองระหว่างวันที่ 8-10 สิงหาคม 2533 เข้าสัมภาษณ์ที่สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี แบบสัมภาษณ์ที่นำกลับมาจำนวนทั้งสิ้น 80 ฉบับ การสัมภาษณ์ได้ผลสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์นำมาใช้ในการวิเคราะห์ได้ทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์มาตรวจสอบความถูกต้องและลงรหัสข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ดำเนินด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการทางสถิติดังนี้

1. วิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้สูงอายุ เช่น เพศ อายุ ภูมิภาคทางการศึกษา สถานภาพสมรส และอาชีพเดิม คิดเป็นร้อยละ
2. วิเคราะห์ความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนของผู้สูงอายุในด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม กระทำโดยแจกแจงความถี่ หาค่ามัธยฐานเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน \bar{x} .
3. ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร และสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี โดยใช้ t-test
4. ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามตัวแปรเพศ สถานภาพสมรส ใช้ t-test ตามตัวแปร อายุ การศึกษา และอาชีพ ใช้ F-test วิเคราะห์ความแปรปรวนตัวประกอบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ใช้วิธี Studentized - q - Statistic โดยวิธีการของนิวแมนคูลส์ (Newman Keuls Method)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

✓ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติต่อไปนี้

1. สถิติสำหรับการตรวจสอบเครื่องมือ การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1970 : 161) ๑ข้อสูตร

$$c = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ c แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งชุด

k แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม

$\sum S_i^2$ แทน ค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ

S_t^2 แทน ค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งชุด

✓ 2. สถิติสำหรับวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

2.1 หาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.1.1 คะแนนเฉลี่ย (ชุตี วงศ์รัตน์. 2525 ; 32) ✓

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน

N แทน จำนวนคะแนนทั้งหมด

2.1.2 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ.

2524 : 77)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

 ΣX แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน ΣX^2 แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

N แทน จำนวนคะแนนทั้งหมด

2.2 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือใช้ t-test ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่ม (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2522 : 215)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติแสดงความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองกลุ่ม

 \bar{X}_1, \bar{X}_2 แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 S_1^2, S_2^2 แทน ความแปรปรวนกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 n_1, n_2 แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

2.2 วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนตัวประกอบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่าสองกลุ่ม โดยวิธี F-test (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2524 : 85)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน ความแตกต่างค่าเฉลี่ยที่มากกว่าสองกลุ่ม
 MS_b แทน ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
 MS_w แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแล้วตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้ Studentized - q - Statistic แบบนิวแมนคูลส์ (Newman Keuls Method) (Winer. 1971 : 210 - 218)

$$q = \frac{T_{\text{largest}} - T_{\text{smallest}}}{\frac{MS_{\text{error}}}{\tilde{n}}}$$

เมื่อ q แทน ค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่
 T_{largest} แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย Treatment ที่มากที่สุด
 T_{smallest} แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย Treatment ที่น้อยที่สุด
 MS_{error} แทน Mean Square ของความคลาดเคลื่อน
 \tilde{n} แทน Harmonic Mean ของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายของข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

- N แทน จำนวนคะแนนทั้งหมด
- \bar{X} แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
- S.D. แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- t แทน ค่าความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองกลุ่ม
- F แทน ค่าความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยที่มากกว่าสองกลุ่ม
- q แทน ค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่
- df แทน ชั้นของความอิสระ
- SS แทน ผลบวกกำลังสองของคะแนน
- MS แทน ค่าเฉลี่ยผลบวกกำลังสองของคะแนน
- * แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- ** แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
- *** แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ความต้องการการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนของผู้สูงอายุในด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ได้นำค่าคะแนนเฉลี่ยแต่ละข้อมาแปลความหมายดังต่อไปนี้

- 1.00-1.50 หมายถึง ความต้องการมีค่าอยู่ในระดับน้อยที่สุด
 1.51-2.50 หมายถึง ความต้องการมีค่าอยู่ในระดับน้อย
 2.51-3.50 หมายถึง ความต้องการมีค่าอยู่ในระดับปานกลาง
 3.51-4.50 หมายถึง ความต้องการมีค่าอยู่ในระดับมาก
 4.51-5.00 หมายถึง ความต้องการมีค่าอยู่ในระดับมากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยได้แบ่งออกเป็นสองตอนคือ ตอนที่หนึ่งเป็นการวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้สูงอายุ และตอนที่สองเป็นการวิเคราะห์ความต้องการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนของผู้สูงอายุในด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้สูงอายุ จากการสัมภาษณ์โดยจำแนกตามเพศ อายุ วัตุการศึกษา สถานภาพสมรส และอาชีพเดิม ดังปรากฏในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนร้อยละของผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ

	สถานภาพส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
<u>เพศ</u>	- ชาย	24	30.00
	- หญิง	56	70.00
	รวม	80	100.00
<u>อายุ</u>	- 60-69 ปี	8	10.00
	- 70-79 ปี	44	55.00
	- 80 ปีขึ้นไป	28	35.00
	รวม	80	100.00

ตาราง 2 (ต่อ)

	สถานภาพส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
<u>วุฒิการศึกษา</u>	- ไม่เคยเรียนหนังสือ	24	30.00
	- ระดับประถมศึกษา	27	33.80
	- ระดับมัธยมศึกษา	19	23.70
	- อื่น ๆ (ศึกษาด้วยตนเอง)	10	12.50
	รวม	80	100.00
<u>สถานภาพสมรส</u>	- โสด	16	20.00
	- สมรส	64	80.00
	รวม	80	100.00
<u>อาชีพเดิม</u>	- ค้าขาย	27	33.70
	- รับจ้าง	19	23.70
	- รับราชการ	10	12.50
	- เกษตรกรรม	15	18.80
	- อื่น ๆ	9	11.30
	รวม	80	100.00

จากตาราง 2 แสดงว่า ผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างมีเพศหญิงเป็นจำนวนสูงถึงร้อยละ 70 ซึ่งเพศชายมีเพียงร้อยละ 30 ส่วนใหญ่จะมีช่วงอายุระหว่าง 70-79 ปี/คือมีถึงร้อยละ 55 ของผู้สูงอายุที่ไม่เคยเรียนหนังสือมีจำนวนร้อยละ 30 และมีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษาร้อยละ 33.80 ผู้สูงอายุที่สมรสมีครอบครัวมีจำนวนสูงถึงร้อยละ 80 และผู้สูงอายุที่มีอาชีพค้าขายมีจำนวนร้อยละ 33.70 รองลงมาคืออาชีพรับจ้าง ส่วนอาชีพรับราชการมีเพียงร้อยละ 12.50

2. การวิเคราะห์ความต้องการและเปรียบเทียบการรับบริการทางการศึกษานอกระบบ
โรงเรียนของผู้สูงอายุ ในด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ดังปรากฏในตาราง 3-78
ดังต่อไปนี้

ตาราง 3 เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพ จำแนก
ตามเพศ

ความต้องการด้านสุขภาพ	ชาย		หญิง		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
<u>สุขภาพทางกาย</u>					
การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ	3.04	0.95	2.71	1.20	1.18
การป้องกันดูแลรักษาสุขภาพเบื้องต้น	3.25	0.98	3.01	1.08	0.90
โรคที่เป็นอันตรายต่อผู้สูงอายุ	2.87	1.11	2.73	1.07	0.54
วิธีออกกำลังกายที่เหมาะสมกับเพศและวัย	3.62	1.09	3.03	1.27	1.97
การรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกายของผู้สูงอายุ	2.83	0.76	3.01	0.90	-0.85
การบริหารกายภาพบำบัดเบื้องต้น	3.20	1.06	2.82	1.20	1.36
การป้องกันอุบัติเหตุในวัยสูงอายุ	3.00	1.14	2.62	1.15	1.34
วิธีตรวจสอบสุขภาพเบื้องต้น	2.79	1.21	2.60	0.94	0.73
การดูแลสุขภาพของฟันและอนามัยในช่องปาก	2.16	1.34	2.05	1.22	0.37
การช้ยาและสิ่งเสพติดที่เป็นอันตรายแก่สุขภาพของผู้สูงอายุ	2.04	0.95	1.53	0.83	2.39*
<u>สมุนไพรไทยที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ</u>	2.08	1.41	1.96	1.23	0.38
รวม	2.31	0.78	2.56	0.58	1.60

ตาราง 3 (ต่อ)

ความต้องการด้านสุขภาพ	ชาย		หญิง		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
<u>สุขภาพทางจิต</u>					
วิธีการทำสมาธิ เพื่อให้จิตสงบลงสบาย	3.58	1.21	3.05	1.28	1.72
ธรรมะที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพจิตเมื่อเกิดความกังวลใจ กลุ่มใจ	3.58	1.13	3.35	1.03	0.87
การรู้จักหาความสุขด้วยวิธี "รู้จักทำใจ"	3.62	1.17	3.46	0.97	0.64
การปรับวิถีชีวิต เพื่อให้มีสุขภาพจิตที่ดีด้วยวิธีการปฏิบัติอย่างง่าย	3.25	1.07	3.23	0.93	0.07
วิธีฝึกอารมณ์ให้สงบ	3.50	1.02	3.35	0.90	0.62
<u>เฉลี่ยกลับานการดำรงชีวิตให้มีความสุข</u>	<u>3.08</u>	<u>1.10</u>	<u>3.23</u>	<u>0.94</u>	<u>-0.60</u>
รวม	3.44	0.98	3.28	0.71	0.79

จากตาราง 3 แสดงว่า ผู้สูงอายุเพศชายต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกาย และทางจิตอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ต้องการรับความรู้เกี่ยวกับวิธีออกกำลังกายที่เหมาะสมกับเพศและวัย การรู้จักหาความสุขด้วยวิธีรู้จักทำใจในระดับมาก

ผู้สูงอายุเพศหญิง ต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายและทางจิตในระดับปานกลาง

ผู้สูงอายุเพศชายและเพศหญิง ต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายและทางจิต

แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบเพศชายต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับอาการช้ำและสิ่งเสียดสีที่เป็นอันตรายแก่สุขภาพของผู้สูงอายุสูงกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความต้องการด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4 เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของความต้องการรับบริการทางด้านสุขภาพ จำแนกตามอายุ

ความต้องการด้านสุขภาพ	60-69 ปี		70-79 ปี		80 ปีขึ้นไป		F
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
สุขภาพทางกาย							
การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายเมื่อเข้าสู่วัย							
สูงอายุ	3.25	0.46	2.93	1.04	2.50	1.34	1.94
การบ่งกัันดูแลรักษาสุขภาพเบื้องต้น	3.37	1.18	3.15	0.98	2.89	1.13	0.86
โรคที่เป็นอันตรายต่อผู้สูงอายุ	2.62	0.74	2.95	1.11	2.53	1.07	1.38
วิธีออกกำลังกายที่เหมาะสมกับเพศและวัย	3.37	1.18	3.31	1.25	3.00	1.27	0.62
การรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย							
ของผู้สูงอายุ	2.62	0.91	3.06	0.87	2.89	0.91	0.97
การบริหารกายภาพบำบัดเบื้องต้น	2.62	1.06	3.06	1.22	2.82	1.12	0.69
การบ่งกัันอุบัติเหตุในวัยสูงอายุ	2.75	0.70	3.00	1.23	2.32	1.02	3.11*
วิธีตรวจสอบสุขภาพเบื้องต้น	2.75	0.70	2.70	1.09	2.57	1.03	0.17
การดูแลสุขภาพของฟันและอนามัยในช่องปาก	2.50	1.19	2.15	1.32	1.85	1.14	0.97
การฉายยาและสิ่งเสียดัดที่เป็นอันตรายแก่สุขภาพ							
ของผู้สูงอายุ	2.12	0.84	1.68	0.88	1.57	0.95	1.20
สมุนไพรไทยที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ	1.75	1.03	2.25	1.44	1.67	0.98	1.90
รวม	2.70	0.52	2.75	0.65	2.42	0.67	2.33
สุขภาพทางจิต							
วิธีการทำสมาธิเพื่อให้จิตสงบใจสบาย							
	2.37	1.18	3.38	1.22	3.17	1.33	2.19
ธรรมะที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพจิตเมื่อเกิดความ							
กังวลใจ กลุ้มใจ	2.50	1.51	3.63	0.91	3.35	1.02	4.27**

ตาราง 4 (ต่อ)

ความต้องการด้านสุขภาพ	60-69 ปี		70-79 ปี		80 ปีขึ้นไป		F
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
การรู้จักหาความสุขด้วยวิธี "รู้จักทำใจ"	3.00	1.19	3.56	0.97	3.57	1.06	1.10
การปรับวิถีชีวิตเพื่อให้มีสุขภาพจิตที่ดีด้วยวิธีการ ปฏิบัติอย่างง่าย	2.75	0.70	3.27	0.89	3.32	1.12	1.14
วิธีฝึกอารมณ์ให้สงบ	3.00	0.53	3.36	0.78	3.57	1.19	1.24
เคล็ดลับในการดำรงชีวิตให้มีความสุข	2.75	0.70	3.22	0.88	3.25	1.23	0.84
รวม	2.73	0.70	3.41	0.68	3.38	0.93	2.64

จากตาราง 4 แสดงว่า ผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 60-69 ปี ต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายและทางจิตอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 70-79 ปี ต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายและทางจิตอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ต้องการรับความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพจิตเมื่อเกิดความกังวลใจ กลุ้มใจ และการรู้จักหาความสุขด้วยวิธี "รู้จักทำใจ" ในระดับมาก

ผู้สูงอายุที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไป ต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางจิตอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ต้องการรับความรู้เกี่ยวกับวิธีการรู้จักหาความสุขด้วยวิธี "รู้จักทำใจ" และวิธีฝึกอารมณ์ให้สงบในระดับมาก

ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60-69 ปี อายุ 70-79 ปี และอายุ 80 ปีขึ้นไป ต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายและทางจิต แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุในวัยสูงอายุ และเรื่องธรรมชาติที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพจิตเมื่อเกิดความกังวลใจ กลุ้มใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ ส่วนความต้องการด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 5 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุในวัยผู้สูงอายุของผู้สูงอายุที่มีอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	7.88	3.94	3.11*
ภายในกลุ่ม	77	97.60	1.27	
รวม	79	105.48		

จากตาราง 5 แสดงว่า ผู้สูงอายุที่มีอายุต่างกันมีความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุในวัยผู้สูงอายุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 6 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุในวัยผู้สูงอายุระหว่างผู้สูงอายุที่มีอายุต่างกันเป็นรายคู่

กลุ่มอายุของผู้สูงอายุ	80 ปีขึ้นไป 60-69 ปี 70-79 ปี		
	\bar{X}		
80 ปีขึ้นไป	2.32	-	0.68*
60-69 ปี	2.75	-	0.25
70-79 ปี	3.00		-

จากตาราง 6 แสดงว่า ผู้สูงอายุที่มีอายุ 70-79 ปี ต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุในวัยผู้สูงอายุสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 7 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพจิตเกี่ยวกับธรรมชาติที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพจิตเมื่อเกิดความวิตกกังวล กลุ่มอายุของผู้สูงอายุที่มีอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	8.94	4.47	4.27**
ภายในกลุ่ม	77	80.61	1.05	
รวม	79	89.55		

จากตาราง 7 แสดงว่า ผู้สูงอายุที่มีอายุต่างกันมีความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพจิตเกี่ยวกับธรรมชาติที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพจิตเมื่อเกิดความวิตกกังวล กลุ่มอายุแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 8 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพจิตเกี่ยวกับธรรมชาติที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพจิตเมื่อเกิดความวิตกกังวล กลุ่มอายุ ระหว่างผู้สูงอายุที่มีอายุต่างกันเป็นรายคู่

กลุ่มอายุของผู้สูงอายุ	60-69 ปี 80 ปีขึ้นไป 70-79 ปี		
	\bar{X}		
60-69 ปี	2.50	-	0.86* 1.14*
80 ปีขึ้นไป	3.36		- 0.28
70-79 ปี	3.64		

จากตาราง 8 แสดงว่า ผู้สูงอายุที่มีอายุ 70-79 ปี และอายุ 80 ปีขึ้นไป ต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพจิตเกี่ยวกับธรรมชาติที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพจิตเมื่อเกิดความวิตกกังวล กลุ่มอายุ สูงกว่าผู้สูงอายุที่มีอายุ 60-69 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

X
ตาราง 9 เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของความต้องการรับบริการทางด้านสุขภาพ จำแนกตาม
วุฒิการศึกษา

ความต้องการด้านสุขภาพ	ไม่เคยเรียนหนังสือ		ระดับประถมศึกษา		ระดับมัธยมศึกษา		อื่น ๆ (ศึกษาด้วยตนเอง)		F
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
สุขภาพทางกาย									
การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย									
เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ	2.50	1.25	2.92	0.91	3.26	0.99	2.40	1.42	2.23
การป้องกันดูแลรักษาสุขภาพเบื้องต้น	2.37	0.96	3.33	0.96	3.52	0.77	3.30	1.25	6.44**
โรคที่เป็นอันตรายต่อผู้สูงอายุ	2.50	1.06	2.70	0.91	3.26	0.93	2.70	1.56	1.93
วิธีออกกำลังกายที่เหมาะสมกับเพศและวัย									
	3.04	1.30	3.25	1.19	3.25	1.12	2.90	1.62	0.76
การรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์									
ต่อร่างกายของผู้สูงอายุ	2.91	1.01	2.88	0.75	3.21	0.85	2.80	1.03	0.67
การบริหารกายภาพบำบัดเบื้องต้น	2.75	1.15	3.14	1.02	2.94	1.17	2.80	1.61	0.53
การป้องกันอุบัติเหตุในวัยสูงอายุ	2.37	1.05	2.55	1.08	3.36	1.01	2.90	1.44	3.21*
วิธีตรวจสุขภาพเบื้องต้น	2.25	0.89	2.81	1.03	2.78	0.91	3.00	1.33	2.00
การดูแลสุขภาพของฟันและอนามัยในช่องปาก									
	1.29	0.62	2.00	1.14	2.84	1.30	2.80	1.47	8.52***
การช้ำยาและสิ่งเสพติดที่เป็นอันตราย									
แก่สุขภาพของผู้สูงอายุ	1.54	0.83	1.66	0.73	2.05	1.22	1.40	0.51	1.65

X
ตาราง 9 (ต่อ)

ความต้องการด้านสุขภาพ	ไม่เคยเรียน		ระดับ		ระดับ		อื่น ๆ (ศึกษา		F
	หนังสือ		ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา		ด้วยตนเอง)		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
สมมติให้ไทยที่เป็นประโยชน์ต่อ									
สุขภาพ	1.37	0.71	2.14	1.29	2.63	1.60	1.90	1.10	3.98
รวม	2.27	0.51	2.68	0.54	3.04	0.59	2.62	0.93	5.93**
สุขภาพทางจิต									
วิธีการทำสมาธิเพื่อให้เกิดสงบ									
ใจสบาย	2.79	1.28	3.25	1.16	3.78	1.22	3.00	1.41	2.37
ธรรมะที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพจิตเมื่อ									
เกิดความกังวลใจ กลุ้มใจ	3.20	1.02	3.48	1.05	3.84	1.01	3.00	1.15	1.93
การรู้จักหาความสุขด้วยวิธี									
"รู้จักทำใจ"	3.37	0.96	3.22	1.05	3.84	0.95	4.00	1.05	2.36
การปรับวิถีชีวิตเพื่อให้มีสุขภาพจิตที่ดี									
ด้วยวิธีการปฏิบัติอย่างง่าย	3.00	0.93	3.14	0.90	3.57	0.83	3.40	1.34	1.46
วิธีฝึกอารมณ์ให้สงบ	3.37	1.01	3.22	0.89	3.63	0.89	3.50	0.97	0.75
เคล็ดลับในการดำรงชีวิตในนี้									
ความสุข	3.00	0.93	3.14	1.09	3.42	0.90	3.30	1.15	0.66
รวม	3.13	0.81	3.25	0.76	3.69	0.69	3.37	0.94	1.96

จากตาราง 9 แสดงว่า ผู้สูงอายุที่ไม่เคยเรียนหนังสือต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางจิตอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้สูงอายุวุฒิระดับประถมศึกษา ต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายและทางจิตอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้สูงอายุวุฒิระดับมัธยมศึกษา ต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายอยู่ในระดับปานกลาง และด้านสุขภาพทางจิตอยู่ในระดับมาก รายละเอียดที่ต่อการได้แก่ เรื่องธรรมะที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพจิต เมื่อเกิดความกังวลใจ กลุ่มใจ การรู้จักหาความสุขด้วยวิธี "รู้จักทำใจ"

ผู้สูงอายุวุฒิอื่น ๆ (ศึกษาด้วยตนเอง) ต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายอยู่ในระดับปานกลาง และในด้านสุขภาพทางจิตอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะความต้องการเกี่ยวกับการรู้จักหาความสุขด้วยวิธีรู้จักทำใจอยู่ในระดับมาก

ผู้สูงอายุที่ไม่เคยเรียนหนังสือ วุฒิระดับประถมศึกษา วุฒิระดับมัธยมศึกษา และวุฒิอื่น ๆ ต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับการป้องกัน ดูแลรักษาสุขภาพเบื้องต้น การป้องกันอุบัติเหตุในวัยสูงอายุ และการดูแลสุขภาพของฟันและอนามัยในช่องปาก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความต้องการด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

X

ตาราง 10 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพ
ทางกายของผู้สูงอายุผู้พิการศึกษาต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	3	6.42	2.14	5.93**
ภายในกลุ่ม	76	27.44	0.36	
รวม	79	33.86		

จากตาราง 10 แสดงว่า ผู้สูงอายุผู้พิการศึกษาต่างกัน มีความต้องการรับบริการความรู้
ด้านสุขภาพทางกายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 11 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกาย จำแนกตามวุฒิการ
ศึกษาเป็นรายคู่

วุฒิการศึกษาของผู้สูงอายุ	\bar{X}	ไม่เคยเรียน	ศึกษา	ระดับ	ระดับ
		หนังสือ	ด้วยตนเอง	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
	\bar{X}	2.27	2.62	2.68	3.04
ไม่เคยเรียนหนังสือ	2.27	-	0.35	0.41*	0.77*
ศึกษาด้วยตนเอง	2.62		-	0.06	0.42*
ระดับประถมศึกษา	2.68			-	0.36
ระดับมัธยมศึกษา	3.04				-

จากตาราง 11 แสดงว่า ผู้สูงอายุผู้พิการระดับมัธยมศึกษาและผู้สูงอายุผู้พิการระดับประถมศึกษา
ต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายสูงกว่าผู้สูงอายุที่ไม่เคยเรียนหนังสือ และผู้สูงอายุผู้
พิการระดับมัธยมศึกษาต้องการความรู้ด้านสุขภาพทางกายสูงกว่าผู้สูงอายุที่ศึกษาด้วยตนเองอย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

X
 ตาราง 12 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพ
 ทางกายเกี่ยวกับการป้องกัน ดูแลรักษาสุขภาพเบื้องต้น ของผู้สูงอายุผู้พิการศึกษาต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	3	17.92	5.97	6.44***
ภายในกลุ่ม	76	70.46	0.93	
รวม	79	83.38		

จากตาราง 12 แสดงว่าผู้สูงอายุผู้พิการศึกษาต่างกัน มีความต้องการรับบริการความรู้
 เกี่ยวกับการป้องกัน ดูแลรักษาสุขภาพเบื้องต้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตาราง 13 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายเกี่ยวกับการป้องกัน
 ดูแลรักษาสุขภาพเบื้องต้นระหว่างผู้สูงอายุผู้พิการศึกษาต่างกัน เป็นรายคู่

ผู้พิการศึกษาของผู้สูงอายุ	\bar{X}	ไม่เคยเรียน	ศึกษา	ระดับ	ระดับ
		หนังสือ	ด้วยตนเอง	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
	\bar{X}	2.37	3.30	3.33	3.52
ไม่เคยเรียนหนังสือ	2.37	-	0.93*	0.96*	1.15*
ศึกษาด้วยตนเอง	3.30		-	0.03	0.22
ระดับประถมศึกษา	3.33			-	0.19
ระดับมัธยมศึกษา	3.52				-

จากตาราง 13 แสดงว่า ผู้สูงอายุที่ศึกษาด้วยตนเอง ผู้ศึกษาระดับประถมศึกษาและผู้ศึกษาระดับ
 มัธยมศึกษา ต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายเกี่ยวกับการป้องกันดูแลรักษาสุขภาพเบื้องต้น
 สูงกว่าผู้สูงอายุที่ไม่เคยเรียนหนังสือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

X

ตาราง 14 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุในวัยผู้สูงอายุ ของผู้สูงอายุผู้พิการศึกษาต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	3	11.87	3.95	3.21*
ภายในกลุ่ม	76	93.61	1.23	
รวม	79	105.48		

จากตาราง 14 แสดงว่า ผู้สูงอายุผู้พิการศึกษาต่างมีความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุในวัยผู้สูงอายุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 15 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุในวัยผู้สูงอายุระหว่างผู้สูงอายุผู้พิการศึกษาต่างกันเป็นรายคู่

ผู้พิการศึกษาของผู้สูงอายุ	\bar{X}	ไม่เคยเรียน	ระดับ	ศึกษา	ระดับ
		หนังสือ	ประถมศึกษา	ด้วยตนเอง	มัธยมศึกษา
	\bar{X}	2.37	2.55	2.90	3.36
ไม่เคยเรียนหนังสือ	2.37	-	0.18	0.53	0.99*
ระดับประถมศึกษา	2.55		-	0.35	0.81*
ศึกษาด้วยตนเอง	2.90			-	0.46
ระดับมัธยมศึกษา	3.36				-

จากตาราง 15 แสดงว่า ผู้สูงอายุผู้พิการระดับมัธยมศึกษาต้องการรับบริการความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุในวัยผู้สูงอายุ สูงกว่าผู้สูงอายุที่ไม่เคยเรียนหนังสือ และผู้พิการระดับประถมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 16 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของฟันและอนามัยในช่องปากของผู้สูงอายุผู้พิการศึกษาต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	3	31.30	10.43	8.52***
ภายในกลุ่ม	76	93.08	1.22	
รวม	79	124.38		

จากตาราง 16 แสดงว่าผู้สูงอายุผู้พิการศึกษาต่างกัน มีความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของฟันและอนามัยในช่องปาก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตาราง 17 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของฟันและอนามัยในช่องปาก ระหว่างผู้สูงอายุผู้พิการศึกษาต่างกันเป็นรายคู่

ผู้พิการศึกษาของผู้สูงอายุ	ไม่เคยเรียน		ระดับ		ศึกษา		ระดับ	
		หนังสือ	ประถมศึกษา	ด้วยตนเอง	มัธยมศึกษา			
	\bar{X}	1.29	2.00	2.80	2.84			
ไม่เคยเรียนหนังสือ	1.29	-	0.71*	1.51*	1.55*			
ระดับประถมศึกษา	2.00		-	0.80	0.84*			
ศึกษาด้วยตนเอง	2.80			-	0.04			
ระดับมัธยมศึกษา	2.84				-			

จากตาราง 17 แสดงว่า ผู้สูงอายุผู้พิการระดับมัธยมศึกษา ศึกษาด้วยตนเอง และผู้ระดับประถมศึกษา ต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของฟันและอนามัยในช่องปากสูงกว่าผู้สูงอายุที่ไม่เคยเรียนหนังสือ ผู้สูงอายุระดับมัธยมศึกษาต้องการความรู้ในเรื่องดังกล่าวสูงกว่าผู้สูงอายุระดับประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

×

ตาราง 18 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายเกี่ยวกับสมุนไพรรักษาที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพของผู้สูงอายุที่มีการศึกษาค้นคว้าต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	3	17.65	5.88	3.98*
ภายในกลุ่ม	76	112.35	1.48	
รวม	79	130.00		

จากตาราง 18 แสดงว่า ผู้สูงอายุที่มีการศึกษาค้นคว้าต่างกันมีความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายเกี่ยวกับสมุนไพรรักษาที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 19 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายเกี่ยวกับสมุนไพรรักษาที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพระหว่างผู้สูงอายุที่มีการศึกษาค้นคว้าเป็นรายคู่

วุฒิการศึกษาของผู้สูงอายุ	\bar{X}	ไม่เคยเรียน	ศึกษา	ระดับ	ระดับ
		หนังสือ	ด้วยตนเอง	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
	\bar{X}	1.37	1.90	1.15	2.63
ไม่เคยเรียนหนังสือ	1.37	-	0.53	0.78	1.26*
ศึกษาดด้วยตนเอง	1.90		-	0.25	0.73
ระดับประถมศึกษา	2.15			-	0.48
ระดับมัธยมศึกษา	2.63				-

จากตาราง 19 แสดงว่า ผู้สูงอายุที่ระดับมัธยมศึกษาต้องการความรู้เกี่ยวกับสมุนไพรรักษาที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพสูงกว่าผู้สูงอายุที่ไม่เคยเรียนหนังสือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 20 ^X เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพ จำแนกตามสถานภาพสมรส

ความต้องการด้านสุขภาพ	โสด		สมรส		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
สุขภาพทางกาย					
การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ	3.06	0.99	2.75	1.16	0.98
การป้องกันดูแลรักษาสุขภาพเบื้องต้น	3.56	1.09	2.96	1.02	2.05*
โรคที่เป็นอันตรายต่อผู้สูงอายุ	2.93	1.23	2.73	1.04	0.67
วิธีออกกำลังกายที่เหมาะสมกับเพศและวัย	3.12	1.31	3.23	1.24	-0.31
การรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกายของผู้สูงอายุ	3.06	0.99	2.93	0.87	0.50
การบริหารกายภาพบำบัดเบื้องต้น	2.68	1.07	3.00	1.19	-0.95
การป้องกันอุบัติเหตุในวัยสูงอายุ	2.68	1.19	2.75	1.15	-0.19
วิธีตรวจสอบสุขภาพเบื้องต้น	1.56	0.81	2.68	1.08	-0.43
การดูแลสุขภาพของฟันและอนามัยในช่องปาก	2.31	1.13	2.03	1.28	0.80
การฉายยาและสิ่งเสพติดที่เป็นอันตรายแก่สุขภาพของผู้สูงอายุ	1.75	1.06	1.67	0.85	0.31
สมุนไพรไทยที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ	2.12	1.36	1.96	1.27	0.43
รวม	2.72	0.77	2.61	0.63	0.56
สุขภาพทางจิต					
วิธีการทำสมาธิเพื่อหนีจิตสงบใจสบาย	3.37	1.20	3.17	1.30	0.57
ธรรมะที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพจิตเมื่อเกิดความกังวลใจ กลุ้มใจ	3.50	1.30	3.40	1.07	0.31
การรู้จักหาความสุขด้วยวิธี "รู้จักทำใจ"	3.76	1.00	3.23	0.99	0.49
การปรับวิถีชีวิตเพื่อให้มีสุขภาพจิตที่ดีด้วยวิธีการปฏิบัติอย่างง่าย	3.06	0.77	3.28	1.01	-0.80

×
ตาราง 20 (ต่อ)

ความต้องการด้านสุขภาพ	โสด		สมรส		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
วิธีฝึกอารมณ์ให้สงบ	3.37	1.02	3.40	0.92	-0.12
เคล็ดลับในการดำรงชีวิตให้มีความสุข	3.18	0.98	3.18	1.02	0.00
รวม	3.35	0.66	3.32	0.83	0.14

จากตาราง 20 แสดงว่าผู้สูงอายุที่เป็นโสดต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายและทางจิตอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าต้องการรับบริการเกี่ยวกับการรู้จักหาความสุขด้วยวิธี "รู้จักทำใจ" ในระดับมาก

ผู้สูงอายุที่สมรสต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายและทางจิตอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้สูงอายุที่เป็นโสดและที่สมรสต้องการความรู้ด้านสุขภาพทางกายและทางจิตแตกต่างกันอย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ที่ เป็นโสดต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับการป้องกันดูแลรักษาสุขภาพเบื้องต้นสูงกว่าผู้ที่สมรสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความต้องการด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

X
 ตาราง 21 เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของความถี่ความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพ จำแนกตามอาชีพ

ความต้องการด้านสุขภาพ	ค้าขาย		รับจ้าง		รับราชการ		เกษตรกรรม		อื่น ๆ		F
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
สุขภาพทางกาย											
การเปลี่ยนแปลงทางด้าน											
ร่างกายเมื่อเข้าสู่วัย											
สูงอายุ	2.66	1.14	2.94	0.84	3.50	0.84	2.07	1.16	3.44	1.24	3.90**
การป้องกันดูแลรักษา											
สุขภาพเบื้องต้น	2.85	1.09	3.10	0.80	3.60	0.69	2.73	1.28	3.78	0.97	2.47
โรคที่เป็นอันตรายต่อ											
ผู้สูงอายุ	2.66	1.03	2.78	1.18	3.20	0.91	2.60	0.99	2.89	1.36	0.57
วิธีออกกำลังกายที่											
เหมาะสมกับเพศและวัย	3.29	1.20	2.89	1.24	3.90	0.87	3.00	1.41	3.22	1.39	1.22
การรับประทานอาหารที่											
เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย											
ของผู้สูงอายุ	2.77	1.01	3.30	0.81	3.00	0.67	2.87	0.99	3.22	0.67	0.89
การบริหารกายภาพบำบัด											
เบื้องต้น	3.11	1.05	2.57	1.07	3.50	1.08	2.73	1.33	2.89	1.45	1.30
การป้องกันอุบัติเหตุ											
วัยสูงอายุ	2.40	1.11	2.73	1.14	3.70	0.82	2.33	0.98	3.33	1.22	3.82**
วิธีตรวจสอบสุขภาพ											
เบื้องต้น	2.44	0.75	2.31	1.05	3.20	0.91	2.80	1.15	3.22	1.30	2.41

ตาราง 21 (ต่อ)

ความต้องการด้านสุขภาพ	ค้าขาย		รับจ้าง		รับราชการ		เกษตรกรรม		อื่น ๆ		F
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
การดูแลสุขภาพของฟันและ											
อนามัยในช่องปาก	1.59	0.93	1.89	0.87	3.00	1.63	1.87	1.13	3.33	1.41	6.05***
การงั้ยาและสิ่งเสียดัดที่											
เป็นอันตรายแก่สุขภาพ											
ของผู้สูงอายุ	1.59	0.69	1.68	0.74	2.10	1.44	1.73	0.88	1.44	1.01	0.78
สมุนไพรไทยที่เป็น											
ประโยชน์ต่อสุขภาพ	1.92	1.14	1.89	0.99	2.40	1.64	1.67	1.40	2.56	1.59	0.97
รวม	2.48	0.56	2.53	0.60	3.21	0.50	2.40	0.75	3.03	0.57	4.41**
<u>สุขภาพทางจิต</u>											
วิธีการทำสมาธิเพื่อ											
จิตสงบใจสบาย	2.88	1.25	3.47	0.96	4.10	0.99	3.00	1.46	3.00	1.58	2.11
ธรรมะที่มีประโยชน์ต่อ											
สุขภาพจิตเมื่อเกิดความ											
กังวลใจ กลุ้มใจ	3.00	1.17	3.57	0.69	4.20	0.78	3.27	1.03	3.78	1.20	3.14*
การรู้จักหาความสุขด้วยวิธี											
"รู้จักทำใจ"	3.25	1.02	3.57	0.83	4.10	0.87	3.26	1.03	3.89	1.36	1.82
การปรับวิถีชีวิตเพื่อให้มี											
สุขภาพจิตที่ดีด้วยวิธีการ											
ปฏิบัติอย่างง่าย	2.85	0.90	3.31	0.82	3.60	0.84	3.20	1.15	3.89	0.93	2.67*

ตาราง 21 (ต่อ)

ความต้องการด้านสุขภาพ	ค้าขาย		รับจ้าง		รับราชการ		เกษตรกร		อื่น ๆ		F
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
วิธีฝึกอารมณ์ให้สงบ	3.11	0.97	3.31	0.67	3.80	0.91	3.53	0.99	3.78	1.10	1.63
เคล็ดลับในการดำรงชีวิต											
ทั้งหมดความสุข	2.96	0.97	3.00	0.81	3.70	0.94	3.07	1.16	3.89	0.93	2.46
รวม	3.01	0.74	3.38	0.50	3.92	0.74	3.22	0.93	3.70	0.91	3.37*

จากตาราง 21 แสดงว่าผู้สูงอายุที่มีอาชีพค้าขายต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางจิตอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้สูงอายุที่มีอาชีพรับจ้าง ต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายและทางจิตอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าต้องการรับความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพจิต เมื่อเกิดความกังวลใจ กลุ้มใจ และการรู้จักหาความรู้ด้วยวิธี "รู้จักทำใจ" ในระดับมาก

ผู้สูงอายุที่มีอาชีพรับราชการ ต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายในระดับปานกลาง และในด้านสุขภาพทางจิตอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ต้องการรับความรู้เกี่ยวกับวิธีออกกำลังกายที่เหมาะสมกับเพศและวัย และธรรมะที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพจิตเมื่อเกิดความกังวลใจ กลุ้มใจในระดับมาก

ผู้สูงอายุที่มีอาชีพเกษตรกร ต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางจิตอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าต้องการรับความรู้เกี่ยวกับวิธีฝึกอารมณ์ให้สงบในระดับมาก

ผู้สูงอายุที่มีอาชีพอื่น ๆ (แม่บ้าน และปรุงยาแผนโบราณ) ต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายในระดับปานกลาง ส่วนในด้านสุขภาพทางจิตอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าต้องการรับความรู้เกี่ยวกับการป้องกันดูแลรักษาสุขภาพเบื้องต้น การรู้จักหาความสุขด้วยวิธี

x

"รู้จักทำใจ" การปรับวิถีชีวิตเพื่อให้มีสุขภาพจิตที่ดีด้วยวิธีการปฏิบัติอย่างง่าย และเคล็ดลับในการดำรงชีวิตให้มีความสุขในระดับมาก

ผู้สูงอายุที่มีอาชีพค้าขาย รับจ้าง รับราชการ และอาชีพอื่น ๆ ต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ และการป้องกันอุบัติเหตุในวัยผู้สูงอายุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเรื่องการดูแลสุขภาพของฟันและอนามัยในช่องปาก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนความต้องการด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

ส่วนด้านสุขภาพทางจิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพจิต เมื่อเกิดความกังวลใจ กลุ่มใจ และการปรับวิถีชีวิตเพื่อให้มีสุขภาพจิตที่ดีด้วยวิธีการปฏิบัติอย่างง่าย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความต้องการด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

X

ตาราง 22 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายของผู้สูงอายุอาชีพต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4	6.45	1.61	4.41**
ภายในกลุ่ม	75	27.41	0.37	
รวม	79	33.86		

จากตาราง 22 แสดงว่า ผู้สูงอายุอาชีพต่างกัน มีความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 23 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกาย จำแนกตามอาชีพเป็นรายคู่

กลุ่มอายุของผู้สูงอายุ	\bar{X}	เกษตรกรรม	ค้าขาย	รับจ้าง	อื่น ๆ	รับราชการ
		2.40	2.48	2.53	3.03	3.22
เกษตรกรรม	2.40	-	0.08	0.13	0.63*	0.82*
ค้าขาย	2.48		-	0.05	0.55	0.74*
รับจ้าง	2.53			-	0.50	0.69
อื่น ๆ	3.03				-	0.19
รับราชการ	3.22					-

จากตาราง 23 แสดงว่า ผู้สูงอายุอาชีพรับราชการต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายสูงกว่าผู้สูงอายุอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย และรับจ้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้สูงอายุอาชีพอื่น ๆ ต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายสูงกว่าผู้สูงอายุอาชีพเกษตรกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

X

ตาราง 24 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการความรู้ด้านสุขภาพทางจิตของผู้สูงอายุอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4	7.64	1.91	3.37*
ภายในกลุ่ม	75	42.47	0.57	
รวม	79	50.11		

จากตาราง 24 แสดงว่า ผู้สูงอายุอายุต่างกัน มีความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางจิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 25 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางจิต จำแนกตามอาชีพเป็นรายคู่

อาชีพของผู้สูงอายุ	\bar{X}	ค้าขาย	เกษตรกรรม	รับจ้าง	อื่น ๆ	รับราชการ
		3.01	3.22	3.38	3.70	3.92
ค้าขาย	3.01	-	0.21	0.37	0.69	0.91*
เกษตรกรรม	3.22		-	0.16	0.48	0.70
รับจ้าง	3.38			-	0.32	0.54
อื่น ๆ	3.70				-	0.22
รับราชการ	3.92					-

จากตาราง 25 แสดงว่า ผู้สูงอายุอาชีพรับราชการต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางจิตสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีอาชีพค้าขายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

x

ตาราง 26 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของผู้สูงอายุอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4	17.58	4.40	3.90**
ภายในกลุ่ม	75	84.60	1.13	
รวม	79	102.18		

จากตาราง 26 แสดงว่า ผู้สูงอายุอายุต่างกันมีความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 27 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุระหว่างผู้สูงอายุอายุต่างกันเป็นรายคู่

อายุของผู้สูงอายุ		เกษตรกรรม	ค้าขาย	รับจ้าง	อื่น ๆ	รับราชการ
	\bar{X}	2.07	2.67	2.95	3.45	3.50
เกษตรกรรม	2.07	-	0.60	0.88*	1.38*	1.43*
ค้าขาย	2.67		-	0.28	0.78	0.83
รับจ้าง	2.95			-	0.50	0.55
อื่น ๆ	3.45				-	0.05
รับราชการ	3.50					-

จากตาราง 27 แสดงว่า ผู้สูงอายุอายุที่รับราชการ อายุอื่น ๆ และรับจ้าง มีความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีอาชีพเกษตรกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 28 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพ
ทางกายเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุในวัยผู้สูงอายุของผู้สูงอายุอาชีพต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4	17.85	4.46	3.82**
ภายในกลุ่ม	75	87.64	1.17	
รวม	79	105.49		

จากตาราง 28 แสดงว่า ผู้สูงอายุอาชีพต่างกันมีความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพ
ทางกายเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุในวัยผู้สูงอายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 29 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายเกี่ยวกับการป้องกัน
อุบัติเหตุในวัยผู้สูงอายุอาชีพต่างกันเป็นรายคู่

อาชีพของผู้สูงอายุ		เกษตรกร	ค้าขาย	รับจ้าง	อื่น ๆ	รับราชการ
	\bar{X}	2.33	2.40	2.74	3.33	3.70
เกษตรกร	2.33	-	0.07	0.41	1.00	1.37*
ค้าขาย	2.40		-	0.34	0.93	1.30*
รับจ้าง	2.74			-	0.59	0.96
อื่น ๆ	3.33				-	0.37
รับราชการ	3.70					-

จากตาราง 29 แสดงว่า ผู้สูงอายุอาชีพรับราชการต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพ
ทางกายเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุในวัยผู้สูงอายุสูงกว่าผู้สูงอายุอาชีพเกษตรกรและค้าขายอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 30 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของฟันและอนามัยในช่องปากของผู้สูงอายุที่ต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4	30.35	7.59	6.05***
ภายในกลุ่ม	75	94.04	1.25	
รวม	79	124.39		

จากตาราง 30 แสดงว่า ผู้สูงอายุที่ต่างกันมีความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของฟันและอนามัยในช่องปากแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตาราง 31 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของฟันและอนามัยในช่องปากระหว่างผู้สูงอายุที่ต่างกันเป็นรายคู่

อายุของผู้สูงอายุ	\bar{X}	ผู้ชาย	เกษตรกร	รับจ้าง	รับราชการ	อื่น ๆ
		1.59	1.87	1.89	3.00	3.33
ผู้ชาย	1.59	-	0.28	0.30	1.41*	1.74*
เกษตรกร	1.87		-	0.02	1.13*	1.46*
รับจ้าง	1.89			-	1.11*	1.44*
รับราชการ	3.00				-	0.33
อื่น ๆ	3.33					-

จากตาราง 31 แสดงว่าผู้สูงอายุอายุอื่น ๆ ต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของฟันและอนามัยในช่องปากสูงกว่าผู้สูงอายุที่ผู้ชาย เกษตรกร และรับจ้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้สูงอายุที่รับราชการต้องการรับความรู้เรื่องดังกล่าวสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีอาชีพผู้ชาย เกษตรกร และรับจ้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 32 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของความถี่ของการใช้บริการความรู้ด้านสุขภาพทางจิตเกี่ยวกับธรรมชาติที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพจิตเมื่อเกิดความกังวล กลุ่มอายุของผู้สูงอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4	12.83	3.21	3.14*
ภายในกลุ่ม	75	76.72	1.02	
รวม	79	89.55		

จากตาราง 32 แสดงว่า ผู้สูงอายุอายุต่างกันมีความต้องการใช้บริการความรู้ด้านสุขภาพทางจิตเกี่ยวกับธรรมชาติที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพจิตเมื่อเกิดความกังวล กลุ่มอายุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 33 เปรียบเทียบความต้องการใช้บริการความรู้ด้านสุขภาพทางจิตเกี่ยวกับธรรมชาติที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพจิตเมื่อเกิดความกังวล กลุ่มอายุ ระหว่างผู้สูงอายุอายุต่างกันเป็นรายคู่

อายุของผู้สูงอายุ		ผู้ชาย	เกษตรกร	รับจ้าง	อื่น ๆ	รับราชการ
	\bar{X}	3.00	3.27	3.58	3.78	4.20
ผู้ชาย	3.00	-	0.27	0.58	0.78	1.20*
เกษตรกร	3.27		-	0.31	0.51	0.93
รับจ้าง	3.58			-	0.20	0.62
อื่น ๆ	3.78				-	0.42
รับราชการ	4.20					-

จากตาราง 33 แสดงว่าผู้สูงอายุอายุรับราชการต้องการใช้บริการความรู้ด้านสุขภาพทางจิตเกี่ยวกับธรรมชาติที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพจิตเมื่อเกิดความกังวล กลุ่มอายุ สูงกว่าผู้สูงอายุอายุผู้ชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

X

ตาราง 34 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางจิตเกี่ยวกับการปรับวิถีชีวิตเพื่อเพิ่มสุขภาพจิตที่ดีด้วยวิธีการปฏิบัติอย่างง่ายของผู้สูงอายุอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4	9.29	2.32	2.67*
ภายในกลุ่ม	75	65.20	0.87	
รวม	79	74.49		

จากตาราง 34 แสดงว่า ผู้สูงอายุอายุต่างกันมีความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางจิตเกี่ยวกับการปรับวิถีชีวิตเพื่อเพิ่มสุขภาพจิตที่ดีด้วยวิธีการปฏิบัติอย่างง่ายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 35 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางจิตเกี่ยวกับการปรับวิถีชีวิตเพื่อเพิ่มสุขภาพจิตที่ดีด้วยวิธีการปฏิบัติอย่างง่ายระหว่างผู้สูงอายุอายุต่างกัน เป็นรายคู่

อายุของผู้สูงอายุ		ผู้ชาย	เกษตรกร	รับจ้าง	รับราชการ	อื่น ๆ
	\bar{X}	2.85	3.20	3.32	3.60	3.89
ผู้ชาย	2.85	-	0.35	0.47	0.75	1.04*
เกษตรกร	3.20		-	0.12	0.40	0.69
รับจ้าง	3.32			-	0.28	0.57
รับราชการ	3.60				-	0.29
อื่น ๆ	3.89					-

จากตาราง 35 แสดงว่า ผู้สูงอายุอายุอื่น ๆ มีความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางจิตเกี่ยวกับการปรับวิถีชีวิตเพื่อเพิ่มสุขภาพจิตที่ดีด้วยวิธีการปฏิบัติอย่างง่าย สูงกว่าผู้สูงอายุอายุผู้ชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 36. เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของความต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามเพศ

ความต้องการด้านเศรษฐกิจ	ชาย		หญิง		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
การใช้จ่ายเงินจากรายได้ประจำเพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด	2.83	1.04	3.08	1.01	-1.02
งานอดิเรกเพื่อเพิ่มทุนรายได้	1.79	0.97	2.08	1.31	-1.00
แนวทางการทำให้เกิดรายได้เกิดดอกผล	1.62	0.92	1.83	1.05	-0.86
การรู้จักเลือกซื้อสินค้าเพื่ออุปโภคและบริโภค	2.16	1.00	2.50	0.80	-1.57
การประกันสุขภาพและประกันชีวิต	1.62	1.01	1.80	0.84	-0.82
สวัสดิการที่ผู้สูงอายุมีสิทธิจะได้รับ	2.16	1.20	2.25	0.83	-0.36
การปรับวิถีชีวิตเพื่อให้ออดคล้องกับรายรับที่ลดลง	2.58	1.05	2.64	0.90	-0.26
บริการทางสุขภาพที่รัฐให้แก่ผู้สูงอายุ	2.58	1.05	2.53	0.97	0.20
ข่าวสารเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน	2.95	1.16	2.37	1.25	1.94
รวม	2.25	0.66	2.34	0.59	-0.59

จากตาราง 36 แสดงว่า ผู้สูงอายุเพศชายต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับข่าวสารภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันในระดับปานกลาง

ผู้สูงอายุเพศหญิงต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับหาราใช้จ่ายเงินจากรายได้ประจำเพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดในระดับปานกลาง

ผู้สูงอายุเพศชายและเพศหญิงต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 37 เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของความต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามอายุ

ความต้องการด้านเศรษฐกิจ	60-69 ปี		70-79 ปี		80 ปีขึ้นไป		F
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
การใช้จ่ายเงินจากรายได้ประจำเพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด	3.12	1.24	2.97	0.90	3.03	1.17	0.08
งานอดิเรกเพื่อเพิ่มพูนรายได้	2.00	1.19	2.18	1.26	1.71	1.15	1.26
แนวทางการทำให้เกิดรายได้เกิดดอกผล	1.62	0.91	1.95	1.11	1.53	0.83	1.57
การรู้จักเลือกซื้อสินค้าเพื่ออุปโภคและบริโภค	2.12	1.12	2.50	0.76	2.32	0.98	0.78
การประกันสุขภาพและประกันชีวิต	1.75	1.16	1.84	0.86	1.60	0.87	0.58
สวัสดิการที่ผู้สูงอายุมีสิทธิจะได้รับ	2.12	1.12	2.20	0.92	2.28	0.97	0.11
การบำนาญชีวิตเพื่อให้สอดคล้องกับรายรับที่ลดลง	2.50	0.75	2.65	0.91	2.60	1.06	0.10
บริการทางสุขภาพที่รัฐให้แก่ผู้สูงอายุ	2.62	0.91	2.65	0.93	2.35	1.09	0.81
ข่าวสารเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน	2.62	0.74	2.52	1.26	2.57	1.37	0.03
รวม	2.27	0.69	2.38	0.58	2.22	0.64	0.62

จากตาราง 37 แสดงว่า ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60-69 ปี อายุ 70-79 ปี และอายุ 80 ปีขึ้นไป ต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับกาใช้จ่ายเงินรายได้ประจำเพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดในระดับปานกลาง

ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60-69 ปี อายุ 70-79 ปี และอายุ 80 ปีขึ้นไป ต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 38 เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของความต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา

ความต้องการด้านเศรษฐกิจ	ไม่เคยเรียน		ระดับ		ระดับ		อื่น ๆ ศึกษา		F
	หนังสือ		ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา		ด้วยตนเอง		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
การใช้จ่ายเงินจากรายได้ประจำ									
เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด	2.83	1.04	3.29	0.86	3.15	0.95	2.40	1.26	2.37
งานอดิเรกเพื่อเพิ่มพูนรายได้	2.00	1.38	2.07	1.26	1.94	1.12	1.90	0.93	0.06
แนวทางการทำให้เกิดรายได้เกิด									
ดอกผล	1.29	0.75	2.29	1.17	1.73	0.87	1.60	0.84	4.89**
การรู้จักเลือกซื้อสินค้าเพื่ออุปโภค									
และบริโภค	2.04	0.85	2.55	0.75	2.68	0.94	2.30	0.94	2.43
การประกันสุขภาพและประกันชีวิต	1.54	0.77	1.92	0.87	1.89	1.10	1.50	0.70	1.22
สวัสดิการที่ผู้สูงอายุมีสิทธิจะได้รับ	2.08	0.92	2.18	0.87	2.31	1.05	2.50	1.08	0.52
การปรับวิถีชีวิตเพื่อให้สอดคล้องกับ									
รายรับที่ลดลง	2.50	1.02	2.77	0.89	2.68	0.82	2.40	1.17	0.58
บริการทางสุขภาพที่รัฐให้แก่ผู้สูงอายุ	2.29	0.85	2.81	1.11	2.68	0.94	2.20	0.91	1.76
ข่าวสารเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจใน									
ปัจจุบัน	2.20	0.93	2.44	1.21	3.15	1.30	2.50	1.64	2.26
รวม	2.09	0.56	2.48	0.62	2.47	0.56	2.14	0.65	2.63

x

จากตาราง 38 แสดงว่า ผู้สูงอายุที่ไม่เคยเรียนหนังสือ วุฒิปริญญาตรี และวุฒิปริญญาโท ต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินจากรายได้ประจำ เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด และข่าวสารเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้สูงอายุที่ไม่เคยเรียนหนังสือ วุฒิปริญญาตรี วุฒิปริญญาโท และวุฒิปริญญาเอก ต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับแนวทางการทำงให้เกิดรายได้ เกิดดอกผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนความต้องการด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

X

ตาราง 39 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับแนวทางการทำให้เกิดรายได้เกิดดอกผลของผู้สูงอายุที่มีการศึกษาค้นคว้าต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	3	13.28	4.42	4.89**
ภายในกลุ่ม	76	68.67	0.90	
รวม	79	81.95		

จากตาราง 39 แสดงว่า ผู้สูงอายุที่มีการศึกษาค้นคว้าต่างกันมีความต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับแนวทางการทำให้เกิดรายได้เกิดดอกผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 40 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับแนวทางการทำให้เกิดรายได้เกิดดอกผลระหว่างผู้สูงอายุที่มีการศึกษาค้นคว้าต่างกันเป็นรายคู่

วุฒิของผู้สูงอายุ	\bar{X}	ไม่เคยเรียน	ศึกษา	ระดับ	ระดับ
		หนังสือ	ด้วยตนเอง	มัธยมศึกษา	ประถมศึกษา
		1.29	1.60	1.73	2.29
ไม่เคยเรียนหนังสือ	1.29	-	0.31	0.44	1.00*
ศึกษาด้วยตนเอง	1.60		-	0.13	0.69
ระดับมัธยมศึกษา	1.73			-	0.56
ระดับประถมศึกษา	2.29				-

จากตาราง 40 แสดงว่าผู้สูงอายุที่ระดับประถมศึกษาต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับแนวทางการทำให้เกิดรายได้เกิดดอกผลสูงกว่าผู้สูงอายุที่ไม่เคยเรียนหนังสืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 41 เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของความต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามสถานภาพสมรส

ความต้องการด้านเศรษฐกิจ	โสด		สมรส		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
การใช้จ่ายเงินจากรายได้ประจำ เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด	3.68	0.70	2.84	1.02	3.10**
งานอดิเรกเพื่อเพิ่มพูนรายได้	2.06	1.06	1.98	1.26	0.23
แนวทางการทำงาให้เกิดรายได้เกิดดอกผล	2.18	0.83	1.67	1.03	1.84
การรู้จักเลือกซื้อสินค้า เพื่ออุปโภคและบริโภค	2.56	1.03	2.35	0.84	0.82
การประกันสุขภาพและประกันชีวิต	1.93	0.99	1.70	0.86	0.94
สวัสดิการที่ผู้สูงอายุมีสิทธิจะได้รับ	2.43	0.89	2.17	0.96	1.00
การปรับวิถีชีวิต เพื่อให้สอดคล้องกับรายรับที่ลดลง	2.93	0.99	2.54	0.92	1.49
บริการทางสุขภาพที่รัฐให้แก่ผู้สูงอายุ	2.50	0.89	2.56	1.02	-0.22
ข่าวสารเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน	2.81	1.27	2.48	1.24	0.94
รวม	2.56	0.47	2.26	0.63	1.84

จากตาราง 41 แสดงว่าผู้สูงอายุที่เป็นโสดต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าต้องการความรู้เกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินจากรายได้ประจำ เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดในระดับมาก

ผู้สูงอายุที่สมรสต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินจากรายได้ประจำ เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดในระดับปานกลาง

ผู้สูงอายุที่เป็นโสดและที่สมรสต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าที่เป็นโสดต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินจากรายได้ประจำ เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดสูงกว่าผู้สูงอายุที่สมรสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนความต้องการด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 42 เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของความต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามอาชีพ

ความต้องการ ด้านเศรษฐกิจ	ค้าขาย		รับจ้าง		รับราชการ		เกษตรกรรม		อื่น ๆ		F
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
การใช้จ่ายเงินจากรายได้											
ประจำเพื่อให้เกิด											
ประโยชน์มากที่สุด	3.03	0.89	2.63	1.21	3.20	0.63	2.80	1.09	3.89	0.78	2.78*
งานอดิเรกเพื่อเพิ่มพูน											
รายได้	2.25	1.43	1.94	1.07	1.50	1.08	1.60	0.99	2.56	1.13	1.65
แนวทางการทำให้เกิด											
รายได้เกิดดอกผล	2.07	1.20	1.52	0.77	1.50	0.84	1.33	0.62	2.44	1.13	3.00
การรู้จักเลือกซื้อสินค้า											
เพื่ออุปโภคและบริโภค	2.37	0.79	2.21	0.91	3.00	0.66	1.93	0.88	3.00	0.87	4.02**
การประกันสุขภาพและ											
ประกันชีวิต	1.92	0.91	1.47	0.71	2.00	1.24	1.53	0.74	1.89	0.78	1.20
สวัสดิการที่ผู้สูงอายุมีสิทธิ											
จะได้รับ	2.29	0.91	1.84	0.68	2.20	1.03	2.27	1.16	2.78	0.97	1.61
การปรับวิถีชีวิตเพื่อให้สอดคล้อง											
กับรายรับที่ลดลง	3.00	0.78	2.10	0.65	2.70	0.94	2.27	1.28	3.11	0.60	4.24**
บริการทางสุขภาพที่รัฐ											
ให้แก่ผู้สูงอายุ	2.69	0.92	2.10	0.87	2.70	1.05	2.53	1.13	3.11	0.93	1.85
ข่าวสารเกี่ยวกับภาวะ											
เศรษฐกิจในปัจจุบัน	2.40	1.11	2.36	1.11	3.00	1.49	2.07	1.03	3.67	1.41	3.17*
รวม	2.45	0.61	2.02	0.49	2.42	0.53	2.04	0.64	2.93	0.23	5.62***

จากตาราง 42 แสดงว่าผู้สูงอายุอาชีพค้าขายและอาชีพรับจ้างต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินจากรายได้ประจำ เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดในระดับปานกลาง

ผู้สูงอายุอาชีพรับราชการและอาชีพเกษตรกรรม ต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินจากรายได้ประจำ เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดในระดับปานกลาง

ผู้สูงอายุอาชีพอื่น ๆ (แม่บ้านและปรงษาแพนโบราณ) ต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าต้องการความรู้เกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินจากรายได้ประจำ เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดอยู่ในระดับมาก

ผู้สูงอายุอาชีพค้าขาย รับจ้าง รับราชการ เกษตรกรรม และอื่น ๆ ต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินจากรายได้ประจำ เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดข่าวสารเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การปรับวิถีชีวิตเพื่อให้อดคล้องกับรายรับที่ลดลง การรู้จักเลือกซื้อสินค้าเพื่ออุปโภคบริโภคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนความต้องการด้านอื่นนั้นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 43 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจ
ของผู้สูงอายุอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4	6.84	1.71	5.62***
ภายในกลุ่ม	75	22.82	0.30	
รวม	79	29.66		

จากตาราง 43 แสดงว่า ผู้สูงอายุอายุต่างกันมีความต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตาราง 44 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามอาชีพเป็นรายคู่

อาชีพของผู้สูงอายุ	\bar{X}	รับจ้าง	เกษตรกร	รับราชการ	ค้าขาย	อื่น ๆ
		2.02	2.04	2.42	2.44	2.94
รับจ้าง	2.02	-	0.02	0.40	0.42	0.92*
เกษตรกร	2.04		-	0.38	0.40	0.90*
รับราชการ	2.42			-	0.20	0.52*
ค้าขาย	2.44				-	0.50
อื่น ๆ	2.94					-

จากตาราง 44 แสดงว่าผู้สูงอายุอาชีพอื่น ๆ ต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจสูงกว่าผู้สูงอายุอาชีพรับจ้าง เกษตรกร และรับราชการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

X

ตาราง 45 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินจากรายได้ประจำ เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดของผู้สูงอายุอาชีพต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4	10.71	2.68	2.78*
ภายในกลุ่ม	75	72.27	0.96	
รวม	79	82.98		

จากตาราง 45 แสดงว่า ผู้สูงอายุอาชีพต่างกันมีความต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินจากรายได้ประจำ เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 46 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินจากรายได้ประจำ เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดระหว่างผู้สูงอายุอาชีพต่างกัน เป็นรายคู่

อาชีพของผู้สูงอายุ		รับจ้าง	เกษตรกรรม	ค้าขาย	รับราชการ	อื่น ๆ
	\bar{X}	2.63	2.80	3.04	3.20	3.89
รับจ้าง	2.63	-	0.17	0.41	0.57	1.26*
เกษตรกรรม	2.80		-	0.24	0.40	1.09*
ค้าขาย	3.04			-	0.16	0.85
รับราชการ	3.20				-	0.69
อื่น ๆ	3.89					-

จากตาราง 46 แสดงว่า ผู้สูงอายุอาชีพอื่น ๆ ต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินจากรายได้ประจำ เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีอาชีพรับจ้าง และ เกษตรกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

X

ตาราง 47 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการด้านเศรษฐกิจ
เกี่ยวกับการรู้จักเลือกซื้อสินค้า เพื่ออุปโภคและบริโภคของผู้สูงอายุอายุอาชีพต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4	10.81	2.70	4.02**
ภายในกลุ่ม	75	50.39	0.67	
รวม	79	61.20		

จากตาราง 47 แสดงว่า ผู้สูงอายุอาชีพต่างกันมีความต้องการรับความรู้เกี่ยวกับการ
รู้จักเลือกซื้อสินค้าเพื่ออุปโภคบริโภคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 48 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับการรู้จักเลือกซื้อสินค้า
เพื่ออุปโภคและบริโภคระหว่างผู้สูงอายุอาชีพต่างกันเป็นรายคู่

อาชีพของผู้สูงอายุ	\bar{X}	เกษตรกรรม	รับจ้าง	ค้าขาย	รับราชการ	อื่น ๆ
		1.93	2.21	2.37	3.00	3.00
เกษตรกรรม	1.93	-	0.28	0.44	1.07*	1.07*
รับจ้าง	2.21		-	0.16	0.79*	0.79*
ค้าขาย	2.37			-	0.63*	0.63*
รับราชการ	3.00				-	-
อื่น ๆ	3.00					-

จากตาราง 48 แสดงว่า ผู้สูงอายุอาชีพอื่น ๆ และอาชีพรับราชการ ต้องการรับบริการ
ความรู้ด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับการรู้จักเลือกซื้อสินค้าเพื่ออุปโภคและบริโภคสูงกว่าผู้สูงอายุอาชีพเกษตร
กรรม รับจ้าง และค้าขาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 49 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจ
เกี่ยวกับการปรับวิถีชีวิตเพื่อให้สอดคล้องกับรายรับที่ลดลงของผู้สูงอายุอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4	13.04	3.26	4.24**
ภายในกลุ่ม	75	57.71	0.77	
รวม	79	70.75		

จากตาราง 49 แสดงว่า ผู้สูงอายุอายุต่างกันมีความต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจ
เกี่ยวกับการปรับวิถีชีวิตเพื่อให้สอดคล้องกับรายรับที่ลดลงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .01

ตาราง 50 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับการปรับวิถีชีวิตเพื่อ
ให้สอดคล้องกับรายรับที่ลดลงระหว่างผู้สูงอายุอายุต่างกันเป็นรายคู่

อายุของผู้สูงอายุ	รับจ้าง เกษตรกรรม รับราชการ ค้าขาย อื่น ๆ					
	\bar{X}	รับจ้าง	เกษตรกรรม	รับราชการ	ค้าขาย	อื่น ๆ
รับจ้าง	2.10	-	0.17	0.60	0.90*	1.01*
เกษตรกรรม	2.27		-	0.43	0.73*	1.84*
รับราชการ	2.70			-	0.30	0.41
ค้าขาย	3.00				-	0.11
อื่น ๆ	3.11					-

จากตาราง 50 แสดงว่า ผู้สูงอายุอายุอื่น ๆ และอายุค้าขาย ต้องการรับบริการความรู้
ด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับการปรับวิถีชีวิตเพื่อให้สอดคล้องกับรายรับที่ลดลงสูงกว่าผู้สูงอายุรับจ้าง
และ เกษตรกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 51 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับข่าวสารภาวะเศรษฐกิจของผู้สูงอายุอายุอาชีพต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4	17.93	4.48	3.17*
ภายในกลุ่ม	75	105.87	1.41	
รวม	79	123.80		

จากตาราง 50 แสดงว่า ผู้สูงอายุอาชีพต่างกันมีความต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับข่าวสารภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 52 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับข่าวสารภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันระหว่างผู้สูงอายุอาชีพต่างกันเป็นรายคู่

อาชีพของผู้สูงอายุ	\bar{X}	เกษตรกรรม	รับจ้าง	ค้าขาย	รับราชการ	อื่น ๆ
		2.07	2.37	2.41	3.00	3.67
เกษตรกรรม	2.07	-	0.30	0.34	0.93	1.60*
รับจ้าง	2.37		-	0.04	0.63	1.30*
ค้าขาย	2.41			-	0.59	1.26*
รับราชการ	3.00				-	0.67
อื่น ๆ	3.67					-

จากตาราง 52 แสดงว่า ผู้สูงอายุอาชีพอื่น ๆ ต้องการรับความรู้เกี่ยวกับข่าวสารภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันสูงกว่าผู้สูงอายุอาชีพเกษตรกรรม รับจ้าง และค้าขาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 53 เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคม จำแนกตามเพศ

ความต้องการด้านสังคม	ชาย		หญิง		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในวัยเดียวกัน	3.29	0.99	3.10	1.03	0.74
การสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลต่างวัย	3.12	1.11	3.01	1.21	0.37
การเข้าร่วมกลุ่มและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ต่อชุมชน	3.12	1.03	2.76	1.17	1.29
งานอดิเรกที่เป็นประโยชน์และเกิดความเพลิดเพลิน	2.58	1.17	2.83	1.29	0.83
วิธีแสวงหาความสุข ความเพลิดเพลินและความสงบส่วนตัว โดยลำพัง	3.25	1.25	3.23	1.04	0.07
ข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับผู้สูงอายุ	2.87	1.22	2.55	1.11	1.15
ข่าวสารในสังคมเกี่ยวกับชีวิตประจำวันทั่ว ๆ ไป	3.12	1.29	2.55	1.20	1.90
ข่าวสารการเมืองในสังคมปัจจุบัน	3.00	1.25	2.17	1.23	2.71**
กฎหมายเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน เช่น มรดก การทำพินัยกรรม และกฎหมายครอบครัว เป็นต้น	2.00	0.88	1.75	0.95	1.09
การทัศนศึกษาเพื่อเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ	1.91	1.01	2.00	1.26	0.29
รวม	2.83	0.75	2.60	0.75	1.25

จากตาราง 53 แสดงว่าผู้สูงอายุเพศชายและเพศหญิงต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้สูงอายุเพศชายและเพศหญิงต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าเพศชายต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับข่าวสารการเมืองในสังคมปัจจุบันสูงกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนความต้องการด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 54 เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของความต้องการรับบริการด้านสังคม จำแนกตามอายุ

ความต้องการด้านสังคม	60-69 ปี		70-79 ปี		80 ปีขึ้นไป		F
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในวัยเดียวกัน	3.25	0.88	3.31	0.93	2.89	1.16	1.52
การสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลต่างวัย	3.25	0.88	3.18	1.20	2.78	1.19	1.11
การเข้าร่วมกลุ่มและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ต่อชุมชน	2.87	0.99	2.95	1.18	2.75	1.14	0.27
งานอดิเรกที่เป็นประโยชน์และเกิดความเพลิดเพลิน	2.62	1.06	3.11	1.27	2.25	1.10	4.46*
วิธีแสวงหาความสุข ความเพลิดเพลิน และความสงบส่วนตัวโดยลำพัง	2.75	0.70	3.43	1.10	3.07	1.15	1.81
ข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับผู้สูงอายุ	2.87	0.99	2.75	1.18	2.42	1.13	0.84
ข่าวสารสังคมเกี่ยวกับชีวิตประจำวันทั่ว ๆ ไป	3.00	1.19	2.84	1.21	2.46	1.23	0.99
ข่าวสารการเมืองสังคมปัจจุบัน	2.75	1.28	2.45	1.33	2.28	1.24	0.42
กฎหมายเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน เช่น มรดก							
การทำนิตยกรรม และกฎหมายครอบครัว เป็นต้น	1.75	0.88	1.79	0.92	1.89	0.99	0.12
การทัศนศึกษาเพื่อเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ	2.75	1.58	1.97	1.11	1.75	1.14	2.27
รวม	2.79	0.63	2.78	0.75	2.45	0.77	1.72

จากตาราง 54 แสดงว่า ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60-69 ปี และอายุ 70-79 ปี ต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้สูงอายุที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไป ต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับวิธีแสวงหาความสุข ความเพลิดเพลิน และความสงบส่วนตัวโดยลำพัง ในระดับปานกลาง

ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60-69 ปี อายุ 79-79 ปี และอายุ 80 ปีขึ้นไป ต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับงานอดิเรกที่เป็นประโยชน์และทำให้เกิดความเพลิดเพลินแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความต้องการด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 55 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับงานอดิเรกที่เป็นประโยชน์และทำให้เกิดความเพลิดเพลินของผู้สูงอายุที่มีอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	12.93	6.46	4.46*
ภายในกลุ่ม	77	111.55	1.45	
รวม	79	124.48		

จากตาราง 55 แสดงว่าผู้สูงอายุที่มีอายุต่างกันมีความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับงานอดิเรกที่เป็นประโยชน์และทำให้เกิดความเพลิดเพลินแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 56 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับงานอดิเรกที่เป็นประโยชน์และทำให้เกิดความเพลิดเพลินระหว่างผู้สูงอายุที่มีอายุต่างกันเป็นรายคู่

กลุ่มอายุของผู้สูงอายุ	80 ปีขึ้นไป			60-69 ปี	70-79 ปี
	\bar{X}	2.25	2.63	3.11	
80 ปีขึ้นไป	2.25	-	0.01	0.86*	
60-69 ปี	2.63		-	0.48	
70-79 ปี	3.11			-	

จากตาราง 56 แสดงว่าผู้สูงอายุที่มีอายุ 70-79 ปี ต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับงานอดิเรกที่เป็นประโยชน์และทำให้เกิดความเพลิดเพลินสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

X

ตาราง 57 เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคม จำแนกตามวุฒิการศึกษา

ความต้องการด้านสังคม	ไม่เคยเรียน		ระดับ		ระดับ		อื่น ๆ (ศึกษา		F
	หนังสือ		ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา		ด้วยตนเอง)		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล									
งานวัยเดียวกัน	2.87	1.15	3.37	1.00	3.42	0.76	2.80	1.03	1.88
การสร้างความสัมพันธ์กับบุคคล									
ต่างวัย	2.83	1.20	3.25	1.26	3.31	1.00	2.40	0.96	2.08
การเข้าร่วมกลุ่มและกิจกรรมต่าง ๆ									
เพื่อประโยชน์ต่อชุมชน	2.45	1.17	3.03	1.15	3.21	1.03	2.80	1.03	1.87
งานอดิเรกที่เป็นประโยชน์และเกิด									
ความเพลิดเพลิน	2.20	1.10	3.18	1.27	2.84	1.16	2.80	1.39	2.78*
วิธีแสวงหาความสุข ความเพลิดเพลิน									
และความสงบส่วนตัวโดยลำพัง	2.87	1.07	3.40	1.06	3.52	1.12	3.10	1.10	1.59
ข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับ									
ผู้สูงอายุ	2.37	1.31	2.62	0.92	3.00	1.00	2.70	1.49	1.05
ข่าวสารงานสังคมเกี่ยวกับชีวิต									
ประจำวันทั่ว ๆ ไป	2.20	1.14	2.66	1.10	3.47	1.17	2.70	1.49	4.07**
ข่าวสารการเมืองงานสังคมปัจจุบัน	1.75	0.94	2.44	1.31	3.26	1.28	2.40	1.17	5.74**
กฎหมายเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน เช่น									
มรดก การทำนัยกรรม และกฎหมาย									
ครอบครัว เป็นต้น	1.45	0.65	1.66	0.91	2.47	1.07	1.90	0.73	5.26**

X
ตาราง 57 (ต่อ)

ความต้องการด้านสังคม	ไม่เคยเรียน		ระดับ		ระดับ		อื่น ๆ (ศึกษา		F
	หนังสือ		ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา		ด้วยตนเอง)		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
การทัศนศึกษาเพื่อเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ	1.91	1.24	1.18	1.33	1.89	1.10	1.70	0.82	0.50
รวม	2.29	0.68	2.68	0.77	3.04	0.65	2.53	0.69	4.31**

จากตาราง 57. แสดงว่าผู้สูงอายุที่ไม่เคยเรียนหนังสือต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในวัยเดียวกัน และวิธีแสวงหาความรู้ ความเพลิดเพลินและความสงบส่วนตัวโดยลำพัง อยู่ในระดับปานกลาง

ผู้สูงอายุวุฒิระดับประถมศึกษา ต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้สูงอายุวุฒิระดับมัธยมศึกษา ต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ต้องการความรู้เกี่ยวกับวิธีแสวงหาความสุข ความเพลิดเพลินและความสงบส่วนตัวโดยลำพัง อยู่ในระดับมาก

ผู้สูงอายุที่มีวุฒิอื่น ๆ (ศึกษาด้วยตนเอง) ต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้สูงอายุที่ไม่เคยเรียนหนังสือ วุฒิระดับประถมศึกษา วุฒิระดับมัธยมศึกษา และอื่น ๆ ต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับข่าวสารในสังคมเกี่ยวกับชีวิตประจำวันทั่ว ๆ ไป ข่าวสารการเมืองในสังคมปัจจุบัน และกฎหมายเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน เช่น มรดก การทำพินัยกรรม และกฎหมายครอบครัว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเรื่องงานอดิเรกที่เป็นประโยชน์ และเกิดความเพลิดเพลินแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความต้องการด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 58 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมของผู้สูงอายุที่มีการศึกษาต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	3	6.57	2.19	4.31*
ภายในกลุ่ม	76	38.56	0.51	
รวม	79	45.13		

จากตาราง 58 แสดงว่าโดยเฉลี่ยผู้สูงอายุที่มีการศึกษาต่างกันมีความต้องการรับบริการด้านความรู้ด้านสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 59 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคม จำแนกตามวุฒิการศึกษาเป็นรายคู่

วุฒิของผู้สูงอายุ	ไม่เคยเรียนหนังสือ		ศึกษาด้วยตนเอง		ระดับประถมศึกษา		ระดับมัธยมศึกษา	
	\bar{X}							
		2.30	2.53	2.79	3.04			
ไม่เคยเรียนหนังสือ	2.30	-	0.23	0.49*	0.74*			
ศึกษาด้วยตนเอง	2.53		-	0.26	0.51*			
ระดับประถมศึกษา	2.79			-	0.25			
ระดับมัธยมศึกษา	3.04				-			

จากตาราง 59 แสดงว่าผู้สูงอายุที่ระดับมัธยมศึกษาและผู้ศึกษาระดับประถมศึกษาต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมสูงกว่าผู้สูงอายุที่ไม่เคยเรียนหนังสืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้สูงอายุที่ระดับมัธยมศึกษาต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมสูงกว่าผู้สูงอายุที่ศึกษาด้วยตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 60 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับงานอดิเรกที่เป็นประโยชน์และทำให้เกิดความเพลิดเพลินของผู้สูงอายุที่มีการศึกษาดังกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	3	12.33	4.11	2.78*
ภายในกลุ่ม	76	112.16	1.47	
รวม	79	124.49		

จากตาราง 60 แสดงว่าผู้สูงอายุที่มีการศึกษาดังกันมีความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับงานอดิเรกที่เป็นประโยชน์และทำให้เกิดความเพลิดเพลินแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 61 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับงานอดิเรกที่เป็นประโยชน์และทำให้เกิดความเพลิดเพลินระหว่างผู้สูงอายุที่มีการศึกษาดังกันเป็นรายคู่

วุฒิของผู้สูงอายุ		ไม่เคยเรียน	ศึกษา	ระดับ	ระดับ
		หนังสือ	ด้วยตนเอง	มัธยมศึกษา	ประถมศึกษา
	\bar{X}	2.20	2.80	2.84	3.18
ไม่เคยเรียนหนังสือ	2.20	-	0.60	0.64	0.98*
ศึกษาด้วยตนเอง	2.80		-	0.04	0.38
ระดับมัธยมศึกษา	2.84			-	0.34
ระดับประถมศึกษา	3.18				-

จากตาราง 61 แสดงว่าผู้สูงอายุที่มีวุฒิระดับประถมศึกษา ต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับงานอดิเรกที่เป็นประโยชน์และทำให้เกิดความเพลิดเพลินสูงกว่าผู้สูงอายุที่ไม่เคยเรียนหนังสืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 62 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับข่าวสารในสังคมชีวิตประจำวันทั่ว ๆ ไป ของผู้สูงอายุผู้พิการศึกษาต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	3	17.15	5.71	4.07**
ภายในกลุ่ม	76	106.80	1.40	
รวม	79	123.95		

จากตาราง 62 แสดงว่าผู้สูงอายุผู้พิการศึกษาต่างกันมีความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับข่าวสารในสังคมชีวิตประจำวันทั่ว ๆ ไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 63 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับข่าวสารในสังคมชีวิตประจำวันทั่ว ๆ ไป ระหว่างผู้สูงอายุผู้พิการศึกษาต่างกันเป็นรายคู่

วุฒิของผู้สูงอายุ	\bar{X}	ไม่เคยเรียน	ระดับ	ศึกษา	ระดับ
		หนังสือ	ประถมศึกษา	ด้วยตนเอง	มัธยมศึกษา
	\bar{X}	2.20	2.67	2.70	3.47
ไม่เคยเรียนหนังสือ	2.20	-	0.47	0.50	1.27*
ระดับประถมศึกษา	2.67		-	0.03	0.80
ศึกษาด้วยตนเอง	2.70			-	0.77
ระดับมัธยมศึกษา	3.47				-

จากตาราง 63 แสดงว่าผู้สูงอายุที่ระดับมัธยมศึกษาต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับข่าวสารในสังคมชีวิตประจำวันทั่ว ๆ ไป สูงกว่าผู้สูงอายุที่ไม่เคยเรียนหนังสืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

X

ตาราง 64 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับข่าวสารการเมืองในสังคมปัจจุบันของผู้สูงอายุที่มีการศึกษาค้างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	3	24.30	8.10	5.74**
ภายในกลุ่ม	76	107.25	1.41	
รวม	79	131.55		

จากตาราง 64 แสดงว่าผู้สูงอายุที่มีการศึกษาค้างกันมีความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับข่าวสารการเมืองในสังคมปัจจุบันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 65 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับข่าวสารการเมืองในสังคมปัจจุบันระหว่างผู้สูงอายุที่มีการศึกษาค้างกันเป็นรายคู่

วุฒิของผู้สูงอายุ	\bar{X}	ไม่เคยเรียน	ศึกษา	ระดับ	ระดับ
		หนังสือ	ด้วยตนเอง	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
	\bar{X}	1.75	2.40	2.45	3.26
ไม่เคยเรียนหนังสือ	1.75	-	0.65	0.70	1.51*
ศึกษาดด้วยตนเอง	2.40		-	0.05	0.86*
ระดับประถมศึกษา	2.45			-	0.81*
ระดับมัธยมศึกษา	3.26				-

จากตาราง 65 แสดงว่าผู้สูงอายุทุกระดับมัธยมศึกษาต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับข่าวสารการเมืองในสังคมปัจจุบันสูงกว่าผู้สูงอายุที่ไม่เคยเรียนหนังสือ ผู้สูงอายุที่ศึกษาดด้วยตนเองและผู้สูงอายุทุกระดับประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 66 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับกฎหมายชีวิตประจำวัน เช่น มรดก การทำพินัยกรรมและกฎหมายครอบครัวของผู้สูงอายุ ทุติการศึกษาดังกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	3	11.95	3.98	5.26**
ภายในกลุ่ม	76	57.60	0.76	
รวม	79	69.55		

จากตาราง 66 แสดงว่าผู้สูงอายุทุติการศึกษาดังกัน มีความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับกฎหมายชีวิตประจำวัน เช่น มรดก การทำพินัยกรรม และกฎหมายครอบครัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 67 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับกฎหมายชีวิตประจำวัน เช่น มรดก การทำพินัยกรรมและกฎหมายครอบครัว ระหว่างผู้สูงอายุทุติการศึกษาดังกันเป็นรายคู่

วุฒิของผู้สูงอายุ	ไม่เคยเรียนหนังสือ	ไม่เคยเรียน	ระดับ	ศึกษา	ระดับ
		หนังสือ	ประถมศึกษา	ด้วยตนเอง	มัธยมศึกษา
	\bar{X}	1.46	1.67	1.90	2.47
ไม่เคยเรียนหนังสือ	1.46	-	0.21	0.44	1.01*
ระดับประถมศึกษา	1.67		-	0.23	0.80*
ศึกษาด้วยตนเอง	1.90			-	0.57
ระดับมัธยมศึกษา	2.47				-

จากตาราง 67 แสดงว่าผู้สูงอายุทุติการศึกษาระดับมัธยมศึกษาต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับกฎหมายชีวิตประจำวัน เช่น มรดก การทำพินัยกรรมและกฎหมายครอบครัว สูงกว่าผู้สูงอายุที่ไม่เคยเรียนหนังสือและวุฒิระดับประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

X

ตาราง 68 เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมจำแนกตามสถานภาพสมรส

ความต้องการด้านสังคม	โสด		สมรส		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในวัยเดียวกัน	3.31	1.01	3.12	1.03	0.65
การสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลต่างวัย	2.81	1.16	3.10	1.18	0.90
การเข้าร่วมกลุ่มและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ต่อชุมชน	3.06	1.06	2.82	1.16	0.73
งานอดิเรกที่เป็นประโยชน์และเกิดความเพลิดเพลิน	2.87	1.25	2.73	1.26	0.40
วิธีแสวงหาความสุข ความเพลิดเพลินและความสงบส่วนตัว โดยลำพัง	3.68	0.87	3.12	1.13	1.85
ข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับผู้สูงอายุ	3.68	0.87	2.64	1.21	0.15
ข่าวสารสังคมเกี่ยวกับชีวิตประจำวันทั่ว ๆ ไป	2.93	1.12	2.67	1.28	0.76
ข่าวสารการเมืองในสังคมปัจจุบัน	3.12	1.14	2.25	1.27	2.51*
กฎหมายเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน เช่น มรดก การทำพินัยกรรม และกฎหมายครอบครัว เป็นต้น	2.18	0.98	1.73	0.91	1.75
การทัศนศึกษาเพื่อเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ	1.93	1.12	1.98	1.21	-0.14
รวม	2.96	0.62	2.62	0.78	1.15

X

จากตาราง 68 แสดงว่าผู้สูงอายุที่เป็นโรคต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าต้องการความรู้เกี่ยวกับวิธีแสวงหาความสุข ความเพลิดเพลินและความสงบส่วนตัวโดยลำพัง และข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก

ผู้สูงอายุที่สมรส ต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้สูงอายุที่เป็นโรคและที่สมรส ต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้สูงอายุที่เป็นโรคต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับข่าวสารการเมืองจนสังคมปัจจุบันสูงกว่าผู้สูงอายุที่สมรสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความต้องการด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 69 ^x เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมจำแนกตามอาชีพ

ความต้องการ ด้านเศรษฐกิจ	ค้าขาย		รับจ้าง		รับราชการ		เกษตรกรรม		อื่น ๆ		F
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
การสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลในวัย เดียวกัน	3.00	1.00	3.11	0.99	3.40	0.84	3.07	1.27	3.67	0.86	0.89
การสร้างความสัมพันธ์กับ บุคคลต่างวัย	2.85	1.26	3.05	1.02	3.40	1.17	2.93	1.22	3.44	1.23	0.69
การเข้าร่วมกลุ่มและ กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อ ประโยชน์ต่อชุมชน งานอดิเรกที่เป็น ประโยชน์ และ เกิด ความเพลิดเพลิน	2.85	1.23	2.47	1.12	3.50	0.97	2.67	1.11	3.44	0.73	2.15
วิธีแสวงหาความสุข ความ เพลิดเพลินและความสงบ	2.74	1.31	2.73	1.14	2.60	1.17	2.13	1.06	4.11	0.78	4.16**
ส่วนตัวโดยลำพัง	3.00	1.00	3.15	1.06	4.10	0.99	2.73	1.09	4.00	0.87	4.34**
ข่าวสารความเคลื่อนไหว เกี่ยวกับผู้สูงอายุ	2.25	1.12	2.78	1.27	3.10	1.10	2.47	0.99	3.33	0.87	2.26
ข่าวสารในสังคมเกี่ยวกับ ชีวิตประจำวันทั่ว ๆ ไป	2.22	1.15	2.73	1.36	3.60	0.96	2.47	0.99	3.67	1.11	4.38**

ตาราง 69 (ต่อ)

ความต้องการ ด้านเศรษฐกิจ	ค้าขาย		รับจ้าง		รับราชการ		เกษตรกรรม		อื่น ๆ		F
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
ข่าวสารการเมืองในสังคม											
ปัจจุบัน	2.11	1.18	2.52	1.30	3.00	1.41	2.07	1.03	3.11	1.54	1.94
กฎหมายเกี่ยวกับชีวิต ประจำวัน เช่น มรดก การทำพินัยกรรม และ กฎหมายครอบครัว											
เป็นต้น	1.59	0.69	1.78	0.78	2.70	1.25	1.40	0.63	2.33	1.22	4.80**
การทัศนศึกษาเพื่อเป็น การพักผ่อนหย่อนใจ	2.11	1.33	1.84	1.06	1.60	0.84	1.60	1.06	2.89	1.14	2.22
รวม	2.47	0.80	2.62	0.68	3.10	0.67	2.36	0.63	3.40	0.46	4.82**

X

จากตาราง 69 แสดงว่าผู้สูงอายุอายุอาชีพค้าขายและอาชีพเกษตรกรรมต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในวัยเดียวกัน และวิธีแสวงหาความสุข ความเพลิดเพลิน และความสงบส่วนตัวโดยลำพังอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้สูงอายุอาชีพรับจ้าง ต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้สูงอายุอาชีพรับราชการต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ต้องการความรู้เกี่ยวกับวิธีแสวงหาความสุข ความเพลิดเพลินและความสงบส่วนตัวโดยลำพังในระดับมาก

ผู้สูงอายุอาชีพอื่น ๆ (แม่บ้าน และปรงุยาแผนโบราณ) ต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าต้องการความรู้เกี่ยวกับงานอดิเรกที่เป็นประโยชน์ และให้เกิดความเพลิดเพลินอยู่ในระดับมาก

ผู้สูงอายุอาชีพค้าขาย รับจ้าง รับราชการ เกษตรกรรม และอาชีพอื่น ๆ ต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับงานอดิเรกที่เป็นประโยชน์และให้เกิดความเพลิดเพลิน วิธีแสวงหาความสุข ความเพลิดเพลิน และความสงบส่วนตัวโดยลำพัง ข่าวสารในสังคมเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน ทั้ง ๆ ไป และกฎหมายเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน เช่น มรดก การทำพินัยกรรม และกฎหมายครอบครัว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนความต้องการด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

X
 ตาราง 70 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคม
 ของผู้สูงอายุอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4	9.23	2.31	4.82**
ภายในกลุ่ม	75	35.90	0.48	
รวม	79	45.13		

จากตาราง 70 แสดงว่าโดยเฉลี่ยผู้สูงอายุอายุต่างกัน มีความต้องการรับบริการความรู้
 ด้านสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 71 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคม จำแนกตามอาชีพเป็นรายคู่

อาชีพของผู้สูงอายุ	\bar{X}	เกษตรกรรม	ค้าขาย	รับจ้าง	รับราชการ	อื่น ๆ
		2.35	2.47	2.62	3.10	3.40
เกษตรกรรม	2.35	-	0.12	0.27	0.75*	1.05*
ค้าขาย	2.47		-	0.15	0.63*	0.93*
รับจ้าง	2.62			-	0.48	0.78*
ข้าราชการ	3.10				-	0.30
อื่น ๆ	3.40					-

จากตาราง 71 แสดงว่าผู้สูงอายุอาชีพอื่น ๆ และอาชีพรับราชการต้องการรับบริการ
 ความรู้ด้านสังคมสูงกว่าผู้สูงอายุอาชีพเกษตรกรรม และค้าขาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 และผู้สูงอายุอาชีพอื่น ๆ ต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมสูงกว่าผู้สูงอายุอาชีพรับจ้าง อย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

X

ตาราง 72 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับงานอดิเรกที่เป็นประโยชน์และทำให้เกิดความเพลิดเพลินของผู้สูงอายุอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4	22.60	5.65	4.16**
ภายในกลุ่ม	75	101.89	1.36	
รวม	79	124.49		

จากตาราง 72 แสดงว่าผู้สูงอายุอายุต่างกันมีความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับงานอดิเรกที่เป็นประโยชน์และทำให้เกิดความเพลิดเพลิน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 73 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับงานอดิเรกที่เป็นประโยชน์และทำให้เกิดความเพลิดเพลินระหว่างผู้สูงอายุอายุต่างกันเป็นรายคู่

อายุของผู้สูงอายุ	\bar{X}	กิจกรรม	รับราชการ	รับจ้าง	ค้าขาย	อื่น ๆ
		2.13	2.60	2.74	2.74	4.11
กิจกรรม	2.13	-	0.47	0.61	0.61	1.98*
รับราชการ	2.60		-	0.41	0.14	1.51*
รับจ้าง	2.74			-	-	1.37*
ค้าขาย	2.74				-	1.37*
อื่น ๆ	4.11					-

จากตาราง 73 แสดงว่าผู้สูงอายุอายุอื่น ๆ ต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับงานอดิเรกที่เป็นประโยชน์และทำให้เกิดความเพลิดเพลินสูงกว่าผู้สูงอายุอายุกิจกรรม รับราชการ รับจ้าง และค้าขาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

X

ตาราง 74 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับวิธีแสวงหาความสุข ความเพลิดเพลินและความสงบส่วนตัวโดยลำพังของผู้สูงอายุอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4	18.13	4.53	4.34**
ภายในกลุ่ม	75	78.36	1.05	
รวม	79	96.49		

จากตาราง 74 แสดงว่าผู้สูงอายุอายุต่างกันมีความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับวิธีแสวงหาความสุขความเพลิดเพลินและความสงบส่วนตัวโดยลำพัง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 75 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับวิธีแสวงหาความสุข ความเพลิดเพลินและความสงบส่วนตัวโดยลำพังระหว่างผู้สูงอายุอายุต่างกันเป็นรายคู่

อายุของผู้สูงอายุ	เกษรกรรม คำชาย รับจ้าง อื่น ๆ รับราชการ					
	\bar{X}	2.74	3.00	3.16	4.00	4.10
เกษรกรรม	2.74	-	0.26	0.42	1.26*	1.36*
คำชาย	3.00		-	0.16	1.00*	1.10*
รับจ้าง	3.16			-	0.84*	0.94*
อื่น ๆ	4.00				-	0.10
รับราชการ	4.10					-

จากตาราง 75 แสดงว่าผู้สูงอายุอายุสำหรับราชการและอายุอื่น ๆ ต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับวิธีแสวงหาความสุข ความเพลิดเพลิน และความสงบส่วนตัวโดยลำพังสูงกว่าผู้สูงอายุอายุเกษรกรรม คำชาย และรับจ้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

X
 ตาราง 76 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของความถี่ของการรับบริการความรู้ด้าน
 สังคมเกี่ยวกับข่าวสารนสังคมชีวิตประจำวันทั่ว ๆ ไป ของผู้สูงอายุอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4	23.47	5.87	4.38**
ภายในกลุ่ม	75	100.48	1.34	
รวม	79	123.95		

จากตาราง 76 แสดงว่าผู้สูงอายุอายุต่างกันมีความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคม
 เกี่ยวกับข่าวสารนสังคมชีวิตประจำวันทั่ว ๆ ไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 77 เปรียบเทียบความถี่ของการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับข่าวสารนสังคมชีวิต
 ประจำวันทั่ว ๆ ไป ระหว่างผู้สูงอายุอายุต่างกันเป็นรายคู่

อายุของผู้สูงอายุ		ผู้ชาย	เกษตรกร	รับจ้าง	รับราชการ	อื่น ๆ
	\bar{X}	2.23	2.47	2.74	3.60	3.67
ผู้ชาย	2.23	-	0.24	0.51	1.37*	1.44*
เกษตรกร	2.47		-	0.27	1.13*	1.20*
รับจ้าง	2.74			-	0.86	0.93
รับราชการ	3.60				-	0.07
อื่น ๆ	3.67					-

จากตาราง 77 แสดงว่าผู้สูงอายุอายุอื่น ๆ และรับราชการต้องการรับบริการความรู้ด้าน
 สังคมเกี่ยวกับข่าวสารนสังคมชีวิตประจำวันทั่ว ๆ ไป สูงกว่าผู้สูงอายุอายุผู้ชาย และ เกษตรกรรม
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

X
 ตาราง 78 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของความต้องการรับบริการด้านสังคมเกี่ยวกับ
 กฎหมายชีวิตประจำวัน เช่น มรดก การทำพินัยกรรม และกฎหมายครอบครัวของผู้สูงอายุอาชีพ
 ต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4	14.17	3.64	4.80**
ภายในกลุ่ม	75	55.38	0.74	
รวม	79	69.55		

จากตาราง 78 แสดงว่าผู้สูงอายุอาชีพต่างกันมีความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคม
 เกี่ยวกับกฎหมายชีวิตประจำวัน เช่น มรดก การทำพินัยกรรม และกฎหมายครอบครัว แตกต่างกัน
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

x

ตาราง 79 เปรียบเทียบความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับกฎหมายชีวิตประจำวัน เช่น มรดก การทำพินัยกรรม และกฎหมายครอบครัวระหว่างผู้สูงอายุอาชีพต่างกันเป็นรายคู่

อาชีพของผู้สูงอายุ	\bar{X}	เกษตรกรรม	ค้าขาย	รับจ้าง	อื่น ๆ	รับราชการ
		1.40	1.59	1.79	2.33	2.70
เกษตรกรรม	1.40	-	0.19	0.39	0.93*	1.30*
ค้าขาย	1.59		-	0.20	0.74	1.11*
รับจ้าง	1.79			-	0.54	0.91*
อื่น ๆ	2.33				-	0.37
รับราชการ	2.70					-

จากตาราง 79 แสดงว่าผู้สูงอายุอาชีพรับราชการและอาชีพอื่น ๆ ต้องการรับบริการความรู้เกี่ยวกับกฎหมายชีวิตประจำวัน เช่น มรดก การทำพินัยกรรม และกฎหมายครอบครัวสูงกว่าผู้สูงอายุอาชีพเกษตรกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้สูงอายุอาชีพรับราชการต้องการรับความรู้เกี่ยวกับกฎหมายชีวิตประจำวัน เช่น มรดก การทำพินัยกรรม และกฎหมายครอบครัว สูงกว่าผู้สูงอายุอาชีพค้าขาย และอาชีพรับจ้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การวิเคราะห์และเปรียบเทียบความต้องการรับบริการทางการศึกษาของระบบโรงเรียนด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา บ้านบางแค กรุงเทพมหานคร กับผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี ดังปรากฏในตาราง 80 - 82 ดังต่อไปนี้

ตาราง 80 เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของความต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพ

ความต้องการด้านสุขภาพ	สถานสงเคราะห์คนชรา				t
	บ้านบางแค		บ้านบางละมุง		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
<u>สุขภาพทางกาย</u>					
การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ	2.92	1.13	2.68	1.14	0.96
การป้องกันดูแลรักษาสุขภาพเบื้องต้น	3.19	0.94	2.97	1.17	0.91
โรคที่เป็นอันตรายแก่ผู้สูงอายุ	2.90	1.03	2.63	1.13	1.13
วิธีออกกำลังกายที่เหมาะสมกับเพศและวัย	3.19	1.40	3.23	1.08	-0.16
การรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกายของผู้สูงอายุ	3.04	0.99	2.86	0.78	0.90
การบริหารกายภาพบำบัดเบื้องต้น	2.95	1.31	2.92	1.02	0.12
การป้องกันอุบัติเหตุในวัยสูงอายุ	2.71	1.15	2.76	1.17	-0.19
วิธีตรวจสอบสุขภาพเบื้องต้น	2.83	0.99	2.47	1.06	1.57
การดูแลสุขภาพของฟันและอนามัยในช่องปาก	2.42	1.45	1.74	0.87	2.72**
การช้ยาและสิ่งเสพติดที่เป็นอันตรายแก่สุขภาพของผู้สูงอายุ	1.61	0.91	1.76	0.88	-0.72
สมุนไพรไทยที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ	2.14	1.42	1.64	1.10	1.05
รวม	2.72	0.64	2.53	0.66	1.30
<u>สุขภาพทางจิต</u>					
วิธีการทำสมาธิเพื่อให้อึดสงบ ใจสบาย	3.14	1.37	3.28	1.18	-0.51
ธรรมชาติที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพจิตเมื่อเกิดความกังวลใจ กลุ่มใจ	3.52	1.09	3.31	1.04	0.87
การรู้จักหาความสุขด้วยวิธี "รู้จักทำใจ"	3.76	1.00	3.23	0.99	2.34*
การปรับวิถีชีวิตเพื่อให้มีสุขภาพจิตที่ดีด้วยวิธีการปฏิบัติอย่างง่าย	3.57	0.97	2.86	0.84	3.45**
วิธีฝึกอารมณ์ให้สงบ	3.69	0.95	3.08	0.81	3.07**
เคล็ดลับในการดำรงชีวิตให้มีความสุข	3.61	0.99	2.71	0.80	4.49***
รวม	3.55	0.78	3.08	0.75	2.73**

จากตาราง 80 แสดงว่าผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร ต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายอยู่ในระดับปานกลาง และด้านสุขภาพทางจิตอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับการรู้จักหาความสุขด้วยวิธีรู้จักทำใจ

ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี ต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายและด้านสุขภาพทางจิตอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร และผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี ต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางกายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าแตกต่างกันในเรื่องการดูแลสุขภาพของฟันและอนามัยในช่องปาก สูงกว่าผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านสุขภาพทางจิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร ต้องการความรู้สูงกว่าผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ 4 เรื่องคือ การรู้จักหาความสุขด้วยวิธี "รู้จักทำใจ" ที่ระดับ .05 การปรับวิถีชีวิตเพื่อให้มีสุขภาพจิตที่ดีด้วยวิธีการปฏิบัติอย่างง่าย วิธีมีอารมณ์ให้สงบที่ระดับ .01 และเคล็ดลับในการดำรงชีวิตให้มีความสุขที่ระดับ .001 ส่วนความต้องการด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 81 เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของความต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจ

ความต้องการด้านเศรษฐกิจ	สถานสงเคราะห์คนชรา				t
	บ้านบางแค		บ้านบางละมุง		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
การใช้จ่ายเงินจากรายได้ประจำเพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด	3.30	0.95	2.68	1.01	2.84**
งานอดิเรกเพื่อเพิ่มพูนรายได้	2.07	1.33	1.92	1.10	0.55
แนวทางการทำให้เกิดรายได้ เกิดดอกผล	1.97	1.14	1.55	0.89	1.89
การรู้จักเลือกซื้อสินค้าเพื่ออุปโภคบริโภค	2.57	0.91	2.21	0.81	1.86
การประกันสุขภาพและการประกันชีวิต	1.95	0.98	1.52	0.73	2.18*
สวัสดิการที่ผู้สูงอายุมีสิทธิจะได้รับ	2.57	0.97	1.84	0.79	3.67***
การปรับวิถีชีวิตเพื่อให้สอดคล้องกับรายรับที่ลดลง	2.90	0.93	2.31	0.87	2.91**
บริการทางสุขภาพที่รัฐให้แก่ผู้สูงอายุ	2.83	0.96	2.23	0.94	2.80**
ข่าวสารเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน	2.80	1.45	2.26	0.92	2.03
รวม	2.55	0.57	2.06	0.55	3.92***

จากตาราง 81 แสดงว่าผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร ต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าต้องการความรู้เกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินจากรายได้ประจำเพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดในระดับปานกลาง

ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี ต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินจากรายได้ประจำเพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร และผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี ต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์

คนชราบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร ต้องการความรู้สูงกว่าผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา บ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ 5 เรื่องคือ ความรู้เกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินจากรายได้ประจำ เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด การปรับวิถีชีวิตเพื่อให้สอดคล้องกับรายรับที่ลดลง บริการทางสุขภาพที่รัฐให้แก่ผู้สูงอายุ ที่ระดับ .01 สวัสดิการที่ผู้สูงอายุมีสิทธิ์จะได้รับ ที่ระดับ .001 และการประกันสุขภาพและการประกันชีวิต ที่ระดับ .05 ส่วนความต้องการด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 82 เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของความต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคม

ความต้องการด้านเศรษฐกิจ	สถานสงเคราะห์คนชรา				t
	บ้านบางแค		บ้านบางละมุง		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในวัยเดียวกัน	3.38	0.96	2.92	1.05	2.05*
การสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลต่างวัย	3.33	1.20	2.73	1.08	2.32*
การเข้าร่วมกลุ่มและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ต่อชุมชน	3.14	1.22	2.57	0.98	2.27**
งานอดิเรกที่เป็นประโยชน์และเกิดความเพลิดเพลิน	2.95	1.41	2.55	1.03	1.43
วิธีแสวงหาความสุข ความเพลิดเพลินและความสงบส่วนตัว โดยลำพัง	3.54	1.13	2.89	0.98	2.75**
ข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับผู้สูงอายุ	2.66	1.07	2.63	1.24	0.14
ข่าวสารในสังคมเกี่ยวกับชีวิตประจำวันทั่ว ๆ ไป	2.80	1.25	2.63	1.26	0.63
ข่าวสารการเมืองในสังคมปัจจุบัน	2.47	1.35	2.36	1.24	0.37
กฎหมายเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน เช่น มรดก การทำนัยกรรม และกฎหมายครอบครัว เป็นต้น	1.97	1.05	1.65	0.78	1.53
การทัศนศึกษาเพื่อเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ	2.14	1.34	1.78	0.99	1.33
รวม	2.84	0.75	2.47	0.72	2.22*

จากตาราง 82 แสดงว่าผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร ต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับวิธีแสวงหาความสุข ความเพลิดเพลินและความสงบส่วนตัวโดยลำพังอยู่ในระดับมาก

ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี ต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในวัยเดียวกันอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร และผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี ต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร ต้องการความรู้สูงกว่าผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ 4 เรื่องคือ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในวัยเดียวกัน การสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลต่างวัย การเข้าร่วมกลุ่ม และกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ต่อชุมชน ที่ระดับ .05 วิธีแสวงหาความสุข ความเพลิดเพลินและความสงบส่วนตัวโดยลำพัง ที่ระดับ .01 ส่วนความต้องการด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความต้องการในการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนในด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความต้องการในการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนในด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราในกรุงเทพมหานครกับจังหวัดชลบุรี
3. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการในการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนในด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ของตัวแปรต่าง ๆ คือ เพศ กลุ่มอายุ วุฒิการศึกษา สถานภาพสมรส และอาชีพเดิม ของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา

สมมติฐานในการวิจัย

1. ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ต่างกัน มีความต้องการในการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ไม่แตกต่างกัน
2. ผู้สูงอายุที่มีเพศ กลุ่มอายุ วุฒิการศึกษา สถานภาพสมรส และอาชีพเดิมต่างกัน มีความต้องการในการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร และผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำนวน 80 คน ได้มาจากการสุ่มแบบมีระบบจากรายชื่อที่ขึ้นทะเบียนไว้จนทะเบียนของผู้สูงอายุ จำนวน 800 คน ซึ่งพำนักอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร และสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี ตั้งแต่เดือนกันยายน 2502 ถึงเดือนสิงหาคม 2533

การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้สูงอายุและความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในด้านสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันดูแลรักษาสุขภาพทั่ว ๆ ไปของผู้สูงอายุ การรักษาสุขภาพจิตโดยอาศัยวิธีการทางศาสนา เพื่อฝึกให้มีจิตใจสงบมั่นคง สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ด้านเศรษฐกิจ เกี่ยวกับการใช้จ่าย การเลือกซื้อสินค้าที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน งานอดิเรกที่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งข่าวสารที่เกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน และด้านสังคม เกี่ยวกับการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลแต่ละวัย การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ งานอดิเรกที่ทำให้เพลิดเพลิน ข่าวสารของผู้สูงอายุ ข่าวสารการเมืองและสังคมปัจจุบัน ตลอดจนความคิดเห็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้สูงอายุ คิดเป็นร้อยละ
2. วิเคราะห์ความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนในด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม กระทำโดยแจกแจงความถี่ หาค่ามัธยฐานเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร กับสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี โดยอาศัย t -test

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามตัวแปรเพศ สถานภาพสมรส ใช้ t-test ตัวแปรอายุ การศึกษาและอาชีพ ใช้ F-test วิเคราะห์ความแปรปรวนตัวประกอบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ใช้วิธี Studentized-q-statistic โดยวิธีการของนิวแมนคูลส์ (Newman Keuls Method)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลได้ดังนี้

1. ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา ต้องการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง ต้องการความรู้ทางด้านสุขภาพทางกายอยู่ในระดับมากในเรื่องการป้องกันดูแลรักษาสุขภาพเบื้องต้น วิธีออกกำลังกายที่เหมาะสมกับเพศและวัย และการป้องกันอุบัติเหตุในวัยสูงอายุ และต้องการความรู้ทางด้านสุขภาพทางจิตอยู่ในระดับมาก เช่น เรื่องการรู้จักหาความสุขด้วยวิธีรู้จักทำใจ ธรรมะที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพจิตเมื่อเกิดความกังวล กลุ่มนี้จึงมีกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพจิตให้สงบ วิธีการทำสมาธิเพื่อให้จิตสงบใจสบาย การปรับวิถีชีวิตเพื่อให้มีสุขภาพจิตที่ดีด้วยวิธีการปฏิบัติอย่างง่าย และเคล็ดลับในการดำรงชีวิตที่มีความสุข

ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา ต้องการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับเรื่องการเงินใช้จ่ายเงินจากรายได้ประจำ เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด และข่าวสารเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก

ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา ต้องการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ต้องการความรู้เรื่องวิธีแสวงหาความสุข ความเพลิดเพลินและความสงบส่วนตัวโดยลำพัง ข่าวสารในสังคมเกี่ยวกับชีวิตประจำวันทั่ว ๆ ไป การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในวัยเดียวกัน งานอดิเรกที่เป็นประโยชน์และเกิดความเพลิดเพลิน และข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบความต้องการในการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนระหว่างสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร และสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า ด้านสุขภาพทางกายแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ด้านสุขภาพทางจิต สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค กรุงเทพมหานครมีความต้องการรับบริการความรู้เกี่ยวกับด้านสุขภาพจิต สูงกว่าสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความแตกต่างกันในเรื่องต่อไปนี้คือ การรู้จักหาความสุขด้วยวิธี "รู้จักทำใจ" การปรับวิถีชีวิตเพื่อให้สุขภาพจิตที่ดีด้วยวิธีการปฏิบัติอย่างง่าย วิธีฝึกอารมณ์ให้สงบ และเคล็ดลับในการดำรงชีวิตที่มีความสุข

ด้านเศรษฐกิจ พบว่า สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร ต้องการรับบริการความรู้ด้านเศรษฐกิจ สูงกว่าสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 มีความแตกต่างกันในเรื่องต่อไปนี้คือ การข้ข้ายเงินจากรายได้ประจำเพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด การประกันสุขภาพและการประกันชีวิต สวัสดิการที่ผู้สูงอายุมีสิทธิ์จะได้รับ การปรับวิถีชีวิตเพื่อให้ความสอดคล้องกับรายรับที่ลดลง และบริการทางสุขภาพที่รัฐให้แก่ผู้สูงอายุ

ด้านสังคม พบว่า ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร ต้องการรับบริการความรู้ด้านสังคม สูงกว่าผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความแตกต่างกันในเรื่องต่อไปนี้คือ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในวัยเดียวกัน การสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลต่างวัย การเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ต่อชุมชน และวิธีแสวงหาความสุข ความเพลิดเพลิน และความสงบส่วนตัวโดยลำพัง

3. เปรียบเทียบความต้องการในการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามตัวแปรต่าง ๆ คือเพศ พบว่า ต้องการความรู้ด้านสุขภาพแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เพศชายต้องการรับความรู้เรื่องการทำข้ข้ายและสิ่ง เสพติดที่เป็นอันตรายแก่สุขภาพของผู้สูงอายุ สูงกว่าเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านเศรษฐกิจ พบว่าทั้งสองเพศต้องการความรู้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และด้านสังคม พบว่าทั้งสองเพศต้องการความรู้

แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เพศชายต้องการรับความรู้เรื่องข่าวสารการเมืองในสังคมปัจจุบันสูงกว่าเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อายุ พบว่าต้องการรับความรู้ด้านสุขภาพแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ผู้สูงอายุที่มีอายุ 70-79 ปี ต้องการรับความรู้เรื่องการป้องกันอุบัติเหตุในวัยสูงอายุสูงกว่าผู้สูงอายุกลุ่มอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเรื่องธรรมชาติที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพจิต เมื่อเกิดความกังวลกลุ่มมาจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านเศรษฐกิจ พบว่าผู้สูงอายุทุกกลุ่มอายุต้องการความรู้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และด้านสังคม พบว่าต้องการความรู้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ผู้สูงอายุที่มีอายุ 70-79 ปี ต้องการความรู้เรื่องงานอดิเรกที่เป็นประโยชน์ และทำให้เกิดความเพลิดเพลิน สูงกว่าผู้สูงอายุกลุ่มอื่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 /

✕ วุฒิมหาวิทยาลัย พบว่า ต้องการความรู้ด้านสุขภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผู้สูงอายุที่มีวุฒิมหาวิทยาลัยต้องการรับความรู้สูงกว่าผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษากลุ่มอื่น ๆ งานเรื่องการป้องกันดูแลรักษาสุขภาพเบื้องต้นที่ระดับ .01 เรื่องการป้องกันอุบัติเหตุในวัยสูงอายุที่ระดับ .05 และเรื่องการดูแลสุขภาพของฟันและอนามัยในช่องปากที่ระดับ .001 ด้านเศรษฐกิจพบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ผู้สูงอายุที่มีวุฒิมหาวิทยาลัยต้องการความรู้เรื่องแนวทางการทำให้เกิดรายได้เกิดดอกผล สูงกว่าผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษากลุ่มอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านสังคมพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนั้นยังพบว่าผู้สูงอายุวุฒิมหาวิทยาลัยต้องการความรู้เกี่ยวกับงานอดิเรกที่เป็นประโยชน์ และเกิดความเพลิดเพลินสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีวุฒิมหาวิทยาลัยกลุ่มอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้สูงอายุที่มีวุฒิมหาวิทยาลัยต้องการความรู้เกี่ยวกับข่าวสารในสังคมชีวิตประจำวันทั่ว ๆ ไป ข่าวสารการเมืองในสังคมปัจจุบัน และกฎหมายเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน เช่น มรดก การทำพินัยกรรม และกฎหมายครอบครัว สูงกว่าผู้สูงอายุที่มีวุฒิมหาวิทยาลัยกลุ่มอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

๗ สถานภาพสมรส พบว่า ต้องการความรู้ด้านสุขภาพแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ผู้สูงอายุที่เป็นโสดต้องการความรู้เกี่ยวกับการป้องกันดูแลรักษาสุขภาพเบื้องต้น สูง

กว่าผู้สูงอายุที่สมรสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ผู้สูงอายุที่เป็นโสดต้องการความรู้เกี่ยวกับข่าวสารการเมืองในสังคมปัจจุบันสูงกว่าผู้สูงอายุที่สมรส แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

X อาชีพเดิม พบว่า ต้องการความรู้ด้านสุขภาพทางกายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังพบว่าผู้สูงอายุอาชีพรับราชการต้องการความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ และการป้องกันอุบัติเหตุในวัยผู้สูงอายุสูงกว่าผู้สูงอายุทุกกลุ่มอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผู้สูงอายุอาชีพอื่น ๆ ต้องการความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของฟันและอนามัยในช่องปาก สูงกว่าผู้สูงอายุทุกกลุ่มอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนด้านสุขภาพจิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้สูงอายุอาชีพรับราชการต้องการความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพจิต เมื่อเกิดความกังวล กลุ้มใจ สูงกว่าผู้สูงอายุทุกกลุ่มอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้สูงอายุอาชีพอื่น ๆ ต้องการความรู้เกี่ยวกับการปรับวิถีชีวิตเพื่อให้มีสุขภาพจิตที่ดีด้วยวิธีการปฏิบัติอย่างง่าย สูงกว่าผู้สูงอายุทุกกลุ่มอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านเศรษฐกิจ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ผู้สูงอายุอาชีพรับราชการต้องการความรู้เกี่ยวกับการรู้จักเลือกซื้อสินค้าเพื่ออุปโภคและบริโภค สูงกว่าผู้สูงอายุอาชีพค้าขาย รับจ้าง และเกษตรกรกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผู้สูงอายุอาชีพอื่น ๆ ต้องการความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้สูงกว่าผู้สูงอายุทุกกลุ่มอาชีพคือ การใช้จ่ายเงินจากรายได้ประจำเพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ข่าวสารเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเรื่องการรู้จักเลือกซื้อสินค้าเพื่ออุปโภคและบริโภค การปรับวิถีชีวิตเพื่อให้สอดคล้องกับรายรับที่ลดลง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านสังคมพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้พบว่าผู้สูงอายุอาชีพรับราชการต้องการความรู้เกี่ยวกับเรื่องวิธีแสวงหาความสุข ความเพลิดเพลิน ความสงบส่วนตัวโดยลำพัง และเรื่องกฎหมายเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน เช่น มรดก การทำพินัยกรรม และกฎหมายครอบครัว เป็นต้น สูงกว่าผู้สูงอายุทุกกลุ่มอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผู้สูงอายุอาชีพอื่น ๆ ต้องการ

เพลิดเพลิน และเรื่องข่าวสารในสังคม

ชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ความรู้เกี่ยวกับงานอดิเรกที่เป็นประโยชน์และทำให้เกิดความเพลิดเพลิน และเรื่องข่าวสารในสังคมเกี่ยวกับชีวิตประจำวันทั่ว ๆ ไป สูงกว่าผู้สูงอายุทุกกลุ่มอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การอภิปรายผล

การวิเคราะห์และเปรียบเทียบความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา พบประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้ คือ

1. ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราต้องการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนทางด้านจิตใจมากกว่าด้านสุขภาพทางกาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุเล็งเห็นว่าการมีสุขภาพจิตที่ดีเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในวัยสูงอายุ เพราะจะช่วยให้สามารถปรับตัวกับชีวิตให้ยอมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ได้อย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วิรัช แม้วสกุล (2527 : 63) พบว่า ผู้สูงอายุต้องการเรียนรู้ด้านการทำจิตใจและอารมณ์เพื่อความมีความสุข เช่น หลักธรรมะคำสั่งสอนทางศาสนา การรักษาสุขภาพจิตที่ดีในชีวิตประจำวัน และการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจและอารมณ์เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ เป็นต้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นความจำเป็นอย่างหนึ่งเพราะเมื่อสุขภาพทางร่างกายของบุคคลมีการเปลี่ยนแปลงไปจนทางเสื่อมลง สภาพทางจิตใจและอารมณ์ย่อมได้รับความกระทบกระเทือนตามไปด้วยเช่นกัน ซึ่งผลการศึกษาวิจัยของ นิตา ชูโรด (2525 : 3 - 30) พบว่า กิจกรรมที่คนชราส่วนใหญ่สนใจเข้าร่วมบ่อยที่สุด ได้แก่ กิจกรรมทางศาสนา เหตุผลที่เข้าร่วมเพราะความเชื่อและความศรัทธาต่อศาสนา ซึ่งเมื่อเข้าร่วมแล้วทำให้จิตใจสงบสุขหรืออาจเป็นเพราะผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องมาอยู่ร่วมกันในสถานที่แห่งเดียวกัน ซึ่งอาจมีผลเสียทางด้านจิตใจจากการสัมภาษณ์กับผู้สูงอายุบางท่านแสดงความน้อยใจรู้สึกว่าคุณถูกสังคมจำแนกว่าไม่มีคุณค่า ต้องกลายเป็นภาระของสังคม จึงรู้สึกว่าย้อย่างไรจึงจุดหมายเพื่อรอวันตายเท่านั้น

ด้านเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุต้องการรับบริการความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเงินซึ่งจ่ายเงินรายได้ประจำเพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด และเรื่องข่าวสารเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบันภาวะเงินเฟ้อทำให้อำนาจการซื้อลดลงและค่าครองชีพ

สูงขึ้น จึงทำให้รายได้ไม่พอกับรายจ่าย ซึ่งสมพร เทพสิทธิ์า (2529 : 60) สรุปถึงปัญหาของผู้สูงอายุที่สำคัญมีปัญหาด้านเศรษฐกิจคือ ผู้สูงอายุจะมีรายได้ไม่ดี ไม่เพียงพอกับการครองชีพ และจากการศึกษาของ เขียรศรี วิวิธสิริ (2527 : 74) ที่สรุปถึงปัญหาของผู้สูงอายุว่า ด้านการเงินรายได้ก็จะไม่มีหรือลดลงตามมาด้วยความรู้สึกสูญเสียความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ฉะนั้นควรต้องตัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นออก เพื่อให้รายจ่ายสมดุลกับรายได้

ด้านสังคม ผู้สูงอายุต้องการรับบริการความรู้เกี่ยวกับวิถีแสวงหาความสุข ความเพลิดเพลิน และความสงบส่วนตัวโดยลำพัง ข้าราชการสังคมเกี่ยวกับชีวิตประจำวันทั่ว ๆ ไป การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในวัยเดียวกัน งานอดิเรกที่เกิดประโยชน์และให้ความเพลิดเพลิน และข้าราชการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการที่เข้ามาทำนุบำรุงสถานสงเคราะห์ต้องปรับตัวปรับใจให้เข้ากับเพื่อนผู้สูงอายุวัยเดียวกัน หรือกฎระเบียบต่าง ๆ เพราะผู้สูงอายุมาจากหลาย ๆ ที่ ย่อมแตกต่างกันเรื่องอุปนิสัย และเรื่องประสบการณ์ เพราะฉะนั้นอาจทำให้เกิดปัญหาได้ (อัญชัญ กาญจนพบ. 2525 : 101) ส่วนความสนใจข่าวสารต่าง ๆ ข้าราชการและเกี่ยวกับผู้สูงอายุด้วยกันเอง อาจเป็นการชดเชยให้เกิดกิจกรรม ดังเช่น เคยกระทำสืบเนื่องมา การหาประสบการณ์ใหม่ ๆ แปลก ๆ ทำหน้าที่ได้รับการตอบสนองความปรารถนาทางสังคม ไม่ถูกตัดจากความรู้ ทำหน้าที่เป็นผู้ที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์และตามทันบุคคลที่อายุน้อยกว่า (ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2518 : 127) และความต้องการงานอดิเรก หรือการแสวงหาความสุข ความสงบส่วนตัวโดยลำพัง เป็นที่สนใจมากเพราะการที่ผู้สูงอายุเข้ามาทำนุบำรุงสถานสงเคราะห์นั้นจำเป็นต้องพึ่งพาตัวเองมากขึ้น บางครั้งจะรู้สึกว่าต้องอยู่ตามลำพัง ว่าแห้ว ห่างไกลญาติพี่น้อง เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นต้องพยายามแก้ไขด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้ความต้องการเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับมาก

สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาสำคัญของผู้สูงอายุซึ่งจะรู้สึกว่าการทอดทิ้ง ว่าแห้วไม่รู้จักพูดกับใครเนื่องจากต้องอยู่ตามลำพัง ด้วยเหตุผลต่าง ๆ เช่น ลูกหลานต่างแยกย้ายไปมีครอบครัว หรือไปประกอบอาชีพตามก้นด หรือเพื่อนรุ่นเดียวกันที่อาจจะไปเยี่ยมเยียนกันได้อาจถึงแก่กรรมไปมากแล้ว หรือย้ายไปอยู่ที่อื่น ซึ่งเหล่านี้ก็ถือว่าเป็นการสูญเสียทางใจ (พยอม อิงคตานุวัฒน์. 2523 : 119)

2. เปรียบเทียบความต้องการในการรับบริการทางการศึกษาจากระบบโรงเรียนของ ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร กับผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร ต้องการรับบริการความรู้ด้านสุขภาพทางจิต ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม สูงกว่าผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, .001 และ .05 ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร ตั้งอยู่ในเขตชุมชน ความแออัดมีมาก สภาพสิ่งแวดล้อมค่อนข้างจะพลุกพล่าน มีเสียงรบกวน เช่น เสียงรถยนต์หรือเสียงเด็กจากรถโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งตั้งอยู่ติดกัน นอกจากนี้จำนวนของผู้เข้าหามีเป็นจำนวนมาก ในขณะที่เนื้อที่มีจำกัด ทำให้ค่อนข้างคับแคบ และมีผู้สนใจเข้าเยี่ยมแทบทุกวัน ซึ่งมีทั้งมาบริจาคทรัพย์สิน สิ่งของ และเพื่อศึกษาสัมภาษณ์ หาคูขี้หอม หาข้อมูลต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้อาจทำให้สุขภาพจิตของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ที่ต้องการความสงบเกิดความคับข้องใจจนการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมรอบตัว จึงต้องการความรู้ที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อให้มีสุขภาพจิตที่ดี จากการศึกษาวิจัยของ วิรัช แม้วสกุล (2527 : 63) พบว่า ผู้สูงอายุต้องการเรียนรู้ในด้าน การทำจิตใจและอารมณ์ให้มีความสุข เช่น หลักธรรมะ คำสั่งสอนทางศาสนา การรักษาสุขภาพจิตที่ดีในชีวิตประจำวัน และการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจและอารมณ์เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่ง

ส่วนความต้องการด้านเศรษฐกิจสูงกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาวะค่าครองชีพในกรุงเทพมหานครสูงกว่าในต่างจังหวัด ถึงแม้ว่าสถานสงเคราะห์จะเป็นการค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ แต่ในเรื่องค่าใช้จ่ายส่วนตัว ผู้สูงอายุต้องรับผิดชอบเอง ประกอบกับผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งที่มีอาชีพรับราชการเมื่อเกษียณทำหารายได้ลดลง แต่ปัจจุบันค่าครองชีพสูงขึ้น ค่าของเงินลดลง นอกจากนั้นพื้นฐานการศึกษาของผู้สูงอายุอยู่ในระดับค่อนข้างสูงกว่า เหตุผลเหล่านี้จึงอาจทำให้ต้องการนำความรู้ในเรื่องเศรษฐกิจไปแก้ปัญหา หรือทำให้มีความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น จากการศึกษาวิจัยของ นิศา ชูรอด (2525 : 107 - 108) พบว่า ปัญหาเศรษฐกิจเป็นปัญหาสำคัญของผู้สูงอายุ หรืออาจเป็นเพราะคนชราส่วนใหญ่อาศัยเฉพาะในกรุงเทพมหานครเป็นคนทันสมัยในด้านการรับข่าวสาร

มีความสนใจในเหตุการณ์ปัจจุบัน เป็นคนมีเหตุผล มีการวางแผนชีวิตไว้ล่วงหน้า (สุวรรณี
พลับพลาทอง. 2522 : 165 - 170)

ส่วนด้านสังคม ผู้สูงอายุต้องการความรู้ด้านสังคมสูงกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคน
ชราในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีพื้นฐานการศึกษาค่อนข้าง
สูง มีอาชีพรับราชการทำางานประจำ หรือมีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นสังคม
เมือง ทำให้มีวิถีชีวิตที่ต้องพบกับผู้คน มีสังคมกว้างมากกว่าผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา
บ้านบางละมุง ซึ่งมีลักษณะที่กล่าวมาข้างต้นตรงกันข้ามกัน เหตุผลเหล่านี้อาจทำให้ต้องการความรู้
ด้านสังคมเพื่อนำไปแก้ปัญหาที่ประสบอยู่หรือช่วยทำให้มีความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพราะการหา
ประสบการณ์ใหม่ ๆ อยู่เสมอ ทำให้ได้รับการตอบสนองความปรารถนาทางสังคมไม่ถูกตัดขาดจาก
ความรู้ ทำให้เป็นผู้ที่ทันโลก ทันเหตุการณ์และตามทันบุคคลที่อายุน้อยกว่า (ศรีเรือน แก้วกังวาล.
2518 : 127)

จากสาเหตุดังกล่าวอาจทำให้ความต้องการรับบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียน
ของผู้สูงอายุทั้งสองแห่งแตกต่างกัน

3. เมื่อเปรียบเทียบความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนในด้าน
สุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ของตัวแปรต่าง ๆ คือ เพศ กลุ่มอายุ วุฒิการศึกษา
สถานภาพสมรส และอาชีพเดิมของผู้สูงอายุ พบว่า เพศ กลุ่มอายุ และสถานภาพสมรส ไม่แตกต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ตัวแปรที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตาม
สมมุติฐานที่ตั้งไว้คือ วุฒิการศึกษาและอาชีพเดิมของผู้สูงอายุ ซึ่งจะนำมาอภิปรายผลดังนี้คือ

วุฒิการศึกษา พบว่า ผู้สูงอายุวุฒิระดับมัธยมศึกษาต้องการความรู้ด้านสุขภาพจิต
สูงกว่าผู้สูงอายุวุฒิศึกษากลุ่มอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพื้นฐานการศึกษาค่อนข้างสูง จึงสนใจ
ที่จะเรียนหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ตลอดเวลา เพราะเห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็น และเป็นประโยชน์
แก่ตนเอง นิสิต ชูโรด (2525 : 1 - 3) ได้ศึกษาวิจัยพบว่า กลุ่มคนชราที่มีการศึกษาน้อย
หรือขาดการศึกษามักจะขาดความรู้ในการระมัดระวังดูแลสุขภาพของตนเองยามแก่เฒ่า รวม
ทั้งขาดโอกาสที่จะแสวงหาความรู้ในการใช้ชีวิตในวัยชราอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งตรงกันข้ามกับ
คนชราที่มีการศึกษาค่อนข้างสูง และผู้สูงอายุวุฒิระดับมัศึกษายังต้องการความรู้ด้านสังคมสูงกว่า

ทั้งนี้ เพราะเคยผ่านการศึกษาล่าเรียนมา ทำให้ผู้สนใจรู้จักหาความรู้ ประสบการณ์ใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา ประกอบกับการศึกษาสูง ทำให้มีโอกาสประกอบอาชีพที่ดีกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย จึงทำให้ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม พบปะผู้คนหลากหลาย มองเห็นความสำคัญของการอยู่ร่วมกัน และการปรับตัวเพื่อเข้าสังคมและสิ่งแวดล้อม ฯลฯ ซึ่งจากการศึกษาวิจัยของ สุวรรณี พลัฒลาทอง (2522 : 144 - 145) ที่พบว่าผู้สูงอายุที่ได้รับการศึกษาสูง มีความทันสมัย และมองตนเองว่ามีคุณค่าต่อสังคมสูงกว่าผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อยกว่า ซึ่งตรงกันข้ามกับผู้ที่ไม่เคยเรียนหนังสือหรือมีการศึกษาในระดับต่ำ ทำให้ขาดความสนใจ รับผิดชอบต่อตนเอง ละเลยความรู้ที่จำเป็นและมีประโยชน์ต่อตนเอง จึงทำให้ความสนใจต้องการรับความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ น้อยกว่า

อาชีพเดิม พบว่า ผู้สูงอายุอาชีพรับราชการต้องการความรู้ด้านสุขภาพสูงกว่าผู้สูงอายุทุกกลุ่มอาชีพ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุอาชีพรับราชการส่วนใหญ่มักจะมีพื้นฐานความรู้ค่อนข้างดี หน้าที่การงานต้องติดต่อสมาคมกับบุคคลต่าง ๆ สังคมในชีวิตประจำวันช่วยให้เกิดการเพิ่มพูนความรู้ อยู่เสมอ จึงอาจเป็นสาเหตุให้เห็นความสำคัญของการมีความรู้ในเรื่องสุขภาพในระดับสูง จากการศึกษาของทริลลิตี คำนากิลลิป และคนอื่น ๆ (2523 : 145 - 147) พบว่า ผู้สูงอายุที่ทำงานอยู่ตลอดเวลา และได้พบปะสมาคมกับบุคคลอื่นอยู่เสมอ จะมีภาพพจน์เกี่ยวกับตนเองในทางบวก และในทางตรงกันข้ามผู้ที่ไม่ได้ทำงาน หรือทำงานบ้าง และไม่ชอบสมาคมกับบุคคลอื่น ๆ จะมีความรู้ที่ต่ำกว่าตนเอง ไม่มีคุณค่า ด้วยเหตุผลนี้การประกอบกิจวัตรประจำวันที่แตกต่างกัน อาจจะเป็นตัวกำหนดความต้องการความรู้ด้านสุขภาพได้ประการหนึ่ง

นอกจากนี้ยังพบว่าผู้สูงอายุอาชีพอื่น ๆ ต้องการความรู้ด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม สูงกว่าผู้สูงอายุทุกกลุ่มอาชีพ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเห็นว่าปัจจุบันภาวะเงินเฟ้อทำให้อำนาจการซื้อลดลง และค่าครองชีพสูงขึ้น มีผลทำให้รายจ่ายไม่พอกับรายได้อาจจำเป็นต้องหาความรู้เพื่อหาเงินรายได้ซึ่งบางรายมีอยู่เพียงเล็กน้อย เพื่อหาแนวทางให้เกิดดอกผลเพียงพอกับค่าใช้จ่ายในบั้นปลายของชีวิต หรืออาชีพแม่บ้านซึ่งเคยดูแลเรื่องค่าใช้จ่ายของสมาชิกในครอบครัว ทำให้ต้องสนใจภาวะเศรษฐกิจเพื่อวางแผนการใช้จ่ายให้พอกับรายรับ จากหน้าที่ที่เคยปฏิบัติอยู่นั้นเคยชิน เมื่อสูงวัยขึ้นทำให้รอบคอบในการใช้จ่าย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะมีรายได้คงที่หรือลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับภาวะ

เศรษฐกิจปัจจุบันผู้สูงอายุอาชีพรับราชการเมื่อเกษียณอายุราชการ ทำให้มีรายได้น้อยลง เมื่อเปรียบเทียบกับภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน ทำให้ต้องการรับความรู้เพื่อนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เข็ยรศรี วิวิธสิริ (2527 : 59) ที่พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่มีรายได้ เนื่องจากมีได้ทำงานประกอบอาชีพ ฐานะการเงินไม่ดี จึงมีปัญหาทางเศรษฐกิจและผู้สูงอายุอาชีพค้าขายนั้นรู้ภาวะเศรษฐกิจเกี่ยวกับการดำรงชีวิตค่อนข้างดีเพราะอาชีพมีส่วนเอื้ออำนวย จึงทำให้สนใจต้องการรับความรู้

ส่วนด้านสังคม ผู้สูงอายุอาชีพแม่บ้านต้องการรับความรู้เกี่ยวกับด้านสังคมสูงกว่าผู้สูงอายุทุกกลุ่มอาชีพ อาจเป็นเพราะหมดภาระรับผิดชอบในเรื่องครอบครัว ประกอบกับการมาทำงานในสถานสงเคราะห์ ต้องอยู่ร่วมกับบุคคลที่มาจากหลาย ๆ ที่ ย่อมมีนิสัยใจคอและประสบการณ์ที่แตกต่างกัน จึงต้องปรับปรุงตัวให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อม ทำให้สนใจหาความรู้เพื่อนำไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น

* ข้อเสนอแนะ

ก) ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลการวิจัยความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา หอสรุปเป็นข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางการกำหนดโครงการหรือกิจกรรมให้สนองความต้องการของผู้สูงอายุคือ

1. จัดมหนังสือธรรมะสำหรับผู้สูงอายุในห้องสมุดของสถานสงเคราะห์ หรือตามมุดต่าง ๆ ที่เหมาะสม เพื่อผู้สูงอายุได้หาความสงบทางใจตามสมควร
2. จัดทำโครงการเฉลิมฉลองวันผู้สูงอายุ เน้นให้ความสำคัญ ยกย่องคุณงามความดีของท่านที่ได้เคยกระทำมาในอดีต เพื่อเป็นตัวอย่างแก่นุชนรุ่นหลังๆ ให้ได้รับทราบ
3. จัดทำโครงการส่งเสริมพุทธศาสนา เพื่อให้ผู้สูงอายุได้ปฏิบัติกิจทางศาสนา อันจะทำให้มีจิตใจสงบ มีสิ่งยึดเหนี่ยวทางใจ

4. จัดโครงการส่งเสริมกีฬา นันทนาการที่เหมาะสมกับเพศและวัย เพื่อให้ได้ผ่อนคลายความตึงเครียด ได้ออกกำลังกาย และได้แสดงความสามารถส่วนบุคคลอีกด้วย

5. จัดกิจกรรมอาสาสมัคร เช่น ช่วยงานห้องสมุด งานโรงพยาบาล เพื่อให้ผู้สูงอายุได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน จัดความเบี่ยงเบนความสนใจในชีวิตประจำวัน

๘. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัย

จากผลการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยขอเสนอแนะสำหรับการวิจัยดังนี้คือ

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความต้องการการศึกษานอกระบบโรงเรียนของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ ที่ดำเนินการโดยภาคเอกชน เพราะสภาพการดำเนินการแตกต่างกันในเรื่องกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ รวมทั้งบริการที่ให้แก่ผู้สูงอายุ เพื่อให้ทราบความต้องการของประชากรวัยสูงอายุ อันเป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษา

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสื่อต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้กับผู้สูงอายุ เพื่อสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพราะสภาพร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุส่วนใหญ่โดยเฉพาะประสาทสัมผัสเช่น หู ตา จะเสื่อมลง สิ่งที่จะนำมาใช้กับผู้สูงอายุจึงควรพิจารณาให้เหมาะสมกับสภาพของร่างกาย

3. ติดตามผลการจัดโครงการสำหรับผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ว่าสอดคล้องกับผลงานวิจัยในด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมหรือไม่ เพียงใด

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. ผู้สูงอายุในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : กองแผนงานและวิจัย
กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2526.

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. จิตวิทยาการศึกษา กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยา
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. ✓

กุลยา ตันติผลาชีวะ. การพยาบาลผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญกิจ, 2525.

เกษม ตันติผลาชีวะ และกุลยา ตันติผลาชีวะ. การรักษาสุขภาพในวัยสูงอายุ. กรุงเทพฯ :
อรุณภาพรินทร์, 2528. ✓

เขมิกา ยามะรัต. ความพึงพอใจในชีวิตของคนชรา ศึกษากรณีข้าราชการบำนาญ กระทรวง
เกษตรและสหกรณ์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
2527. อัดสำเนา.

ชูศรี วงศ์รัตน์. เทคนิคการวิจัยเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล,
2525.

เชียรศรี วิวิธสิริ. จิตวิทยาการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ ✓
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.

ณัฐไชย ตันติสุข. "การบริการสังคมสงเคราะห์แก่ผู้สูงอายุ การบรรยายทางวิชาการพยาบาล
เรื่อง บริการสุขภาพผู้สูงอายุตามโครงการเฉพาะกิจบริการสุขภาพผู้สูงอายุ 9-13
มีนาคม 2524 ณ หอประชุมศาลาทำนบก โรงพยาบาลประสาท พญาไท," 2524. X
อัดสำเนา.

นภาพร ชัยวรรณ. "แนวโน้มและลักษณะทางประชากรสังคม และสุขภาพของผู้สูงอายุใน
ประเทศไทย," การสัมมนาผู้สูงอายุในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันประชากร
ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

นิตา ชูโต. คนชราไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. ✓

- บุญยืน สุภาพ. การศึกษาเปรียบเทียบความต้องการโลกทัศน์ของคนชราในสถานสงเคราะห์ของ
รัฐบาลและเอกชน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
อัดสำเนา.
- บรมหัมมัต อับดุลกาเดร์ และสมจิตร สร้อยสุริยา. การจัดทำโครงการและการประเมินผลการศึกษา
นอกรักรเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรบัณฑิต, 2520.
- รัตนา หุ่นไพศาล. "ความสามารถของผู้สูงอายุด้านการเรียนและการปรับตัวให้มีความสุข,"
สรุปปริทัศน์. ฉบับพิเศษ, 2525.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. สถิติวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
วัฒนาพานิช, 2524.
- _____. หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ทวีติกาการพิมพ์, 2522.
- วรัญ ดันชัยสวัสดิ์ และบุญนำ วงศ์เชาว์วัฒน์. ปัญหาสุขภาพจิตในผู้สูงอายุ และอิทธิพลของการ
อยู่ในสถานสงเคราะห์คนชรา. สงขลา : คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์,
2528.
- วิรัช แผ้วสกล. ความต้องการทางการศึกษานอกรักรเรียนของข้าราชการบำนาญ กระทรวงศึกษา
ธิการ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2527. อัดสำเนา.
- ศรีทัตติม พานิชพันธ์. "บริการสังคมกับผู้สูงอายุ," สรุปปริทัศน์. ฉบับพิเศษ, 2525.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา, 2518.
- สมพร เทพสิทธิ์ธา. "บทบาทขององค์การเอกชนในการบริการผู้สูงอายุ," รายการการประชุม
สัมมนาชมรมผู้สูงอายุทั่วประเทศ เรื่อง บทบาทชมรมผู้สูงอายุในการพัฒนาสังคม
กรุงเทพฯ : กรมประชาสงเคราะห์, 2529.
- สุรางค์ จันทน์เอม. จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรบัณฑิต, 2525. ✓
- เสาวนีย์ กานต์เดชารักษ์. ความต้องการทางด้านสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุ. วิทยานิพนธ์
ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อัดสำเนา.
- ปฐม นิคมานนท์. การศึกษานอกรักรเรียน. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดทิพย์อักษร, 2528. ✓

ประชาสงเคราะห์, กรม. "ให้ความรัก พิทักษ์อนามัย ผู้สูงอายุ อายุนั้น," คุรุปริทัศน์.
ฉบับพิเศษ, 2525.

_____. สรุปผลการดำเนินงานประจำปี 2531. กรุงเทพฯ : สถานสงเคราะห์คนชรา
บ้านบางแค, 2532.

ประสพ รัตนากร. "สุขภาพจิตของผู้สูงอายุ," คุรุปริทัศน์. ฉบับพิเศษ, 2525. ✕

ปานัน บุญ-หลง. "ความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการสูงอายุ," รายงานการสัมมนา ✓
วิชาการ เรื่อง การพยาบาลจิตสังคมกับผู้สูงอายุ คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
2523. อัดสำเนา.

พยอม อังคณานุวัฒน์. จิตวิทยาพัฒนาการวัยผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ : คณะแพทยศาสตร์ ศิริราช ✕
พยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล, 2523.

พุดินันท์ เหลืองไทยลย์. การจัดบริการสวัสดิการสังคมชุมชนผู้สูงอายุ ศึกษาเฉพาะกรณีการจัด
กิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุในกรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ สส.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, 2530. อัดสำเนา.

พัฒมสุตา สอนชื่อ. การศึกษาความต้องการทางการศึกษานอกระบบเรียนของข้าราชการบำนาญ
กระทรวงศึกษาธิการในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

พีรสิทธิ์ คำานาคศิลป์ และคนอื่น ๆ. ความทันสมัย ภาพยนตร์เกี่ยวกับตนเองและปัจจัยบางประการ ✕
ของคนชรา. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพัฒนาบริหารศาสตร์, 2523.

มารศรี นุชแสงหลี่. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจงานชีวิตผู้สูงอายุ : ศึกษากรณีผู้สูงอายุใน ✕
ชุมชนบ่อนไก่ กทม. วิทยานิพนธ์ สส.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
2532. อัดสำเนา.

สุมาลย์ งามัส. การศึกษาเพื่อวิเคราะห์เนื้อหา เอกสารสิ่งพิมพ์ทางวิชาการเกี่ยวกับผู้สูงอายุ.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อัดสำเนา.

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. หลักการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.

- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. จิตวิทยาการเรียนรู้ผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.
- สุชีรา น้อยจันทร์. การศึกษาบทบาทของครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุ : เฉพาะกรณีครอบครัวผู้ใช้บริการศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุ ดินแดง และครอบครัวสมาชิกชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลสงฆ์. วิทยานิพนธ์ สส.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530. อัดสำเนา.
- สุวรรณี พลัฒลาทอง. ความทันสมัยและภาพพจน์เกี่ยวกับตนเองของคนชราในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ สส.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อัดสำเนา. ✓
- อัญชัญ กาญจนพูน. "สัมภาษณ์," คุรุปริทัศน์. ฉบับพิเศษ, 2525.
- Coombs, Phillip H. and Manzoor Ahmed. Attacking Rural Povesty : How Nonformal Education Can Help. Baltimore : The Johns Hopkins University Press, 1974.
- Cronbach, Lee J. Essential of Psychological Testing. 3rd ed. New York : Harper and Row, 1970.
- Houle, Cyclic O. The Design of Education. London : Jesscy-Bass Inc., Publishers, 1972.
- Kidd, J.R. How Adults Learn. New York : Association Press, 1973.
- Knowles Malcolm S. The Modern Practic of Adult Education Andragogy Versus Pedagogy. New York : Association Press, 1972.
- Maslow, A.H. Motivation and Personality. New York : Harper and Row, 1970.
- Winer B.J. Statistical Principles in Experimental Design International Student Edition. 2nd ed. Kogakusha : Magraw-Hill, 1971.

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์

รหัส

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

[] [] 1-2

1. เพศ

[] 3

[] ชาย

[] หญิง

2. อายุ

[] 4

[] อายุ 60-69 ปี

[] อายุ 70-79 ปี

[] อายุ 80 ปีขึ้นไป

3. การศึกษา

[] 5

[] ไม่เคยเรียนหนังสือ

[] ประถมศึกษา

[] มัธยมศึกษา

[] -----

4. สถานภาพสมรส

[] 6

[] โสด

[] สมรส

5. จำนวนบุตร ----- คน

[] [] 7-8

6. ภูมิกำเนิดเดิม -----

[] [] 9-10

7. อาชีพเดิม -----

[] 11

8. เหตุผลสำคัญที่ทำให้เข้ามาทำนุถุ่อยู่ในสถานสงเคราะห์

[] 12

[] เจ็บป่วย ร่างกายไม่แข็งแรง มีโรคประจำตัว

[] เหวง ต้องอยู่ตามลำพัง

[] ยากจน และไม่มีรายได้ส่วนตัว

[] เบื่อลูกหลานรู้สึกหุดหุดกันไม่เข้าใจ ไม่มีความสุข

[] -----

รหัส

9. ระยะเวลาที่เข้ามารับบริการในสถานสงเคราะห์ _____ ปี [] [] 13-14
10. ความสามารถในการอ่าน-เขียนหนังสือในปัจจุบัน [] 15
- [] อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้
- [] อ่านได้แต่เขียนไม่ได้
- [] อ่านและเขียนได้
- [] _____
11. ผู้ที่มาเยี่ยมบ่อยที่สุด เมื่อท่านเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์ [] 16
- [] บุตร
- [] คู่สมรส
- [] ญาติพี่น้อง
- [] เพื่อน คนรู้จัก
- [] นายจ้าง หรือผู้บังคับบัญชา
- [] ไม่มีผู้มาเยี่ยม
- [] _____
12. รายได้ปัจจุบันท่านได้จาก [] 17
- [] ทำงานในสถานสงเคราะห์
- [] เงินบำนาญ
- [] บุตร
- [] คู่สมรส
- [] ญาติพี่น้อง
- [] เงินบริจาค
- [] _____

รหัสน

13. ความสามารถส่วนตัวในด้านอื่น ๆ
☐	ขับร้องและเล่นดนตรีไทย	☐	18
☐	ศิลปะประดิษฐ์ งานฝีมือต่าง ๆ		
☐	การละเล่น การแสดงต่าง ๆ เช่น จำวาง ละคร ฯลฯ		
☐	เขียนหนังสือ บทความต่าง ๆ		
☐	แต่งโคลง กาพย์ กลอนต่าง ๆ		
☐	ประกอบอาหาร		
☐	-----		
14. โรคประจำตัว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
☐	โรคเกี่ยวกับตา	☐	19
☐	โรคไต	☐	20
☐	โรคเบาหวาน	☐	21
☐	โรคอัมพาต	☐	22
☐	โรคความดันโลหิตต่ำ	☐	23
☐	โรคเกี่ยวกับฟัน	☐	24
☐	โรคหัวใจ	☐	25
☐	โรคกระดูก	☐	26
☐	โรคความดันโลหิตสูง	☐	27
☐	โรคลม วังเวียน หน้ามืด	☐	28
☐	-----	☐	29
15. อาการเกี่ยวกับด้านจิตใจ
☐	ว้าเหว่	☐	30
☐	ขาดกำลังใจ		
☐	หมดหวังในชีวิต		
☐	เบื่อบนหน้าของตัวเอง		
☐	-----		

รหัส

16. การปฏิบัติตัวเมื่อเจ็บป่วย [] 31
- [] บ่อยๆให้หายเองโดยไม่รับประทานยาเลย
 - [] หาซื้อยาแผนปัจจุบันมารับประทานเอง
 - [] ใช้สมุนไพร ยาไทย รักษาเอง
 - [] รักษาที่หน่วยงานอนามัยหรือสถานพยาบาลในสถานสงเคราะห์
 - [] -----
17. กิจกรรมที่สนใจและอยากทำเมื่อมีเวลาว่าง [] 32
- [] ปลูกต้นไม้
 - [] อ่านหนังสือธรรมะ
 - [] ไปทัศนารจังหวัดใกล้ ๆ
 - [] ไปหาเพื่อนเก่า ๆ เพื่อพูดคุยกัน
 - [] ดูโทรทัศน์รายการต่าง ๆ
 - [] เล่นดนตรีไทย
 - [] งานฝีมือประดิษฐ์สิ่งของต่าง ๆ
 - [] ฟังวิทยุรายการธรรมะ
 - [] -----
18. เมื่อมีความทุกข์ ไม่สบายใจ กลุ่มใจ มักจะปรึกษา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- [] บุตร [] 33
 - [] คู่สมรส [] 34
 - [] ญาติที่น้อง [] 35
 - [] เพื่อนคนชราด้วยกัน [] 36
 - [] นักสังคมสงเคราะห์ [] 37
 - [] ไม่ต้องการปรึกษาใคร [] 38
 - [] ----- [] 39

ตอนที่ 2 ความต้องการในการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนของผู้สูงอายุ

คำชี้แจง ระดับของความต้องการ 5 หมายถึง มากที่สุด

ระดับของความต้องการ 4 หมายถึง มาก

ระดับของความต้องการ 3 หมายถึง ปานกลาง

ระดับของความต้องการ 2 หมายถึง น้อย

ระดับของความต้องการ 1 หมายถึง น้อยที่สุด

	ระดับของความต้องการ					รหัส
	5	4	3	2	1	
<u>ด้านสุขภาพ</u>						
<u>ก. สุขภาพทางกาย</u>						
1) การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ						[] 40
2) การป้องกันดูแลรักษาสุขภาพเบื้องต้น						[] 41
3) โรคที่เป็นอันตรายแก่ผู้สูงอายุ						[] 42
4) วิธีออกกำลังกายที่เหมาะสมกับเพศและวัย						[] 43
5) การรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย						
<u>ของผู้สูงอายุ</u>						[] 44
6) การบริการกายภาพบำบัดเบื้องต้น						[] 45
7) การป้องกันอุบัติเหตุในวัยสูงอายุ						[] 46
8) วิธีตรวจสอบสุขภาพเบื้องต้น						[] 47
9) การดูแลสุขภาพของฟันและอนามัยในช่องปาก						[] 48
10) การารักษาและสิ่งเสียดัดที่เป็นอันตรายแก่สุขภาพ						
<u>ของผู้สูงอายุ</u>						[] 49
11) สมุนไพรไทยที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ						[] 50

	ระดับของความต้องการ					รหัส
	5	4	3	2	1	
ข. สุขภาพจิต						
12) วิธีการทำสมาธิ เพื่อให้เกิดสงบ ง่ายสบาย						[] 51
13) ธรรมะที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพจิตเมื่อเกิดความกังวล กลุ่มใด						[] 52
14) การรู้จักหาความสุขด้วยวิธี "รู้จักทำใจ"						[] 53
15) การปรับวิถีชีวิต เพื่อให้มีสุขภาพจิตที่ดีด้วยวิธีการปฏิบัติ อย่างง่าย						[] 54
16) วิธีฝึกอารมณ์ให้สงบ						[] 55
17) เคล็ดลับในการดำรงชีวิตให้มีความสุข						[] 56
ด้านเศรษฐกิจ						
18) การใช้จ่ายเงินจากรายได้ประจำ เพื่อให้เกิด ประโยชน์มากที่สุด						[] 57
19) งานอดิเรก เพื่อเพิ่มพูนรายได้						[] 58
20) แนวทางการทำให้อัตรารายได้ เกิดดอกผล						[] 59
21) การรู้จักเลือกซื้อสินค้า เพื่ออุปโภคและบริโภค						[] 60
22) การประกันสุขภาพและการประกันชีวิต						[] 61
23)สวัสดิการที่ผู้สูงอายุมีสิทธิจะได้รับ						[] 62
24) การปรับวิถีชีวิต เพื่อให้สอดคล้องกับรายรับที่ลดลง						[] 63
25) บริการทางสุขภาพที่รัฐให้แก่ผู้สูงอายุ						[] 64
26) ข่าวสารเกี่ยวกับภาวะ เศรษฐกิจในปัจจุบัน						[] 65

	ระดับของความต้องการ					รหัส
	5	4	3	2	1	
<u>ด้านสังคม</u>						
27) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในวัยเดียวกัน						[] 66
28) การสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลต่างวัย						[] 67
29) การเข้าร่วมกลุ่มและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ ต่อชุมชน						[] 68
30) งานอดิเรกที่เป็นประโยชน์และ เกิดความเพลิดเพลิน						[] 69
31) วิธีแสวงหาความสุข ความเพลิดเพลินและความสงบ ส่วนตัวโดยลำพัง						[] 70
32) ข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับผู้สูงอายุ						[] 71
33) ข่าวสารในสังคมเกี่ยวกับชีวิตประจำวันทั่ว ๆ ไป						[] 72
34) ข่าวสารการเมืองในสังคมปัจจุบัน						[] 73
35) กฎหมายเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน เช่น มรดก การทำ พินัยกรรม และกฎหมายครอบครัว เป็นต้น						[] 74
36) การทัศนศึกษาเพื่อเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ						[] 75

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับความต้องการในการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนของผู้สูงอายุ

ด้านสุขภาพ

ด้านเศรษฐกิจ

ด้านสังคม

ข้อสังเกตของผู้สัมภาษณ์

ตารางแบบสัมภาษณ์

	สถานภาพส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
1.	จำนวนบุตร		
1.1	จำนวน 1-5 คน	60	75.00
1.2	จำนวน 6-10 คน	20	25.00
	รวม	80	100.00
2.	เหตุผลสำคัญที่ทำให้เข้ามาทำน้กอยู่ในสถานสงเคราะห์		
2.1	เจ็บป่วย ร่างกายไม่แข็งแรง มีโรคประจำตัว	19	23.80
2.2	เหงาต้องอยู่ตามลำพัง	33	41.30
2.3	ยากจน และไม่มีรายได้ส่วนตัว	11	13.80
2.4	เบื่อลูกหลานรู้สึกหุดคุดกันไม่เข้าใจ ไม่มีความสุข	9	11.30
2.5	อื่น ๆ	8	10.00
	รวม	80	100.00
3.	ระยะเวลาที่เข้ามาใช้บริการในสถานสงเคราะห์		
3.1	ระยะ 1-5 ปี	44	55.30
3.2	ระยะ 6-10 ปี	15	19.70
3.3	ระยะ 11-15 ปี	13	16.30
3.4	ระยะ 16-20 ปี	3	3.70
3.5	ระยะ 21 ปีขึ้นไป	4	5.00
	รวม	80	100.00
4.	ความสามารถในการอ่าน-เขียนหนังสือในปัจจุบัน		
4.1	อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้	25	31.20
4.2	อ่านได้แต่เขียนไม่ได้	13	16.30
4.3	อ่านและเขียนได้	42	52.50
	รวม	80	100.00

	สถานภาพส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
5.	ผู้ที่มาเยี่ยมบ่อยที่สุดเมื่อเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์		
5.1	บุตร	21	26.30
5.2	ญาติพี่น้อง	28	35.00
5.3	เพื่อนคนรู้จัก	4	5.00
5.4	ไม่มีผู้มาเยี่ยม	26	32.40
5.5	อื่น ๆ	1	1.30
	รวม	80	100.00
6.	รายได้ปัจจุบันท่านได้จาก		
6.1	ทำงานในสถานสงเคราะห์	3	3.70
6.2	เงินบำนาญ	4	5.00
6.3	บุตร	12	15.00
6.4	คู่สมรส	1	1.30
6.5	ญาติพี่น้อง	10	12.50
6.6	เงินบริจาค	40	50.00
6.7	อื่น ๆ	10	12.50
	รวม	80	100.00
7.	ความสามารถส่วนตัวด้านอื่น ๆ		
7.1	ขับร้อง เล่นดนตรีไทย	15	18.70
7.2	ศิลปะประดิษฐ์	15	18.70
7.3	การละเล่น การแสดง	17	21.30
7.4	แต่งกลอน	3	3.80
7.5	ประกอบอาหาร	20	25.00
7.6	อื่น ๆ	10	12.50
	รวม	80	100.00

	สถานภาพส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
8.	โรคประจำตัว		
8.1	โรคเกี่ยวกับตา	10	12.50
8.2	โรคไต	5	6.25
8.3	โรคเบาหวาน	4	5.00
8.4	โรคอัมพาต	5	6.25
8.5	โรคความดันโลหิตต่ำ	6	7.50
8.6	โรคความดันโลหิตสูง	5	6.25
8.7	โรคหัวใจ	8	10.00
8.8	โรคกระดูก	12	15.00
8.9	โรคเกี่ยวกับฟัน	15	18.70
8.10	โรคลม ว่าง เวียน หน้ามืด	10	12.50
	รวม	80	100.00
9.	อาการเกี่ยวกับด้านจิตใจ		
9.1	จำเผลว	21	26.30
9.2	ขาดกำลังใจ	2	2.50
9.3	หมดหวังในชีวิต	39	48.80
9.4	เบื่อหน่ายตัวเอง	8	10.00
9.5	ไม่มี	10	12.50
	รวม	80	100.00

	สถานภาพส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
10. การปฏิบัติตัวเมื่อเจ็บป่วย			
10.1	ปล่อยให้หายเองโดยไม่มีประทานยา	1	1.30
10.2	หาซื้อยามารับประทานเอง	2	2.50
10.3	ปรึกษาแพทย์รักษาเอง	6	7.50
10.4	รักษาที่หน่วยอนามัยในสถานสงเคราะห์	71	88.70
	รวม	80	100.00
11. กิจกรรมที่สนใจและอยากทำเมื่อมีเวลาว่าง			
11.1	ปลูกต้นไม้	7	8.80
11.2	อ่านหนังสือธรรมะ	17	21.30
11.3	ทัศนารจังหวัดใกล้ ๆ	3	3.80
11.4	ดูโทรทัศน์	3	3.80
11.5	เล่นดนตรีไทย	1	1.30
11.6	งานฝีมือประดิษฐ์สิ่งของต่าง ๆ	10	12.50
11.7	ไปหาเพื่อนเก่า ๆ	3	3.80
11.8	ฟังวิทยุรายการธรรมะ	17	21.30
	รวม	80	100.00
12. เมื่อมีความทุกข์ ไม่สบายใจ กลุ้มใจ มักจะปรึกษา			
12.1	บุตร	3	3.80
12.2	ญาติพี่น้อง	2	3.80
12.3	เพื่อนคนชราด้วยกัน	23	27.50
12.4	นักสังคมสงเคราะห์	2	2.50
12.5	ไม่ต้องการปรึกษาใคร	49	61.30
	รวม	80	100.00

จากตารางแสดงว่าผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างมีบุตรจำนวน 1-5 คน ร้อยละ 75.00 เหตุผลสำคัญที่ทำให้เข้ามาพำนักในสถานสงเคราะห์เนื่องมาจากเหงาต้องอยู่ตามลำพัง ร้อยละ 41.30 ระยะเวลาที่เข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์หรืออยู่นานประมาณ 1-5 ปี ร้อยละ 44.00 ส่วนใหญ่จะอ่านและเขียนหนังสือได้ ร้อยละ 52.50 และอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ร้อยละ 31.20 ผู้ที่มาเยี่ยมผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์บ่อยที่สุดคือญาติพี่น้อง คิดเป็นร้อยละ 35.00 เงินบริจาคเป็นรายได้ ส่วนใหญ่ของผู้สูงอายุคือได้รับสูงถึงร้อยละ 50.00 ความสามารถส่วนตัวในด้านการประกอบอาหาร ร้อยละ 25.00 ผู้สูงอายุมีโรคเกี่ยวกับฟัน ร้อยละ 18.70 อาการด้านจิตใจของผู้สูงอายุจะรู้สึกหมดหวังในชีวิต ร้อยละ 48.80 ส่วนใหญ่เมื่อเจ็บป่วยจะรักษาที่หน่วยอนามัยในสถานสงเคราะห์ ร้อยละ 88.70 กิจกรรมที่สนใจทำเมื่อมีเวลาว่างคืออ่านหนังสือและฟังวิทยุรายการเกี่ยวกับธรรมะ ร้อยละ 21.30 และเมื่อมีความทุกข์ ไม่สบายใจ มักไม่ต้องการปรึกษากับใคร ร้อยละ 61.30 รองลงมาคือปรึกษากับเพื่อนคนชราด้วยกัน ร้อยละ 27.50

กรรมการตรวจแบบสอบถาม

1. ศาสตราจารย์อุ๋นตา นพคุณ	ภาควิชาการศึกษาต่อเนื่อง คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรกุล เจนอบรม	ภาควิชาการศึกษาต่อเนื่อง คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิตร ทองชั้น	สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
4. ดร.วิกร คัมพทรวทศ	ภาควิชาอาชีวศึกษา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
5. อาจารย์เพ็ญพักตร์ ลิมลัมพันธ์	หน่วยศึกษานิเทศก์
กรมการศึกษานอกโรงเรียน
กระทรวงศึกษาธิการ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นางมาลี ชื่อสกุล รัชตะนาวิน

เกิดวันที่ 8 กรกฎาคม พุทธศักราช 2594

สถานที่เกิด อำเภอปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 938/3 หมู่ 12 ซอยเชลียง 1 ถนนบางนา-ตลาด

แขวงบางนา เขตพระโขนง กรุงเทพฯ 10260

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน ศึกษานิเทศก์ กรมการศึกษานอกโรงเรียน

สถานที่ทำงานปัจจุบัน หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการศึกษานอกโรงเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ

ประวัติการศึกษา พ.ศ. 2512 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ จากโรงเรียนเอี่ยมละออ

พ.ศ. 2514 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จากวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ

พ.ศ. 2518 ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง จากวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จ

พ.ศ. 2524 ครุศาสตร์บัณฑิต (ค.บ.) วิชาเอกสังคมศึกษา

จากวิทยาลัยครูสวนสุนันทา

พ.ศ. 2534 การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ความต้องการในการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนของผู้สูงอายุ
ในสถานสงเคราะห์คนชรา

บทคัดย่อ
ของ
มาลี รัชตะนาวิน

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่
เมษายน 2534

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมาย 3 ประการคือ (1) เพื่อศึกษาความต้องการในการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนในด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา (2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความต้องการในการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราในกรุงเทพมหานครกับจังหวัดชลบุรี (3) เพื่อเปรียบเทียบความต้องการในการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนในด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ของตัวแปรต่าง ๆ คือ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา สถานภาพสมรส และอาชีพเดิม ของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา

กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรากันบางแค กรุงเทพมหานคร และสถานสงเคราะห์คนชรากันบางละมุง จังหวัดชลบุรี ที่มีช่วงอายุระหว่าง 60-85 ปี ที่เข้ารับการสงเคราะห์อยู่ระหว่างเดือนกันยายน 2502 ถึงเดือนสิงหาคม 2533 จำนวน 80 คน ได้จากการสุ่มแบบมีระบบจากรายชื่อที่ขึ้นทะเบียนไว้จนทะเบียนของผู้สูงอายุจำนวน 800 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสัมภาษณ์ โดยมีแบบสอบถามประกอบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการหาค่าความต้องการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน และเปรียบเทียบความแตกต่าง การรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน ซึ่งการทดสอบค่าที การทดสอบค่าเอฟ และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ใช้วิธีนิวแมนคูลส์

ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราต้องการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านสุขภาพและด้านสังคม อยู่ในระดับปานกลาง ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรากันบางแค กรุงเทพมหานคร และผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรากันบางละมุง จังหวัดชลบุรี ต้องการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านสุขภาพทางจิต ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, .001 และ .05 ตามลำดับ ผู้สูงอายุที่มีเพศ อายุ และสถานภาพสมรส ต่างกันต้องการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนผู้สูงอายุที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน ต้องการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านสุขภาพทางกาย และด้านสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผู้สูงอายุที่มีอาชีพต่างกันต้องการรับบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านสุขภาพทางกาย และด้านสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านสุขภาพทางจิต และด้านเศรษฐกิจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, และ .001 ตามลำดับ

NONFORMAL EDUCATION NEEDS OF THE AGING ADULT
IN THE OLD AGE HOME

AN ABSTRACT

BY

MALEE RAJATANAVIN

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Adult Education
at Srinakharinwirot University

April 1991

The purpose of this research was threefold : (1) to investigate the needs of the aging adult receiving health, economic and social services as a part of the nonformal education programs extended to the aging adult in the nursing homes; (2) to compare the above-mentioned services of the aging adult receiving health, economic and social as a part of the nonformal education programs extended to the aging adult in two nursing homes Ban-Bang Kae in Bangkok and Ban Banglamung in Cholburi province; and (3) to compare the above-mentioned services to the aging adult classified by gender, age, education and marital status.

The Sample for this study consisted of 800 aging adults in two nursing homes Ban-Bang Kae in Bangkok and Ban Banglamung in Cholburi province, 60-85 years of age. The instrument employed in the data collection was a questionnaire constructed by the researcher. The strategy in data collection utilized the structured interview. Means, standard deviation, t-test, F-test and Newman-Kuels method were employed in the data analysis.

The findings were as follows: the needs of the aging adults on general health and mental health, social services were moderate. The needs of the aging adult at the two nursing homes on mental health, economic and social were differently significant at the .01, .001 and .05 levels. The aging adults with differences in gender, age and marital status in their needs for general health, economic and social were not significantly different. The aging adults with differences in education in their needs for a general health and social services

were differently significant at the .01 level. The aging adults with differences in occupation have need in general health and social services which were differently significant at the .01 level; and per general mental, economic needs were differently significant at the .05 needs .001 levels.